

รายงานผลการดำเนินการ
โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน
ปีงบประมาณ พ.ศ.2565

โดย
นางสาวดารารัตน์ กันทวงศ์ และคณะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
โครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชน
เพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่าย
การพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
สถาบันวิจัยและพัฒนา

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่ภายใต้โครงการยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับทุนสนับสนุนทุนดำเนินโครงการจากโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปีงบประมาณ 2565 ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำฐานข้อมูล BIG DATA จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อออกแบบกลไกในพื้นที่และวางแผนระดับท้องถิ่น คณะวิจัยขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อนุภาพแสนยากร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มอบนโยบาย กำกับติดตามงาน ทำให้โครงการบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสา พลนิล รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา ที่ให้ความสนใจและติดตามงานและมอบนโยบายในด้านการดำเนินงานให้กับคณะวิจัยและกำกับติดตามอย่างใกล้ชิด

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ จันทร์หมั่น ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา เป็นที่ปรึกษาและกำกับติดตามงานแบบเสริมพลัง และลงพื้นที่ร่วมกับนักวิจัยเพื่อดำเนินโครงการให้สำเร็จลุล่วง

ท้ายสุดนี้หากมีสิ่งที่ขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด คณะวิจัยต้องขอภัยมา ณ โอกาสนี้ และคณะวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งงานวิจัยนี้จะประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ดาร์รัตน์ กันทวงศ์ และคณะ

กันยายน 2565

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การดำเนินโครงการงานวิจัยนี้ มุ่งเก็บข้อมูลครัวเรือนคนจนในพื้นที่เป้าหมายภายใต้โครงการจัดทำฐานข้อมูล BIG DATA จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำมาสู่การออกแบบกลไกในพื้นที่จังหวัดในการวิเคราะห์สังเคราะห์ถึงสาเหตุความยากจนที่แท้จริงในจังหวัด ก่อนนำสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของจังหวัด มีกระบวนการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลคนจนของนักจัดการข้อมูลในหน่วยงานระดับท้องถิ่น สร้างนักจัดการข้อมูล ที่มีทักษะการนำเข้าข้อมูล การจัดการข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนระดับท้องถิ่น เชื่อมโยงกับระดับอำเภอและจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับบริหารข้อมูลตำบลในจังหวัดตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ 2) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ 3) เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย 4) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ในการดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้ดำเนินใน 5 พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย 9,325 ครัวเรือน มีขอบเขตเนื้อหาข้อมูลในระดับตำบล ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านการเมืองการปกครอง ใช้กระบวนการศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ ในเชิงปริมาณใช้เครื่องมือแบบสอบถาม โดยหลักการศึกษาครั้งนี้ได้มีการสำรวจข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษร่วมกับหน่วยงานจังหวัดศรีสะเกษ เป็นแบบสอบถามแบบจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน จังหวัดศรีสะเกษ แบบสำรวจทั้งหมดจำนวน 1 แผ่น 2 หน้า ซึ่งแบ่งข้อมูลแบบจัดเก็บข้อมูล 8 ข้อคำถาม ดังนี้ ข้อที่ 1 ชื่อ – สกุล (หัวหน้าครัวเรือน/ผู้ประสบปัญหา) ประกอบด้วยเลขบัตรประจำตัวประชาชน รหัสบ้าน ข้อที่ 2 ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์ ข้อที่ 3 รายได้เฉลี่ย(ทั้งครอบครัว) รายจ่าย(ทั้งครอบครัว)หนี้สินในระบบรวม หนี้สินนอกระบบรวม ข้อที่ 4 สภาพปัญหาความเดือดร้อนของครอบครัว 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพของทุกคนในครอบครัว 2) ด้านครอบครัว 3) ด้านเศรษฐกิจ การมีงานทำ/มีรายได้ 4) ด้านบ้านที่อยู่อาศัย 5) ที่ดินทำกิน 6) ด้านสาธารณูปโภค ครอบครัวมีสาธารณูปโภคที่ใช้ประจำหรือไม่ ข้อที่ 5 ข้อมูลสมาชิกในครอบครัว (ทุกคนรวมบุคคลที่ให้ข้อมูล ข้อที่ 6 ข้อมูลที่เคยได้รับการช่วยเหลือจาก ทางราชการ/เอกชน ข้อที่ 7 ต้องการความช่วยเหลือจาก ทางราชการ/เอกชน ข้อที่ 8 ต้องการความช่วยเหลือจาก ทางราชการ/เอกชน การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพดังนี้ 1) จัดเวทีประชุมเพื่อวางแผนการเก็บข้อมูล ประชุมที่วิจัยเพื่อวางแผนการดำเนินงาน 2) ประชุมพัฒนาที่วิจัยและออกแบบกระบวนการวิจัยและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล 3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบ 4) สร้างระบบฐานข้อมูล Family folder ในตำบลนาร่อง จัดอบรมอาสาสมัครนัก

จัดการข้อมูล ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือ แบบสอบถามนำเข้าสู่ระบบข้อมูล เช่น ระบบข้อมูล ภาพบ้าน เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลครัวเรือนในระดับพื้นที่ 5) สำรวจข้อมูล ชี้นำหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder ใน 5 พื้นที่ 1) จัดเวทีทำความเข้าใจสอบถามข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย 2) วิเคราะห์และจำแนกจัดกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการส่งต่อระบบความช่วยเหลือ และเลือกตำบลนำร่อง 1 ตำบล 6) การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนำร่อง 1 ตำบล 1) ประชุมร่วมกับหน่วยพื้นที่ วิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูล 2) ประชุมร่วมกับหน่วยพื้นที่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมอาชีพในชุมชนจากข้อมูลในระบบ 3) ประชุมร่วมกับหน่วยพื้นที่ ในการวางแผนทางการนำข้อมูลไปใช้ขยายในชุมชนอื่นๆ 7) วิเคราะห์พัฒนาข้อมูลเชิงนโยบายกับยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ประชุมร่วมกับหน่วยงานจังหวัด วิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูล 8) ติดตาม และ สรุปผล การดำเนินโครงการ (1)อบรมและ กิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูล 2) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ สังเคราะห์ความรู้และคืนข้อมูลในพื้นที่นำร่อง 1 ตำบล

การวิจัยครั้งนี้คณะวิจัยใช้แนวคิดการพัฒนาระบบสารสนเทศชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มาทำความเข้าใจการพัฒนา และการนำข้อมูลความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน

ผลการศึกษา จากดำเนินการวิจัยตามแผนงาน คณะวิจัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1) เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

จากการสอบถามข้อมูลครัวเรือนคนจนของตำบล ทั้ง 5 ตำบล พบข้อมูล ดังนี้

พบว่าประชากรในพื้นที่ตำบลหนองแก้วมีการประกอบอาชีพ มีระบบเศรษฐกิจหรือรายได้ จะมีการทำนาเป็นหลัก และมีอาชีพเสริม ได้แก่การปลูกถั่ว ปลูกพริก ปลูกหอมแดง และในเรื่องของปศุสัตว์ มีการ เลี้ยงวัว ซึ่งวัยแรงงานส่วนใหญ่จะทำอาชีพทำนา รับจ้าง (เผาถ่าน, ก่อสร้าง) ข้าราชการ จากการประชุมร่วมกับผู้นำชุมชน พบครัวเรือนคนจนที่อยู่ในเกณฑ์ที่จำแนกร่วมกัน แต่ละครัวเรือน พบผู้ประสบปัญหา เช่น ผู้ยากไร้ ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีที่ทำกิน ครอบครัวแตกแยก มีผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วย รวมถึงที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นต้น และพบว่าครัวเรือนคนจนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนของกลุ่มที่ต้องสงเคราะห์ เพราะเป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการมีอาชีพรับจ้าง หรือพึ่งพาลูกหลาน และสวัสดิการจากรัฐ พบครัวเรือนคนจน 5 ตำบล ดังนี้ 1) ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จำนวน 58 ครัวเรือน 2) ตำบลผักไหม อำเภอยักษ์ทับทัน จำนวน 144 ครัวเรือน 3) ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จำนวน 56 ครัวเรือน 4) ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จำนวน 120 ครัวเรือน 5) ตำบลบักดอง 313 ครัวเรือน

2) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่

เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและหน่วยงาน คณะวิจัยได้เชิญกลุ่มเป้าหมาย เข้าประชุม ร่วมในการออกแบบเพื่อทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูลและกระบวนการเก็บข้อมูลในระดับพื้นที่ มีผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม 30 คน กลุ่มเป้าหมายระดับท้องถิ่น มีตัวแทนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำ ท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มผู้นำชุมชนในองค์กรต่างๆ อสม. และอาสาสมัครเก็บข้อมูล ชุมชน 5 ตำบล ตำบลละ 30 คน โดยการใช้เครื่องมือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครนักรวบรวมข้อมูลมีวิธีการดำเนินการอบรมพัฒนาทักษะการเก็บ การวิเคราะห์ข้อมูล คนจนของนักรวบรวมข้อมูล การนำเข้าข้อมูล การจัดการข้อมูลเช่น ระบบข้อมูล ภาพบ้าน เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่ สืบหาข้อมูล ชี้เป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนำร่อง ระบบการให้ความช่วยเหลือ ระบบการติดตามข้อมูล ระบบการเพิ่มเติมข้อมูล รวมถึงระบบการส่งต่อข้อมูลในระดับพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกับระดับอำเภอและจังหวัด ส่งต่อระบบข้อมูลเพื่อสร้างนวัตกรรมตัวแบบการแก้ไข ปัญหาความยากจนด้วยทุนชุมชน (วัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม เครือข่ายชุมชน เศรษฐกิจชุมชน) โดยเน้นรูปธรรมนวัตกรรมการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคนจนกับแหล่งงาน เป็นโมเดลแก้จนของจังหวัด และพัฒนา ข้อมูลเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรม ในลักษณะกิจกรรม แผนงานโครงการระดับหน่วยงาน

3) เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

การนำเข้าระบบข้อมูลและการวิเคราะห์จำแนกปัญหาครัวเรือนโดยระบบสารสนเทศ และการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนคนจน โดยมีวิทยากรภายนอกที่เป็นพัฒนาชุมชน และหน่วยงานส่งเสริมอาชีพ ร่วมในการวิเคราะห์การส่งต่อระบบฐานข้อมูล และได้มีกระบวนการ สอบทานข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย(targeting) และได้มีการทดสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลชุมชน แลกเปลี่ยนระดมความคิด ร่วมกันเพื่อทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวางแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ 5 ตำบล เป้าหมาย สรุปผลการดำเนินโครงการ และทดลองปฏิบัติการพัฒนาต่อยอดอาชีพโดยเลือกอาชีพ การเลี้ยงไก่เพื่อหาทางเลือกทางรอดที่เหมาะสมให้กับคนจนที่ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งพบว่าตำบลนี้มีกลไกท้องถิ่นที่มีการขับเคลื่อนในพื้นที่ และยังมีทุนด้านทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง และคนจนมีความต้องการอยากเลี้ยงจึงได้ทำการทดลองเลี้ยงไก่ จำนวน 54 รายซึ่งโครงการได้สนับสนุนความรู้และวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ในเบื้องต้นเพื่อเป็นทุนในการพัฒนาอาชีพ

4) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

กลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนที่สำคัญคือ ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และกลุ่มเป้าหมายครัวเรือนคนจนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมหาทางออกจากความยากจน จากการวิเคราะห์คณะวิจัยได้เลือกพื้นที่ตำบลผักไหม อำเภอยะหริ่ง ในกระบวนการวิเคราะห์นี้ผู้เข้าร่วมเวทีได้รับทราบแนวทางการพัฒนาอาชีพครัวเรือนเป้าหมาย เกิดแผนพัฒนาชุมชน ภายใต้ดำเนินโครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ การนำเข้าสู่ระบบข้อมูลและการวิเคราะห์จำแนกปัญหาครัวเรือนโดยระบบสารสนเทศ และการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนคนจนโดยมีวิทยากรภายนอกร่วมในการวิเคราะห์การส่งต่อระบบฐานข้อมูล และได้มีกระบวนการ สอบทานข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย(targeting) และได้มีการทดสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลชุมชน แลกเปลี่ยนระดมความคิดร่วมกันเพื่อทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวางแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลระดับพื้นที่

ตำบลผักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ มีทุนศักยภาพในเรื่องของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง มีการเลี้ยงในพื้นที่บริเวณบ้าน ทำเล้าในบริเวณพื้นที่เดียวกัน โดยพันธุ์พื้นบ้านได้มาจากเพื่อนบ้าน ในชุมชนรอบข้าง

ต้นน้ำ ประสพการองค์ความรู้ประสพการณ์การเลี้ยงไก่ การคัดเลือกสายพันธุ์ อาหารทางเลือกการลดต้นทุน เช่น ฟืชท้องถิ่น

กลางน้ำ ความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ วัคซีน การวางแผนการผลิต การวางแผนการแปรรูป ความรู้การตลาด

ปลายน้ำ การบริโภค การออกแบบการตลาด การแปรรูปขายในชุมชน การขายตลาดออนไลน์ ส่วนมูลของไก่สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักขาย ภาคีหน่วยงานภายนอกสนับสนุน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนวทางการช่วยเหลือครัวเรือนคนจน และการแก้ปัญหาความเดือดร้อนความยากจน

ระดับปัจเจกบุคคลและระดับครัวเรือนก่อนให้ความรู้คนในครัวเรือนยากจนให้ทราบแนวทางการดำเนินการของพฤติกรรมของบุคคลและครอบครัวเพิ่มความรู้ความสามารถให้คนจนในตำบล รวมทั้งจัดส่งเสริมอาชีพเพื่อเป็นทางเลือกแก่คนยากจน ดังนี้ 1) ด้านอาชีพ การส่งเสริมให้ชาวบ้านได้รับการอบรมเกี่ยวกับอาชีพที่ตนถนัดและเชี่ยวชาญ และหาช่องทางการตลาดเพื่อส่งขาย การพัฒนาด้านอาชีพ เลี้ยงไก่พื้นเมือง การทอเสื่อ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การทอผ้า การส่งเสริมพัฒนาร้านค้าชุมชน สร้างรายได้ให้สามารถดำรงชีพในชีวิตประจำวันได้ 2) ด้านสวัสดิการ การจัดสวัสดิการต่างๆ จากภาครัฐ 3) การต่อยอด

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนส่วนใหญ่ทำเป็นมีการบูรณาการหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาความยากจนโดยจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนในระดับตำบลร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

1) พัฒนาทุนศักยภาพทุนด้านมนุษย์เพิ่มโอกาสให้คนจนได้รับการพัฒนาต่อยอดอาชีพ เช่น พัฒนาทักษะความสามารถตามความถนัด

2) พัฒนาระบบฐานข้อมูล BIG DATA ระดับตำบล

3) ควรมีการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุและผู้พิการให้ครอบคลุมถ้วนหน้าทุกคน

3) ควรสร้างกลไกระดับหมู่บ้านเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระดับพื้นที่

แนวทางการพัฒนา

พัฒนาระบบฐานข้อมูล BIG DATA ให้สอดคล้องกับหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

สิ่งที่จะดำเนินการต่อยอดในปีต่อไป

1) พัฒนาระบบฐานข้อมูล BIG DATA เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2) จัดเก็บข้อมูลพื้นที่งานบริการวิชาการในทุกมิติ ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3) นำข้อมูลเข้าสู่ระบบ BIG DATA มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทสรุปผู้บริหาร	(2) – (6)
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 บทนำ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	2
1.3 ขอบเขตการวิจัย	3
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์/ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.2 ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน	5
2.3 ศึกษาเรื่อง ระบบสารสนเทศชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน	5
2.4 การศึกษาการออกแบบกรอบการพัฒนาระบบงานข้อมูลเพื่อรองรับข้อมูลขนาดใหญ่	6
2.5 ระบบสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้าน	6
2.6 ศึกษาเรื่องการพัฒนาสารสนเทศเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	6
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 วิธีการศึกษา	8
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	8
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	9
3.4 วิธีการศึกษา	9
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	10

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการศึกษา

4.1 ข้อมูลศักยภาพชุมชน สภาพปัญหาความต้องการของพื้นที่ 5 พื้นที่	14
4.2 สมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่	62
4.3 เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย	62
4.4 เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง	68

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย	69
5.2 อภิปรายผล	77
5.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา/แนวทางการพัฒนา สิ่งที่จะดำเนินการต่อยอดต่อไป	77 78

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตารางสรุปผลการเก็บข้อมูลคนยากจน อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	21
ตารางที่ 2 ตารางวิเคราะห์ทุนดำรงชีพครัวเรือนยากจน	23
ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	
ตารางที่ 3 ข้อมูลประชากรตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ	27
ตารางที่ 4 จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ	29
ตารางที่ 5 จำนวนพืชและพื้นที่เพาะปลูก	30
ตารางที่ 6 สรุปผลการเก็บข้อมูลคนยากจน ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ	33
ตารางที่ 7 ข้อมูลประชากรและครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลตูม อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ	37
ตารางที่ 8 สรุปผลการเก็บข้อมูลคนยากจน ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ	56
ตารางที่ 9 วิเคราะห์ข้อมูล livelihood strategy	59

สารบัญภาพ

แผนภาพที่ 1	แผนที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว	15
แผนภาพที่ 2	พืชเศรษฐกิจ สวนหอมแดง	16
แผนภาพที่ 3	แม่น้ำมูล	16
แผนภาพที่ 4	เขื่อนห้วยนา	17
แผนภาพที่ 5	วัดนาจำปา	18
แผนภาพที่ 6	การฟ้อนลงตุมการฟ้อนกลองตุม	19
แผนภาพที่ 7	การแข่งขันเรือยาว	19
แผนภาพที่ 8	แผนที่ตำบลผักไหม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ	26
แผนภาพที่ 9	แสดงแผนที่ตั้งหมู่บ้านตำบลบักดอง	45
แผนภาพที่ 10	หลวงพ่อบุญตาตุน (วัดสำโรงเกียรติ)	49
แผนภาพที่ 11	น้ำตกสำโรงเกียรติ	50
แผนภาพที่ 12	น้ำตกพรหมวิหาร	51
แผนภาพที่ 13	ปราสาทตำหนักไทร	51
แผนภาพที่ 14	ทุ่งกะบาลกะใบ	52
แผนภาพที่ 15	น้ำตกสามหลั่น	52
แผนภาพที่ 16	สายน้ำตามธรรมชาติในเขตตำบลบักดอง	53
แผนภาพที่ 17	อ่างเก็บน้ำห้วยทา	54
แผนภาพที่ 18	ระบบ BIG DATA	71
แผนภาพที่ 19	ข้อมูลครัวเรือนที่เก็บทั้งจังหวัด	71
แผนภาพที่ 20	ข้อมูลประชากรที่จัดเก็บ	72
แผนภาพที่ 21	ข้อมูลทักษะอาชีพ	72
แผนภาพที่ 22	ข้อมูลปัญหาสุขภาพ	73
แผนภาพที่ 23	ข้อมูลปัญหารายอำเภอ	74
แผนภาพที่ 24	ข้อมูลพื้นฐานประชากร 6 ด้าน	75

บทที่ 1

บทนำ

ชื่อโครงการ	โครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่น		
ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสา พลนิล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ จันทร์หมื่น		
หัวหน้าโครงการ	นางสาวดารารัตน์	กันทวงศ์	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัฒน์	ศรีสุวรรณ	นักวิจัย
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์	ธีรพงศ์	นักวิจัย
	นางอริสาพัชร	จักรบุตร	นักวิจัย
	นายทินวัชร	เดชวัน	นักวิจัย
	นางสาวจันจิรา	ชาติมนตรี	นักวิจัย
	นายสุรพงศ์	เป้าทอง	นักวิจัย
	นายณัฏฐชาติ	ศรีมะณี	นักวิจัย
ระยะเวลาดำเนินโครงการ	1 ธันวาคม 2564 ถึง 30 กันยายน 2565		

1.1 บทนำ

ตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อท้องถิ่นน้อมนำแนวทางในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ภายใต้พระราชบัญญัติของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตที่รองรับการพัฒนาของประเทศและมุ่งมั่นช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่นให้ได้ใช้บัณฑิตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่ง

ประเทศไทย ได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่และเล็งเห็นความสำคัญของระบบสารสนเทศที่จะมาเป็นระบบและกลไกในการวางแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อท้องถิ่นได้

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีแนวทางที่พัฒนาศักยภาพทีมวิจัยของสถาบันและกลุ่ม/องค์กรชุมชนในพื้นที่ให้มีศักยภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการวางแผนการใช้ข้อมูล เก็บข้อมูล นำใช้ข้อมูล และเกิดความเป็นเจ้าของในการนำข้อมูลไปพัฒนาระบบการดูแลในชุมชนภายใต้การเชื่อในทุนและศักยภาพ การจัดการของทุนทางสังคมในพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การดำเนินโครงการนี้ มุ่งเก็บข้อมูลรายครัวเรือนในพื้นที่เป้าหมายภายใต้ฐานข้อมูล Big data จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำมาสู่การออกแบบกลไกในระดับพื้นที่จังหวัดในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึงสาเหตุความยากจนที่แท้จริงในจังหวัด ก่อนนำสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของจังหวัด มีกระบวนการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลคนจนของนักจัดการข้อมูลในหน่วยงานระดับท้องถิ่น สร้างนักจัดการข้อมูล ที่มีทักษะการนำเข้า การจัดการข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกับระดับอำเภอและจังหวัด ส่งต่อระบบข้อมูลเพื่อสร้างนวัตกรรมตัวแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยทุนชุมชน (วัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม เครือข่ายชุมชน เศรษฐกิจชุมชน) โดยเน้นรูปธรรมนวัตกรรมการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคนจนกับแหล่งงาน เป็นโมเดลแก่นของจังหวัด และพัฒนา ข้อมูลเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรม ในลักษณะกิจกรรม แผนงาน โครงการระดับหน่วยงานที่สอดคล้องกับกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 และฉบับที่ 13 โดยยึดโยงกับแผนจังหวัด แผนกลุ่มจังหวัดและแผนพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับบริหารข้อมูลตำบลในจังหวัดตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏประจำปีงบประมาณ 2565 โดยมีแนวทางที่จะสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและเตรียมความพร้อมของทีมวิจัยในการพัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ รวมถึงการออกแบบกลไก กระบวนการวิจัยและเครื่องมือในการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสนับสนุนและขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนายุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีกระบวนการสังเคราะห์ความรู้สู่การนำไปใช้ประโยชน์ของพื้นที่ตำบลพื้นที่เป้าหมาย และนำใช้ข้อมูลไปการวิเคราะห์และวางแผน จัดทำนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนงาน โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา อันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ได้ต่างตามเป้าหมายและความต้องการของประชาชน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่

แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

2. เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่

3. เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย
4. เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านสถานที่พื้นที่เป้าหมายในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ 5 ตำบล ได้แก่ 1) ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) ตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ 3) ตำบลผักไหม อำเภอยุ้ยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ 4) ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ 5) ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตเนื้อหา

1. ข้อมูลระดับตำบล ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสุขภาพ ด้านการเมืองการปกครอง
2. แนวทาง กระบวนการ องค์ความรู้ที่ใช้ในการวางแผนและแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ขอบเขตระยะเวลา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำการวิจัยเป็นระยะเวลา 1 ปี

กลุ่มเป้าหมาย (ระบุกลุ่มบุคคล บุคคลที่จะได้รับผลจากโครงการ เช่น /อาจารย์/นักวิชาการ/นิสิตนักศึกษา/ชาวบ้าน/ชุมชน/สังคม เป็นต้น)

1. อาจารย์ นักศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. ผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ 5 ตำบล
3. กลุ่ม/องค์กรชุมชน ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ 5 ตำบล

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชุม วางแผน ขออนุมัติโครงการ
2. อบรม ลงพื้นที่ประชุมชี้แจง เตรียมข้อมูล เอกสารต่างๆ และ ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อดำเนินการ
3. สร้างระบบฐานข้อมูล Family folder ในตำบลนาร่อง
4. สํารวจข้อมูล ชี้เป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder ใน 5 พื้นที่
5. การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนาร่อง 1 ตำบล
6. วิเคราะห์ พัฒนาข้อมูลเชิงนโยบายกับยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์หน่วยงานทั้งภาครัฐ และ เอกชน

7. ติดตาม และ สรุปผลการดำเนินโครงการ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลระดับตำบลที่ครอบคลุมทุกมิติ ที่สามารถสนับสนุนการพัฒนา

ท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการแก้ไขปัญหา ในฐานะ “มหาวิทยาลัยวิจัย เพื่อการพัฒนาเชิง พื้นที่ ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

2. นักศึกษาวิศวกรรมสังคมมีทักษะจากกระบวนการเรียนรู้การจัดเก็บข้อมูลชุมชนแลกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผลลัพธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถนำสารสนเทศบริหารระดับตำบล (Big Data) ของพื้นที่บริการเพื่อชุมชนและท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษใช้เพื่อการดำเนินการวางแผนด้านการบริหารจัดการงานวิจัย เชิงพื้นที่ และพัฒนาเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบข้อมูลที่ครอบคลุมทุกมิติที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงการพัฒนา เชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับพื้นที่/ท้องถิ่น ตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2560 -2579)

ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตาม พันธกิจ และภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัย (Corporate Goal) อันประกอบด้วยยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาระบบบริหารจัดการ

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยโครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ 2) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ 3) เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย 4) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การศึกษารั้วนี้ คณะผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนข้อมูลสถานการณ์การดำเนินงานของโครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และการทบทวนข้อมูลสภาพปัญหาของชนในชุมชนท้องถิ่น จากนั้นได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยมีลำดับความสำคัญของการทบทวนประกอบด้วย 1) การศึกษาแนวทางการดำเนินงานหมู่บ้านสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับจังหวัด/อำเภอ 2) ระบบสารสนเทศชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3) การศึกษาการออกแบบกรอบการพัฒนากระบวนการรับข้อมูลเพื่อรองรับข้อมูลขนาดใหญ่ 4) ระบบสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้าน 5) การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ศูนย์สารสนเทศเพื่อการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน (2560) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานหมู่บ้านสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับจังหวัด/อำเภอ ปี 2560 ผลการศึกษาพบว่า จำเป็นต้องหาจุดเด่นของข้อมูลสารสนเทศของหมู่บ้านที่สามารถนำข้อมูลสารสนเทศนั้นมาใช้พัฒนาหมู่บ้านสู่การพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้าน โดยนำสารสนเทศชุมชนที่วิเคราะห์ สังเคราะห์ แยกแยะ ร่วมกันของคณะทำงานมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ได้อย่างน้อย 1 ด้านเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนชุมชน ให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนให้เกิเป็นรูปธรรม สารสนเทศที่จัดทำขึ้นนี้จะเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ดังนี้ 1) สารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาความยากจน 2) สารสนเทศเพื่อการพัฒนาอาชีพ (การผลิต การตลาด การจัดการ) 3) สารสนเทศเพื่อการจัดการทุนของชุมชน (ทุนที่เป็นเงิน และทุนที่ไม่ใช่เงิน) 4) สารสนเทศเพื่อการจัดการชุมชน (สร้างภูมิคุ้มกัน) 5) สารสนเทศเพื่อการจัดการความเสี่ยงชุมชน

เผด็จ จินดา (2553) ศึกษาเรื่อง ระบบสารสนเทศชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ระบบสารสนเทศชุมชนนั้นก็คืระบบสารสนเทศแบบหนึ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ชุมชนโดยชุมชนเอง ซึ่งในอดีตระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตยังไม่แพร่หลายก็จะใช้วิธีการทำงานแบบดั้งเดิม (Traditional) เป็นหลัก แต่ในปัจจุบันคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตมีการใช้งานอย่างกว้างขวางครอบคลุมทุกภาคส่วน รวมถึงในชุมชนจึงส่งผลให้ระบบสารสนเทศชุมชนได้ปรับวิธีการทำงานไปสู่ดิจิทัล (Digital) มากขึ้น แต่ไม่ว่า

จะใช้วิธีไหนในการทำงานก็ตาม ก็ยังคงวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดิม คือการพัฒนาชุมชน และการลดช่องว่างของประชาชน (Digital Divide) ในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและความรู้ตนเอง

ธิดิษฐ์ ภูภัทรกิจ (2560) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการออกแบบกรอบการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบงานข้อมูลเพื่อรองรับข้อมูลขนาดใหญ่ กรณีศึกษา ธนาคารแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาการออกแบบกรอบการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบงานข้อมูลเพื่อรองรับข้อมูลขนาดใหญ่นั้น เป็นการศึกษเพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมด ภายใต้ระบบงานข้อมูล (Data Management System หรือ DMS) ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยที่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ อยู่ภายใต้กรอบข้อจำกัดทางธุรกิจหลายด้านทั้งในแง่ของการดำเนินการในแง่ของนโยบายและข้อจำกัดทางธุรกิจ และในแง่ของเวลาที่มีอยู่จำกัด ซึ่งเป็นผลมาจากหลายปัจจัย โดยเฉพาะการที่ระบบนั้นใช้งานมานานกว่า 10 ปี ทำให้บางโปรแกรมนั้นหมดอายุการสนับสนุนไป และทำให้เกิดความเสี่ยงในแง่ของความปลอดภัยของระบบการตัดสินใจเลือกเทคโนโลยีใดๆ เพื่อมาประกอบเป็นภาพของ Framework จึงต้องคำนึงถึงข้อจำกัดเหล่านี้ด้วยเสมอ เนื่องจากระบบงานนั้นมีการใช้งานมากกว่า 10 ปี ทำให้ภาพเดิมที่เคยออกแบบไว้ เมื่อครั้งพัฒนาระบบงานไม่สอดคล้องกับภาพรวมในปัจจุบันการศึกษาวิจัย Framework ใหม่ในครั้งนี้ จึงเริ่มจากการวิเคราะห์ภาพรวมของระบบงานทั้งหมดภายใต้ระบบงานข้อมูล DMS ว่ามี Ref. code: 25605923036064XFB 51 กระบวนการในภาพรวมอย่างไรบ้าง รวมถึงมีกระบวนการรับข้อมูลในปัจจุบันอย่างไร และผู้ใช้งานมีการนำไปใช้ในลักษณะใดบ้าง เพื่อให้เกิดเป็นภาพรวมของระบบงานในปัจจุบันก่อน

พิชิต พวงภาศิริ (2554) ระบบสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง และเผยแพร่ สารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลนานกกก เพื่อพัฒนาระบบการจัดเก็บและส่งเสริมสารสนเทศผลิตภัณฑ์พร้อมทั้งนำเสนอข่าวสารประชาสัมพันธ์ ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบสารสนเทศ ซึ่งผู้พัฒนาได้เห็นถึงความสำคัญของการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางระบบ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะทำให้กว้างขวางมากขึ้น และยังเป็นเว็บไซต์ศูนย์กลางข้อมูลและองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชุมชน จากนั้นสร้างระบบสารสนเทศตามความต้องการของชุมชน และจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้การใช้ระบบสารสนเทศแก่ชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ในการค้นหาองค์ความรู้ ข้อมูลสารสนเทศและการติดต่อสื่อสาร จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ใช้เครื่องมือเป็นแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินระบบสารสนเทศพบว่าผู้ใช้ มีความพึงพอใจ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.03 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 อยู่ในเกณฑ์ ระดับดีมาก ซึ่งพบว่าความพึงพอใจสูงสุดคือด้านความปลอดภัย และผลการประเมิน ประสิทธิภาพภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.48 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี

พัชรภรณ์ ปันแก้ว (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดน่าน ผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดน่าน 2) เผยแพร่องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดน่าน 3) ใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสร้างแหล่งการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้พัฒนาระบบ ประกอบด้วย โปรแกรมการจัดการฐานข้อมูลมายเอสคิวแอล โปรแกรมพีเอชพี

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาระบบสารสนเทศชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มาทำความเข้าใจการพัฒนา และการนำข้อมูลความรู้มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนารฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ 2) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ 3) เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย 4) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยมีระเบียบวิธีการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

คณะวิจัยดำเนินการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1.1 กลุ่มเป้าหมาย

จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้มีการศึกษาและสอบถามข้อมูลรายตำบล 5 ตำบล ดังนี้

1) ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรจำนวนทั้งหมด 1,109 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 4,353 คน บ้านหนองแก้ว หมู่ที่ 1 จำนวน 217 ครัวเรือน หญิง จำนวน 414 คน ชาย จำนวน 382 คน บ้านห้วยนา หมู่ที่ 2 จำนวน 102 ครัวเรือน หญิง จำนวน 248 คน ชาย จำนวน 223 คน

บ้านกอก หมู่ที่ 3 จำนวน 137 ครัวเรือน หญิง จำนวน 272 คน ชาย จำนวน 229 คน บ้านเปือย หมู่ที่ 4 จำนวน 173 ครัวเรือน หญิง จำนวน 345 คน ชาย จำนวน 349 คน บ้านหนองแก้ว หมู่ที่ 5 จำนวน 136 ครัวเรือน หญิง จำนวน 280 คน ชาย จำนวน 246 คน บ้านเปือย หมู่ที่ 6 จำนวน 187 ครัวเรือน หญิง จำนวน 355 คน ชาย จำนวน 327 คน บ้านกอก หมู่ที่ 7 จำนวน 157 ครัวเรือน หญิง จำนวน 336 คน ชาย จำนวน 347 คน 2) ตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรทั้งหมด 4,363 คน หญิง 2,181 คน ชาย 2,182 คน 3) ตำบลผักไหม อำเภอยักษ์ทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรจำนวนทั้งหมด 1,547 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 7,202 คน ประชากรชาย 3,616 คน ประชากรหญิง 3,586 คน 4) ตำบลตูม อำเภอลืออำนาจ จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรจำนวนทั้งหมด 1,373 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 6,109 คน ประชากรชาย 3,061 คน ประชากรหญิง

3,048 คน 5)ตำบลบักดอง อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรจำนวนทั้งหมด 4,196 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 15,523 คน ประชากรชาย 7,744 คน ประชากรหญิง 7,779 คน

1.1.2 เครื่องมือในการศึกษา

การศึกษานี้ได้มีการสำรวจข้อมูลด้วยเครื่องมือแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นระหว่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษร่วมกับหน่วยงานจังหวัดศรีสะเกษ เป็นแบบสอบถามแบบจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน จังหวัดศรีสะเกษ แบบสำรวจทั้งหมดจำนวน 1 แผ่น 2 หน้า ซึ่งแบ่งข้อมูลแบบจัดเก็บข้อมูล 8 ข้อคำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 ชื่อ – สกุล (หัวหน้าครัวเรือน/ผู้ประสบปัญหา) ประกอบด้วยเลขบัตรประจำตัวประชาชน รหัสบ้าน

ข้อที่ 2 ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ ตำบล อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์

ข้อที่ 3 รายได้เฉลี่ย(ทั้งครอบครัว) รายจ่าย(ทั้งครอบครัว)หนี้สินในระบบรวม หนี้สินนอกระบบรวม

ข้อที่ 4 สภาพปัญหาความเดือดร้อนของครอบครัว 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพของทุกคนในครอบครัว 2) ด้านครอบครัว 3) ด้านเศรษฐกิจ การมีงานทำ/มีรายได้ 4) ด้านบ้านที่อยู่อาศัย 5) ที่ดินทำกิน 6) ด้านสาธารณูปโภค ครอบครัวมีสาธารณูปโภคที่ใช้ประจำหรือไม่

ข้อที่ 5 ข้อมูลสมาชิกในครอบครัว (ทุกคนรวมบุคคลที่ให้ข้อมูล

ข้อที่ 6 ข้อมูลที่เคยได้รับการช่วยเหลือจาก ทางราชการ/เอกชน

ข้อที่ 7 ต้องการการช่วยเหลือจาก ทางราชการ/เอกชน

ข้อที่ 8 ต้องการการช่วยเหลือจาก ทางราชการ/เอกชน

1.1.3 วิธีการศึกษา

คณะผู้วิจัยได้มีการสำรวจข้อมูลคนจนตามรายชื่อของหน่วยงานท้องถิ่น ทั้ง 5 ตำบล

1) ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรจำนวนทั้งหมด 1,109 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 4,353 คน 2)ตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรทั้งหมด 4,363 คน 3)ตำบลผักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากร ทั้งหมด 1,547 ครัวเรือน มีประชากร 7,202 คน 4)ตำบลตูม อำเภอลืออำนาจ จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรจำนวนทั้งหมด 1,373 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 6,109 คน

5) ตำบลบักดอง อำเภอนาหวาย จังหวัดศรีสะเกษ มีประชากรจำนวนทั้งหมด 4,196 คน มีประชากรทั้งสิ้น 15,523 คน โดยคณะวิจัยได้มีการศึกษาตามขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ 1) จัดเวทีประชุมเพื่อวางแผนการเก็บข้อมูล ประชุมทีมวิจัยเพื่อวางแผนการดำเนินงาน 2) ประชุมพัฒนาทีมวิจัยและออกแบบกระบวนการวิจัยและเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูล 3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบ 4) สร้างระบบฐานข้อมูล Family folder ในตำบลนาร่อง จัดอบรมอาสาสมัครนักจัดการข้อมูล ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือ แบบสอบถามนำเข้าสู่ระบบข้อมูล เช่น ระบบข้อมูล ภาพบ้าน เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลครัวเรือนในระดับพื้นที่ 5) สืบหาข้อมูล ชี้เป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder ใน 5 พื้นที่ (1) จัดเวทีทำความเข้าใจสอบถามข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย (2) วิเคราะห์ และจำแนกจัดกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการส่งต่อระบบความช่วยเหลือ และเลือกตำบลนาร่อง 1 ตำบล 6) การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนาร่อง 1 ตำบล (1) ประชุมร่วมกับหน่วยพื้นที่ วิเคราะห์ การเชื่อมโยงข้อมูล (2) ประชุมร่วมกับหน่วยพื้นที่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมอาชีพในชุมชนจากข้อมูลในระบบ (3) ประชุมร่วมกับหน่วยพื้นที่ ในการวางแผนทางการนำข้อมูลไปใช้ขยายในชุมชนอื่นๆ 7) วิเคราะห์ พัฒนาข้อมูลเชิงนโยบายกับยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน 1 ประชุมร่วมกับหน่วยงานจังหวัด วิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูล 8) ติดตาม และ สรุปผล การดำเนินโครงการ (1) อบรมและกิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูล (2) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ สังเคราะห์ความรู้และคืนข้อมูลในพื้นที่นาร่อง 1 ตำบล

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในระบบฐานข้อมูล

<https://rdisskru.com/bigdata> โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบฐานข้อมูลความถูกต้องในการเก็บข้อมูลจากแบบสำรวจ ข้อมูลก่อนการนำเข้าสู่ระบบ ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้มีการจัดเวทีสอบถามความถูกต้องร่วมกับ ผู้นำชุมชน โดยมีการประมวลผลข้อมูลประเด็นปัญหาของจังหวัดศรีสะเกษ จากระบบข้อมูล 6 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ประเด็นด้านสุขภาพ 2) ประเด็นสาธารณูปโภค 3) ประเด็นที่อยู่อาศัย 4) ประเด็นครอบครัว 5) ประเด็นที่ดินทำกิน 6) ประเด็นเศรษฐกิจและตรวจทานข้อมูลรายครัวเรือนครัวเรือน

3.2 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่

3.2.1 กลุ่มเป้าหมาย

ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งในการวางแผนในการพัฒนาเชิงพื้นที่ มีเครื่องมือและกระบวนการในการ วิเคราะห์และขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับท้องถิ่น มีการแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 2 ระดับ ประกอบด้วย

1. กลุ่มเป้าหมายระดับจังหวัด อำเภอ ได้มีการเชิญประชุมร่วมในการออกแบบเพื่อทำ

ความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูลและกระบวนการเก็บข้อมูลในระดับพื้นที่ มีผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม 30 คน

2. กลุ่มเป้าหมายระดับท้องถิ่น มีตัวแทนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำ

ท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มผู้นำชุมชนในองค์กรต่างๆ อสม. และอาสาสมัครเก็บข้อมูลชุมชน 5 ตำบล ตำบลละ 30 คน

3.2.2 เครื่องมือในการศึกษา

ในการศึกษารั้วนี้ใช้การศึกษาแบบสำรวจทั้งหมดจำนวน 1 แผ่น 2 หน้า ซึ่งแบ่งข้อมูลแบบจัดเก็บข้อมูล 8 ข้อคำถาม และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในระบบ <https://rdisskru.com/bigdata> เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากระบบข้อมูล 6 ด้าน ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่แบ่งปัญหารายครัวเรือนออกเป็น 6 ด้าน คือ 1)ประเด็นด้านสุขภาพ 2)ประเด็นสาธารณูปโภค 3)ประเด็นที่อยู่อาศัย 4)ประเด็นครอบครัว 5)ประเด็นที่ดินทำกิน 6)ประเด็นเศรษฐกิจและตรวจทานข้อมูลรายครัวเรือนครัวเรือน

มีขั้นตอนการดำเนินการ โดยแบ่งกระบวนการออกเป็น 1) ทำความเข้าใจเครื่องมือแบบสอบถาม 2) จัดทีมลงพื้นที่สำรวจข้อมูล ชี้เป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder ใน 5 พื้นที่ การเก็บข้อมูลแยกเป็นรายชุมชนหมู่บ้าน รายครัวเรือน 3) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บ 4) ลงข้อมูลในระบบ <https://rdisskru.com/bigdata> ซึ่งเป็นระบบที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นระบบฐานข้อมูลเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มประชากรบางของจังหวัดศรีสะเกษ 5) วิเคราะห์ข้อมูลจากระบบเพื่อรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน ใน 6) จัดเวทีคืนข้อมูลในระดับตำบล 5 ตำบล จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในระบบ <https://rdisskru.com/bigdata> เพื่อตรวจสอบข้อมูล และเพิ่มเติมข้อมูล ข้อเสนอแนะ 7) การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนำร่อง 1 ตำบล 8) วิเคราะห์ พัฒนาข้อมูลเชิงนโยบายกับยุทธศาสตร์จังหวัดและยุทธศาสตร์หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน

3.3 เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

3.3.1 กลุ่มเป้าหมาย

การศึกษารั้วนี้มุ่งในการสนับสนุนให้เกิดการจัดทำแผนเชิงพื้นที่ โดยมีกระบวนการและเครื่องมือในการวิเคราะห์ มีกลุ่มเป้าหมายระดับหน่วยงานในระดับพื้นที่ ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล รอง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครตำบลละ 30 คน

3.3.2 เครื่องมือการศึกษา

เครื่องมือในการศึกษาใช้วิธีศึกษาโดยใช้ระบบ rdisskru.com/bigdata เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.3 วิธีการศึกษา

ใช้วิธีการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เป็นการจัดเวทีสนทนากลุ่ม โดยมีวิธีการศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- ประชุมร่วมกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่น โดยมีการทำหนังสือชี้แจงและขอความร่วมมือ เข้าร่วมวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ทุนศักยภาพการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่
- ประชุมจัดทำแผน ออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับท้องถิ่น

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3.4.1 กลุ่มเป้าหมาย

- หน่วยงานในระดับท้องถิ่น 5 ตำบล
- ครัวเรือนคนจนในพื้นที่นำร่อง 1 ตำบล จำนวน 60 ครัวเรือน

3.4.2 เครื่องมือการศึกษา

- เครื่องมือการสำรวจข้อมูลชุมชน รวบรวมฐานข้อมูลรายครัวเรือน ประมวลผลจากระบบฐานข้อมูลวิเคราะห์ทุนด้านมนุษย์ ในวัยแรงงาน และจัดเวทีวิเคราะห์ข้อมูลรายครัวเรือนโดยใช้เครื่องมือการจัดกระบวนการเวทียกระดับพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัดแยกข้อมูลออกเป็นรายครัวเรือน

3.4.3 วิธีการศึกษา

- ใช้วิธีการศึกษาแบบมีส่วนร่วม จัดประชุมร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่วิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลรายชุมชน

- ประชุมร่วมกับพื้นที่พัฒนาส่งเสริมอาชีพในชุมชน ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในระบบ

3.4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ข้อมูลในระบบ <https://rdisskru.com/bigdata> และใช้แนวความคิดการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลของชุมชนเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลและจัดทำรายงานผลการวิจัยและข้อเสนอแนะต่อโครงการ

บทที่ 4

ผลการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ 2) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ 3) เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย 4) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง คณะวิจัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ทั้ง 4 ข้อ และจะนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

4.1 ข้อมูลศักยภาพชุมชน สภาพปัญหาความต้องการของพื้นที่ 5 พื้นที่ ประกอบด้วย 1) ตำบล หนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ 2) ตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ 3) ตำบลผักไหม อำเภอยะหา จังหวัดศรีสะเกษ 4) ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ 5) ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ผลการศึกษา

การศึกษาและสอบถามข้อมูลรายตำบล 5 ตำบล ดังนี้

1) ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

บริบทพื้นที่ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

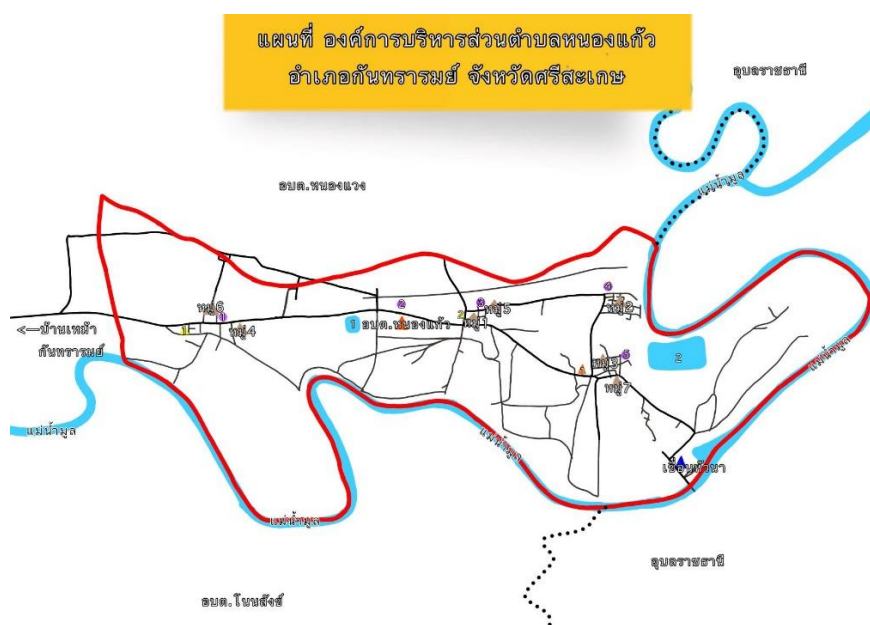
1.1 ข้อมูลพื้นฐานตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้านประกอบด้วย หมู่บ้าน หมู่ 1 บ้านหนองแก้ว , หมู่ 2 บ้านหัวนา , หมู่ 3 บ้านกอก , หมู่ 4 บ้านเปือย , หมู่ 5 บ้านหนองแก้ว , หมู่ 6 บ้านเปือย , หมู่ 7 บ้านกอก มีระบบสาธารณูปโภคที่ครอบคลุมทุกชุมชนแต่มีบางพื้นที่มีปัญหา และมีบางชุมชนที่มีปัญหาในเรื่องของถนนแคบ และชำรุดหรือระบบน้ำประปาที่ชำรุดบ้าง แต่ยังสามารถดูแลกันภายในชุมชนได้และแก้ปัญหาในการใช้งาน ส่วนทุนทางกายภาพด้านอื่นๆ มีศักยภาพที่โดดเด่น เช่น มีโรงเรียน

สถานีนอนมัย ร้านค้าต่างๆ และยังมีเส้นทางหลักคือถนนเส้นเชื่อมระหว่างอำเภอกันทรารมย์ ไปยังจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นลักษณะเด่นในด้านกายภาพ

1.2 ข้อมูลแผนที่ชุมชน

ตำบลหนองแก้ว อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ไปทางทิศตะวันออกเป็นระยะทาง ประมาณ 43 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง ดังนี้ทิศเหนือ ติดเขตพื้นที่เขตตำบลหนองแวง ทิศใต้ ติดเขตพื้นที่ตำบลโนนสังข์ ทิศตะวันออก ติดเขตพื้นที่เขตตำบลบึงหวายจังหวัดอุบลราชธานี ทิศตะวันตก ติดเขตพื้นที่ตำบลละทาย เนื่องจากตำบลหนองแก้วเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ อำเภอกันทรารมย์

รูปที่ 4.1 แผนที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว

1.3 ด้านเศรษฐกิจ

อาชีพ รายได้ ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ มีระบบเศรษฐกิจหรือรายได้ จะมีการทำนา เป็นหลัก และมีอาชีพเสริม ได้แก่การปลูกถั่ว ปลูกพริก ปลูกหอมแดง แล่ในเรื่องของปศุสัตว์ มีการ เลี้ยงวัว ซึ่งวัยแรงงานส่วนใหญ่จะทำอาชีพทำนา รับจ้าง (เผาถ่าน, ก่อสร้าง) ข้าราชการ

รูปที่ 4.2 พืชเศรษฐกิจ สวนหอมแดง

1.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ (ลำนํ้า ป่า ที่ดิน) การใช้ประโยชน์ ภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม ป่าโปร่งสลับทุ่งนา เป็นดินร่วนปนทรายที่มีการระบายน้ำดีแต่มีความอุดม สมบูรณ์มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงค่อนข้างสูง ซึ่งสามารถทำการเกษตรได้อย่างเหมาะสม มีแหล่งน้ำตาม ธรรมชาติโดยรวมพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีการใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชผัก พืชไร่ เช่น ถั่ว พริก และหอมแดง ลักษณะดินบริเวณที่มีทั้งที่นาและดินในที่ดอน ลักษณะของแหล่งน้ำ ตำบลหนองแก้ว มีแหล่งน้ำที่สำคัญแม่น้ำมูล และแม่น้ำชี ลักษณะของป่าไม้ในตำบล หนองแก้ว ส่วนใหญ่เป็นป่าโปร่ง ซึ่งเป็นป่าสาธารณะขนาดใหญ่หลายที่

รูปที่ 4.3 แม่น้ำมูล

แม่น้ำมูล มีต้นกำเนิดจากทิวเขาสันกำแพง บริเวณเขื่อนมูลบน อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมาไหลผ่าน

อำเภอครบุรี อำเภอโชคชัย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอโนนสูง อำเภอพิมาย อำเภอชุมพวง (จังหวัดนครราชสีมา), อำเภอพุทไธสง อำเภอคูเมือง อำเภอสตึก (จังหวัดบุรีรัมย์), อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรี (จังหวัดสุรินทร์), อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอพนทราย (จังหวัดร้อยเอ็ด), อำเภอราชไศล อำเภอบึงบูรพ์ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอขามเฒ่า และอำเภอกันทรารมย์ (จังหวัดศรีสะเกษ) บรรจบกันกับแม่น้ำชีบริเวณรอยต่อบ้านขอนแก่นไม่ยุ่ง ตำบลห้วยชะยุ่ง อำเภอวารินชำราบ (จังหวัดอุบลราชธานี) และบ้านหนองแวง ตำบลหนองแวง อำเภอกันทรารมย์ (จังหวัดศรีสะเกษ) แล้วไหลผ่านอำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอสว่างวีระวงศ์ อำเภอดอนมดแดง อำเภอตาลสุม อำเภอพิบูลมังสาหาร และไหลลงสู่ แม่น้ำโขง ที่ตำบลบ้านด่าน อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี โดยมียาวทั้งหมดประมาณ 640 กิโลเมตร ลำน้ำสาขาที่สำคัญ ได้แก่ ลำตะคอง ลำพระเพลิง ลำเชียงไกร ลำปลายมาศ ลำสะเทต ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย ลำน้ำเสียว ลำชี ลำเซบาย ลำเซบก ลำมูลน้อย ห้วยชะยุ่ง และห้วยตุงหลุง เป็นต้น ซึ่งใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรเป็นส่วนใหญ่

รูปที่ 4.4 เขื่อนหวนา

โครงการผันน้ำโขง-ชี-มูล เป็นโครงการผันน้ำขนาดใหญ่ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ 498 ล้านไร่ ในภาคอีสาน ซึ่งรับผิดชอบโดยกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยการสูบน้ำจากแม่น้ำโขงลงสู่ห้วยหลวงในเขตอำเภอโนนพิสัย จังหวัดหนองคาย และผันลงสู่แม่น้ำชี แม่น้ำมูล และลำน้ำสาขา โดยการสร้างเขื่อน 22 เขื่อนเพื่อควบคุมปริมาณน้ำ ต้องใช้งบประมาณจำนวนมหาศาลถึง 226,000 ล้านบาท ใช้ระยะเวลาดำเนินโครงการทั้งสิ้น 42 ปี โดยแบ่งโครงการออกเป็น 3 ระยะ โดยในระยะแรก ใช้เวลาดำเนินโครงการ 9 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2534-2543 โดยการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำมูล 5 เขื่อน ลำน้ำชี 5 เขื่อน และลำน้ำสาขาอื่นๆ 4 เขื่อน เขื่อนหวนาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของโครงการโขง ชี มูล ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ขณะที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2532 ในการประชุมคณะรัฐมนตรีสัญจรที่จังหวัดขอนแก่น ให้สร้างฝายยางกั้น แม่น้ำมูล บริเวณบ้านหวนา ต.หนองแก้ว อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ และเก็บกักน้ำไว้เพียงตลิ่งแม่น้ำมูล แต่เมื่อเดือนมีนาคม 2535 กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงานกลับดำเนินการก่อสร้างเขื่อนคอนกรีต ตัวเขื่อนมีความกว้าง 207.3 เมตร มี 14 บาน ประตูลูกเรือ ซึ่งเป็น

เขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในโครงการโขง-ชี-มูล (ขนาดใหญ่กว่าเขื่อนราษีไศล 2 เท่า) กั้นแม่น้ำมูลบริเวณบ้านกอก ต.หนองแก้ว อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ ซึ่งสถานที่ก่อสร้างใหม่ห่างจาก บริเวณที่มติดิณะรัฐมนตรีกำหนดไว้ 10 ก.ม. โดยในเอกสารเผยแพร่โครงการระบุว่า การก่อสร้างจะแล้วเสร็จในปี 2538 ปัจจุบันเหลือเพียงการถมดิน กั้นแม่น้ำมูลเพื่อเปลี่ยน เส้นทางของสายน้ำ การก่อสร้างเขื่อนห้วยน้ำก็จะเสร็จ สมบูรณ์

1.5 ด้านสังคมวัฒนธรรม

ชุมชนคุณธรรมฯ วัดจำปา (บ้านห้วยนา) เป็นชุมชนขนาดเล็กตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยนา หมู่ที่ 2 ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ อาศัยแม่น้ำในการดำรงชีพ ทำการประมงเป็นหลัก แต่เดิม ชุมชนตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้าน เรียกว่า “วังขามเฒ่า” ครั้งหนึ่งเกิดโรคระบาด ทำให้ผู้คนล้มตายจำนวนมาก จึงย้ายถิ่นฐานบ้าน วัด มาตั้งอยู่ทางทิศเหนือติดกับทุ่งนา จึงเรียกว่า “บ้านห้วยนา”/ “วัดบ้านห้วยนา” ต่อมาได้ เปลี่ยนชื่อเป็น “วัดจำปา” เพราะพื้นที่อาณาบริเวณวัดมีต้นจำปาเก่าแก่อายุหลายร้อยปีนับร้อยต้น ภายในวัดมี พระธาตุกตัญญูและพระพุทธรูปเก่าแก่เรียกกันว่า “หลวงพ่อใหญ่” อายุราว 1,400 ปี ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของ คนในชุมชน

รูปที่ 4.5 วัดจำปา

แต่เดิมวัดจำปา และบ้านห้วยนา เป็นชุมชนตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำมูล ทางด้านทิศตะวันออกเรียกว่า

วังขามเฒ่า ครั้งหนึ่งเกิดโรคระบาดมีผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมากจึงได้ย้ายถิ่นฐานมาตั้งอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้าน ติดกับทุ่งนา จึงได้ชื่อว่า “บ้านห้วยนา” และวัดบ้านห้วยนาต่อมาได้เปลี่ยนชื่อวัดเป็น “วัดจำปา” เนื่องจากมีต้นจำปา เก่าแก่อายุหลายร้อยปี ดั้งเดิมเป็นคนลาวอพยพมาตามแม่น้ำโขงเชื่อมต่อแม่น้ำมูลถึงวังขามเฒ่า ขึ้นกับเขตอำเภอ เชื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี และได้ย้ายมาขึ้นกับเขตอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2480 เป็น ชุมชนที่มีวัฒนธรรมชาติพันธุ์ชนเผ่าลาว ใช้ภาษาลาวในการสื่อสารเฉพาะถิ่น วัดจำปายังมีพระพุทธรูปเก่าแก่

ซึ่งเรียกกันว่า “หลวงพ่อใหญ่” อายุกว่า 1,400 ปี มีพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านที่จัดแสดงสิ่งของโบราณที่ตก 4 ทอดมาจากบรรพบุรุษ มีพระธาตุกุดธัญญ์ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ มีป่าชุมชนที่อุดมสมบูรณ์ มีต้นยางนาเก่าแก่ อายุกว่า 500 ปี เป็นชุมชนที่อยู่สุดเขตจังหวัดศรีสะเกษ ทางทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งแม่น้ำมูลไหลผ่านมาบรรจบกับแม่น้ำชี มีบึงอ้อขนาดใหญ่กว่า 1,000 ไร่ เป็นที่อาศัยของนกเป็ดน้ำและนกนานาชนิด มีแหล่งอาหารทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีนาบัวซึ่งถือเป็นพืชที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในพื้นที่กว่า 10 ไร่ ทำให้ผู้มาเยือนได้สัมผัสวิถีชีวิตอยู่กับธรรมชาติ และร่วมกันอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

รูปที่ 4.6 การฟ้อนลองตุ๋มการฟ้อนกลองตุ๋ม

ลองตุ๋มการฟ้อนกลองตุ๋มเป็นการฟ้อนรำเพื่อประกอบประเพณีบุญบั้งไฟของชาวบ้านหนองแก้ว ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ สันนิษฐานว่าเป็นการฟ้อนเพื่อบูชาเทพเจ้า คือ พญาแถน ซึ่งถือว่าเป็นเทพเจ้าผู้ควบคุมการทำให้ฝนตก โดยมีการจัดงานบุญบั้งไฟและพิธีรำบูชา พญาแถน ให้พึงพอใจ จึงจะดลบันดาลให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล ตำบลหนองแก้วมีประเพณีแข่งขันเรือยาวประเพณีซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์เป็นหน้าเป็นตาและสร้างชื่อเสียงให้กับตำบลหนองแก้ว

รูปที่ 4.7 การแข่งเรือยาว

เรือที่ออกสู่ลำน้ำสร้างชื่อเสียงให้กับตำบลหนองแก้ว มาจากเรือยาวของบ้านกอก และบ้านห้วยนา ด้วยทั้งสองหมู่บ้านมีแหล่งน้ำติดหมู่บ้าน โดยบ้านกอกมีบึงอ้อเป็นสนามฝึกฝีมือ บ้านห้วยนามีแม่น้ำมูลที่ไหลโอบหมู่บ้านเป็นสนามแข่งเรือยาวประเพณี ที่ฝีพายทั้งรุ่นเล็กรุ่นใหญ่ ได้ใช้เป็นสถานที่ประลองและฝึกฝนกันเป็นประจำ โดยเรือยาวที่เป็นมิ่งขวัญของชาวบ้านห้วยนา คือ เรือเจ้าแม่คำสิงห์ และเรือสาวภรณ์สวรรค์ ส่วนบ้านกอก คือ เรือเกรียงไกรราช และ เรือนางคำแปลง

1.6 ผลการดำเนินงานในพื้นที่ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.6.1 ข้อมูลการคัดเลือกครัวเรือนคนจน

จากการสอบถามข้อมูลครัวเรือนคนจนของตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ร่วมกับผู้นำชุมชน พบครัวเรือนคนจนที่อยู่ในเกณฑ์ที่จำแนกร่วมกันทั้งหมด 58 ครัวเรือน จากนั้นได้มีอาสาสมัครนักรจัดการข้อมูลชุมชนร่วมกับนักศึกษาได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจแต่ละครัวเรือน จากผลที่ได้จากการคัดเลือกครัวเรือน คือคัดเลือกข้อมูลจากผู้ประสบปัญหา เช่น ผู้ยากไร้ ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีที่ทำกิน ครอบครัวแตกแยก มีผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วย รวมถึงที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นต้น

1.6.2 ข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลในระบบ ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 1 ข้อมูลครัวเรือนคนจนตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ (เอกสารแนบ 1)

1.6.3 รายงานวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

จากการดำเนินการจากการดำเนินการวิจัยที่ใช้กระบวนการสอบถามข้อมูลคนจนผ่านเวที

การประชุมกับผู้นำชุมชน พบว่า ครัวเรือนคนจนในตำบลหนองแก้วมีทั้งหมด 58 ครัวเรือน ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้นำชุมชนเห็นว่าครัวเรือนคนจนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนของกลุ่มที่ต้องสงเคราะห์ เพราะเป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการมีอาชีพรับจ้าง หรือพึ่งพาลูกหลาน และสวัสดิการจากรัฐ

ตารางที่ 4.1 ตารางสรุปผลการเก็บข้อมูลคนยากจน ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตำบล	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	จำนวน แบบสอบถาม (ชุด)	จำนวน แบบสอบถาม ที่เก็บได้ (ชุด)	จำนวน แบบสอบถาม ที่เก็บไม่ได้ (ชุด)	ระบุ บ้านเลขที่ และเหตุผลที่ เก็บไม่ได้
หนองแก้ว	บ้านหนองแก้ว	1	6	6	-	-
	บ้านหัวนา	2	11	11	-	-
	บ้านกอก	3	5	5	-	-
	บ้านเปือย	4	5	5	-	-
	บ้านหนองแก้ว	5	8	8	-	-
	บ้านเปือย	6	13	13	-	-
	บ้านกอก	7	10	10	-	-

จากการศึกษาพบว่า ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ มีจำนวน 7 หมู่บ้าน มีจำนวนแบบสอบถาม 58 ชุด จำนวนแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมด 58 ชุด

จากการคืนข้อมูลการแก้ไขปัญหาความยากจน พบว่า อาชีพ รายได้ ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ มีระบบเศรษฐกิจหรือรายได้ จะมีการทำนา เป็นหลัก และมีอาชีพเสริม ได้แก่ การปลูกถั่ว ปลูกพริก ปลูกหอมแดง และในเรื่องของปศุสัตว์ มีการ เลี้ยงวัว ซึ่งวัยแรงงานส่วนใหญ่จะทำอาชีพทำนา รับจ้าง (เผาถ่าน, ก่อสร้าง) ข้าราชการ และที่ประชุมยังเสนอแนวทางการช่วยเหลือครัวเรือน คือ การส่งเสริมและการจัดสวัสดิการต่างๆ จากภาครัฐ จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแผนงาน โครงการ/ กิจกรรมแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่ โดยมีรายละเอียดสำคัญดังนี้

จุดอ่อน

- 1) ชุมชนมีปัญหาในเรื่องของถนนคับแคบ และชำรุด
- 2) ระบบน้ำประปาที่ยังไม่สมบูรณ์

จุดแข็ง

- 1) มีเส้นทางถนนเชื่อมระหว่างอำเภอกันทรารมย์ไปยังจังหวัดอุบลราชธานี
- 2) มีพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพ เช่น ทำนา ปลูกหอมแดง ปลูกพริก เลี้ยงวัว
- 3) ตำบลหนองแก้ว มีแหล่งแม่น้ำสำคัญ ดังนี้ เส้นทางผ่านแม่น้ำมูลแม่น้ำชี
- 4) สถานที่ท่องเที่ยวของตำบลหนองแก้ว จะมีเขื่อนห้วยนา

จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ของตำบลหนองแก้วสามารถสรุปได้ว่า หากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประสานความร่วมมือตำบลหนองแก้วเป็นอีกหนึ่งตำบลที่น่าสนใจในแง่ของการพัฒนาเพราะตำบลหนองแก้ว มีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่าน อย่าง เช่น แม่น้ำชี แม่น้ำมูล และยังมีทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ หลายแห่งที่มีความสมบูรณ์ ในแง่ของการใช้ประโยชน์ ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ อีกทั้งยังมีถนนหนทางที่สะดวกสบายเชื่อมผ่านไปยังจังหวัดอุบลราชธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถนำไปสู่แผนการพัฒนา

ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว

- 1) อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี
- 2) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม
- 3) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่น
- 5) การรักษาหรืออยู่เสมอของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 6) การฝึกอบรมบุคลากร เพื่อยกระดับการบริการการท่องเที่ยว
- 7) มีการตลาดที่มีประสิทธิภาพ ด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อยกระดับความพึงพอใจ
- 8) มีการวิจัยและติดตามตรวจสอบประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

ด้านการแก้ไขปัญหาคความยากจน

แนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาคความยากจนของตำบลหนองแก้ว

การแก้ปัญหาคความเดือดร้อนของชุมชนในประเด็นปัญหาคความยากจน ต้องแก้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับครัวเรือนก่อน โดยการให้ความรู้คนในครัวเรือนยากจน ให้ทราบแนวทางการดำเนินการของพฤติกรรมของบุคคลและครอบครัว เพิ่มความรู้ความสามารถให้คนยากจนในตำบล รวมทั้งจัดกระบวนการเรียนรู้การส่งเสริมอาชีพเพื่อเป็นทางเลือกแก่คนยากจน เช่น การปลูกพริก การปลูกหอม การปลูกถั่ว เป็นต้น โดยคำนึงถึงการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนส่วนใหญ่ทำเป็น

ตารางที่ 4.2 ตารางวิเคราะห์ทุนดำรงชีพครัวเรือนยากจน ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

การวิเคราะห์บริบท (เน้นกระบวนการ เปลี่ยนแปลง)	การวิเคราะห์ “ทุน ดำรงชีพ” ครัวเรือน ยากจน	การวิเคราะห์กลไก เชิงสถาบัน (การ เข้าถึง การมีส่วน ร่วม)	การวิเคราะห์กล ยุทธ์การดำรงชีพ	การวิเคราะห์ ผลลัพธ์/ค้นหา ทางเลือก
บริบทพื้นที่ตำบล -ตำบลหนองแก้ว มีจำนวน 7 หมู่บ้าน -สภาพเศรษฐกิจ ตำบล หนองแก้ว มี สภาพเศรษฐกิจแบบ สังคมชนบท มี รายได้จากการทำนา ปลูกหอม ปลูกถั่ว เลี้ยง วัว รายได้จากลูกหลาน ส่งกลับรวมทั้งบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ -สภาพแวดล้อม	จำนวนคนจนที่สอบ ทาน 58 ครัวเรือน -ทุนมนุษย์ -ทุนเศรษฐกิจ -ทุนธรรมชาติ -ทุนสังคม	ภาคส่วนทางการ 1)องค์การบริหารส่วน จังหวัดศรีสะเกษ 2)องค์การบริหารส่วน ตำบลหนองแก้ว 3)สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ ภาคส่วนไม่ทางการ 1)วิสาหกิจชุมชน	การรวมกลุ่ม 1)กลุ่มกองทุน สวัสดิการ 2)ทีมช่างองค์การ บริการส่วนตำบล หนองแก้ว 3)กลุ่มจิตรอาสา 4)กลุ่มร่วมใจพัฒนา 5)กลุ่มหนองสา การเกษตร 6)กลุ่มเกษตรกร บ้านกอก หมู่ 3,7 7)กลุ่มเลี้ยงวัวรวม	อยู่ดี กินดี เครือข่าย สมดุล (ความยั่งยืน ในมิติต่างๆ)

การวิเคราะห์บริบท (เน้นกระบวนการ เปลี่ยนแปลง)	การวิเคราะห์ “ทุน ดำรงชีพ” ครวัเรียน ยากจน	การวิเคราะห์กลไก เชิงสถาบัน (การ เข้าถึง การมีส่วน ร่วม)	การวิเคราะห์กล ยุทธ์การดำรงชีพ	การวิเคราะห์ ผลลัพธ์/ค้นหา ทางเลือก
โดยรวมพื้นที่มีความ อุดมสมบูรณ์มีป่า แม่น้ำมูล แม่น้ำชี			ใจหนองแก้ว หมู่ 1	

จากการดำเนินการวิจัยพบว่า ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ชาวบ้านผู้ประสบปัญหายากจนส่วนใหญ่เกิดปัญหาจากการเป็นผู้ประสบภัย และการสำรวจเพื่อนำข้อมูลไปพิจารณาเสนอแนวทางแก้ไขและช่วยเหลือพัฒนาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานด้วย คุณภาพ ชีวิต สังคม สาธารณสุข และการศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายในการเพิ่มและพัฒนาทักษะอาชีพของผู้ประสบปัญหาภายในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง ไม่มีคนในครอบครัวดูแล หรือผู้ประสบปัญหาที่มีสมาชิกในครอบครัวต้องดูแลไม่สามารถไปทำงานได้ต้องดูแลคนในครอบครัว จากการดำเนินการวิจัยพบว่า การส่งเสริมให้ชาวบ้านได้รับการอบรมเกี่ยวกับอาชีพที่ตนถนัดและเชี่ยวชาญอยู่บ้างแล้ว และหาช่องทางการตลาดเพื่อส่งขาย สร้างรายได้ให้สามารถดำรงชีพในชีวิตประจำวันได้

2) ตำบลผักไหม อำเภอยักษ์ทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

2.1 ด้านกายภาพ

ที่ตั้งของหมู่บ้านหรือตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม ตั้งอยู่ที่ บ้านหาด หมู่ 5 ตำบลผักไหม อำเภอยักษ์ทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอยักษ์ทับทัน ระยะทางห่างจากตัวอำเภอประมาณ 13 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 35.5 ตารางกิโลเมตร แบ่งพื้นที่ออกเป็น ดังนี้ 1) พื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ 25 ตารางกิโลเมตร (15,625 ไร่) 2) พื้นที่อยู่อาศัยประมาณ 7.5 ตารางกิโลเมตร (4,687.5 ไร่) 3) ที่สาธารณะ (ป่าไม้ และอื่น ๆ) ประมาณ 3 ตารางกิโลเมตร (1,875 ไร่) เนื้อที่ องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 35.5 ตารางกิโลเมตร (22,187.5 ไร่) แยกเป็น แต่ละหมู่บ้านได้ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านสิงโคร หมู่ที่ 2 บ้านผักไหมน้อย หมู่ที่ 3 บ้านคู หมู่ที่ 4 บ้านผักไหมใหญ่ หมู่ที่ 5 บ้านหาด หมู่ที่ 6 บ้านกระสังข์ หมู่ที่ 7 บ้านนาทุ่ง หมู่ที่ 8 บ้านตาทอง หมู่ที่ 9 บ้านไธน้อย หมู่ที่ 10 บ้านขาด หมู่ที่ 11 บ้านกระเตล หมู่ที่ 12 บ้านห้องน้อย หมู่

ที่ 13 บ้านห้วยชันพัฒนา หมู่ที่ 14 บ้านหนองลุง หมู่ที่ 15 บ้านไพรพะเนาว์ หมู่ที่ 16 บ้านนาทุ่งเหนือ หมู่ที่ 17 บ้านโคกสำโรง

อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลจานแสนไชย อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ **ทิศใต้** มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลสำโรงปราสาท ตำบลตูม อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ **ทิศตะวันออก** มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลกล้วยกว้าง อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ **ทิศตะวันตก** มีอาณาเขตติดต่อกับ ตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ และบ้านเกาะแก้ว อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีลำห้วยทับทันเป็นเส้นแบ่งเขตการปกครอง

ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม ลักษณะทางธรณีวิทยาดินเป็นดินเหนียวปนทรายมี ความหนาของชั้นดินต่ำ ชั้นหินส่วนใหญ่จะเป็นหินทราย ส่วนใหญ่มีลักษณะที่ลุ่ม เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการทำนา

ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะอากาศมีลักษณะร้อนชื้น อากาศเปลี่ยนแปลงไปตามฤดู ซึ่งมี 3 ฤดู ดังนี้ ฤดูร้อน ประมาณเดือน มีนาคม – เมษายน อากาศจะมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 30 - 35 องศา เซลเซียส ฤดูฝน ประมาณเดือน พฤษภาคม - ตุลาคม จะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,000 มิลลิเมตร/ปี ฤดูหนาว ประมาณเดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์อากาศจะมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 13 - 15 องศา เซลเซียส

ลักษณะของดิน ลักษณะดิน ดินค่อนข้างเป็นทรายที่ลุ่ม มีเนื้อที่ประมาณ 7,550 ไร่ หรือร้อยละ 42.73 ของเนื้อที่ ตำบล ประกอบด้วยกลุ่มชุดดินที่ 18 และ 22 สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ การระบายน้ำของดินดีปานกลาง ถึงค่อนข้างเลว ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุ บวกต่ำ ความอึดตัวด้วยต่างต่ำ เนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ถึงดินร่วนเหนียวปนทราย ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงปานกลาง (pH 5.5 – 7.0) และดินค่อนข้างเป็นทรายที่ดิน มีเนื้อที่ ประมาณ 1,511 ไร่ หรือร้อยละ 8.55 ของเนื้อที่ ตำบล

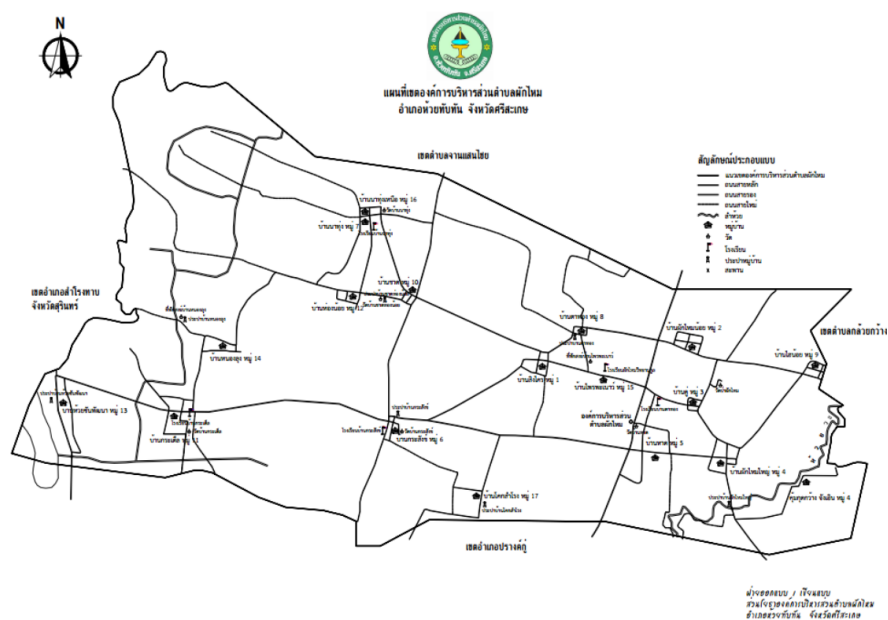
ลักษณะของแหล่งน้ำ โดยทั่วไปเป็นที่ราบริมน้ำมีพื้นที่สูงแห้งแล้ง ส่วนตรงกลางของพื้นที่จะสูงกว่าที่อื่นแล้วลาดลงสู่ลำน้ำ (เหมือนกระทะคว่ำ) และมีลำห้วยไหลผ่าน จำนวน 2 สาย คือ 1) ลำห้วยวะ ที่มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาพนมดงรัก เขตอำเภอภูสิงห์ไหลผ่านมาเรื่อย ๆ ผ่านตำบลตูม อำเภอปรางค์กู่ ตำบลผักไหม ตำบลกล้วยกว้าง และไหลลงสู่ห้วยสำราญต่อไป 2) ลำห้วยทับทัน ที่มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาพนมดงรัก เขตอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ไหลผ่านมาเรื่อย ๆ ผ่านตำบลสวาย อำเภอปรางค์กู่ ตำบลผักไหม ตำบลจานแสนไชย ตำบลเมืองหลวง และไหลลงสู่ลำน้ำมูลต่อไป 1.5 ลักษณะของไม้และป่าไม้ ป่าไม้ในตำบลผักไหม มีเนื้อที่ประมาณ 1,347 ไร่ หรือร้อยละ 8.13 ของเนื้อที่ตำบล หรือเป็นป่าผลัดใบรอสภาพพื้นที่และป่าผลัดใบสมบูรณ์ ได้แก่

ป่าชุมชนตำบลผักไหม และป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 5,608 ไร่ หรือร้อยละ 31.71 ของเนื้อที่ตำบลผักไหม

2.2 ด้านการเมือง/การปกครอง

2.2.1 เขตการปกครอง จำนวนหมู่บ้านในเขตการปกครองของตำบลผักไหม มีทั้งหมด 17 หมู่บ้าน และอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วน ตำบลผักไหม เต็มพื้นที่ทั้ง 17 หมู่บ้าน

แผนที่ตำบลผักไหมโดยสังเขป

ภาพที่ 4.8 แผนที่ตำบลผักไหม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.3 ประชากร

2.3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร ประชากร จำนวนประชากรของตำบลผักไหม มีจำนวนทั้งสิ้น 7,191 คน แยกเป็นประชากรชาย 3,602 คน ประชากรหญิง 3,589 คน จำนวนครัวเรือน มีทั้งหมด 1,514 ครัวเรือน

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลประชากรตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนประชากร		รวม	จำนวน ครัวเรือน	หมายเหตุ
		ชาย	หญิง			
1	บ้านสิงไคร	201	214	415	81	-ข้อมูลประชากร และจำนวน ครัวเรือนได้มาจาก ทะเบียนราษฎร์ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ณ เดือน พฤษภาคม 2562
2	บ้านผักไหมน้อย	126	101	227	58	
3	บ้านดู่	95	98	193	52	
4	บ้านผักไหมใหญ่	284	271	555	126	
5	บ้านหาด	259	297	556	131	
6	บ้านกระสังข์	436	508	944	190	
7	บ้านนาทุ่ง	374	352	726	154	
8	บ้านตาทอง	89	92	181	34	
9	บ้านไฮน้อย	116	96	212	55	
10	บ้านชาด	166	119	285	48	
11	บ้านกระเตีล	325	334	659	135	
12	บ้านห้องน้อย	254	276	530	102	
13	บ้านห้วยชันพัฒนา	114	125	239	45	
14	บ้านหนองลุง	187	181	368	72	
15	บ้านไพรพะเนาว์	131	124	255	66	
16	บ้านนาทุ่งเหนือ	354	312	666	127	
17	บ้านโคกสำโรง	91	89	180	38	
รวม		3,602	3,589	7,191	1,514	

2.4 สภาพทางสังคม

2.4.1 การศึกษา สถานศึกษาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหมประกอบด้วย ดังนี้ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ จำนวน 7 แห่ง 2) โรงเรียนประถมจำนวน 4 แห่ง 3) โรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 1 แห่ง 4) โรงเรียนมัธยม จำนวน 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม มีสถานศึกษา/แหล่งที่ให้ความรู้กับ เด็กนักเรียน จำนวน 11 แห่ง ดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2561) 1) โรงเรียนบ้านตาทอง เปิดสอนระดับชั้น

(ป.1-ป.6) จำนวนนักเรียน 222 คน 2.โรงเรียนบ้านนาทุ่ง เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6) และมีมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) จำนวนนักเรียน 200 คน 3) โรงเรียนบ้านกระเตล เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6) จำนวนนักเรียน 119 คน 4) โรงเรียนบ้านกระสังข์เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6) จำนวนนักเรียน 103 คน 5) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อบต.ผักไหม ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 จำนวนนักเรียน 31 คน 6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านชาด-ห้องน้อย ตั้งอยู่หมู่ที่ 12 จำนวนนักเรียน 18 คน 7) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบ้านกระสังข์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 จำนวนนักเรียน 20 คน 8) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาทุ่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 จำนวนนักเรียน 28 คน 9) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองลู ตั้งอยู่หมู่ที่ 14 จำนวนนักเรียน 9 คน 10) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านผักไหมใหญ่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 จำนวนนักเรียน 20 คน 11) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกระเตล ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 จำนวนนักเรียน 23 คน

2.4.2 สาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม มีหน่วยพยาบาลที่ให้บริการประชาชนในเรื่องของการรักษาพยาบาล จำนวน 2 แห่ง ดังนี้ 1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านผักไหม ตั้งอยู่ หมู่ที่ 4 มีบุคลากร จำนวน 4 อัตรา 2) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้องน้อย ตั้งอยู่ หมู่ที่ 12 มีบุคลากร จำนวน 5 อัตรา 3) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านผักไหมใหญ่ ตั้งอยู่ที่ บ้านผักไหมใหญ่ หมู่ที่ 4 มีหมู่บ้านในเขตบริการ จำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านผักไหมใหญ่ บ้านผักไหมน้อย บ้านดู่ บ้านไสน้อย บ้านหาด บ้านตาทอง บ้าน ไพรพะเนาว์ บ้านสิงไคร และบ้านโคกสำโรง 4) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านห้องน้อย ตั้งอยู่ที่บ้านห้องน้อย หมู่ที่ 12 มีหมู่บ้านในเขตบริการ จำนวน 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านห้องน้อย บ้านชาด บ้านกระสังข์ บ้านห้วยชันพัฒนา บ้านหนองลู บ้านกระเตล บ้านนาทุ่ง และบ้านนาทุ่งเหนือ

2.5. ระบบบริการพื้นฐาน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีระบบบริการพื้นฐาน ดังนี้

2.5.1 การคมนาคมขนส่ง นอกจากถนนภายในหมู่บ้านแล้วเส้นทางในการเดินทางและการขนส่ง โดยมีเส้นทางสำคัญ จำนวน 16 สายหลัก ได้แก่ 1) ถนน บ้านหาด - ห้วยทับทัน ระยะทาง 13 กิโลเมตร (P1) 2) ถนน บ้านไสน้อย - บ้านผักไหมใหญ่ - บ้านหาด - บ้านห้วยชัน ระยะทาง 10 กิโลเมตร(P2) 3) ถนน ไสน้อย - ผักไหมน้อย - ตาทอง - สิงไคร - บ้านห้องน้อย ระยะทาง 7 กิโลเมตร(P3) 4) ถนนบ้านผักไหมใหญ่ - บ้านดู่ - บ้านไพรพะเนาว์ -สิงไคร- บ้านกระสังข์ ระยะทาง 6 กิโลเมตร (P4) 5) ถนนบ้านกระเตล - บ้านหนองลู - บ้านห้องน้อย -บ้านนาทุ่ง - เขตตำบลจางน ฯ ระยะทาง 5 กิโลเมตร (P5) 6) ถนนบ้านบ้านชาด - บ้านกระสังข์ ระยะทาง 1.7 กิโลเมตร (P6) 7) ถนนบ้านชาด - บ้านทุ่ง ระยะทาง 1.2 กิโลเมตร (P7) 8) ถนนบ้านไพรพะเนาว์ - บ้านตาทอง ระยะทาง 1 กิโลเมตร (P8) 9) ถนนบ้านกระสังข์ - บ้านโคกสำโรง ระยะทาง 1 กิโลเมตร (P9) 10) ถนนบ้านผักไหมใหญ่ - บ้านกุดกว้าง ระยะทาง 1 กิโลเมตร (P10) 11) ถนนบ้านสิงไคร - บ้านโคกสำโรง ระยะทาง 2 กิโลเมตร (P11) 12) ถนนบ้านดู่ - ถึงเขต บ้านฟ้าผ่าตำบลจางนแสนไชย ระยะทาง 2 กิโลเมตร (P12) 13) ถนนบ้านห้องน้อย - บ้านนาทุ่ง ระยะทาง 0.8 กิโลเมตร (P13) 14) ถนนบ้านชาด - เขตบ้านหนองแสนไชย ตำบลจางน

ฯ ระยะทาง 1.2 กิโลเมตร (P14) 15) ถนนบ้านกระสังข์ - เขตบ้านพลอง ตำบลสวาย ระยะทาง 0.9 กิโลเมตร (P15) 16) ถนนบ้านกระเต็ล - เขตบ้านแสนแก้ว ตำบลสวาย ระยะทาง 0.9 กิโลเมตร (P16)

2.5.2 การไฟฟ้า ปัจจุบันในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม มีไฟฟ้าใช้ ดังนี้ มีกระแสไฟฟ้าทุกหมู่บ้าน จำนวน 17 หมู่บ้าน แต่ไม่เพียงพอ เนื่องจากมีการตั้งบ้านเรือนขึ้นใหม่ ขยาย พื้นที่ออกจากแนวเสาไฟฟ้าเดิม 1) จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 1,462 หลังคาเรือน 2) ไฟฟ้าสาธารณะ จำนวน 17 จุด

2.5.3 การประปา การประปา องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม มีกิจการประปาเป็นขององค์การบริหารส่วนตำบลเอง ดังนี้ 1) จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา 1,462 หลังคาเรือน

ตารางที่ 4.4 จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด (ครัวเรือน)	จำนวนครัวเรือนที่ใช้ น้ำประปา(ครัวเรือน)	หมายเหตุ
1	บ้านสิงไคร	81	81	หมู่บ้านบริหารจัดการเอง
2	บ้านผักไหมน้อย	58	58	ใช้ประปา หมู่ที่ 2,3
3	บ้านดู่	52	52	ใช้ประปา หมู่ที่ 2,3
4	บ้านผักไหมใหญ่	126	126	อบต.บริหารจัดการ
5	บ้านหาด	131	131	อบต.บริหารจัดการ
6	บ้านกระสังข์	190	190	อบต.บริหารจัดการ
7	บ้านนาทุ่ง	154	154	หมู่บ้านบริหารจัดการเอง
8	บ้านตาทอง	34	34	หมู่บ้านบริหารจัดการเอง
9	บ้านไธน้อย	55	55	หมู่บ้านบริหารจัดการเอง
10	บ้านชาด	48	48	ใช้ประปา หมู่ที่ 10,12
11	บ้านกระเต็ล	135	135	หมู่บ้านบริหารจัดการเอง
12	บ้านห้องน้อย	102	102	ใช้ประปา หมู่ที่ 10,12
13	บ้านห้วยชันพัฒนา	45	45	อบต.บริหารจัดการ
14	บ้านหนองลุง	72	72	หมู่บ้านบริหารจัดการเอง
15	บ้านไพรพะเนาว์	66	66	หมู่บ้านบริหารจัดการเอง
16	บ้านนาทุ่งเหนือ	127	127	ใช้ประปา หมู่ที่ 7
17	บ้านโคกสำโรง	38	38	อบต.บริหารจัดการ
รวม		1,514	1,514	

2.6. ระบบเศรษฐกิจ

2.6.1 การเกษตร ตำบลผักไหมมีพื้นที่ทั้งหมด 17,686 ไร่ แบ่งเป็น 1) พื้นที่อยู่อาศัย มีเนื้อที่ประมาณ 942 ไร่ หรือร้อยละ 5.33 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ประมาณ 14,650 ไร่ หรือร้อยละ 82.83 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ประมาณ 1,437 ไร่ หรือร้อยละ 8.13 4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ประมาณ 572 ไร่ หรือร้อยละ 3.23 5) พื้นที่อื่นๆ มีเนื้อที่ประมาณ 85 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 การใช้ดินของตำบลผักไหม ในการทำการเกษตร จะแบ่งพื้นที่การใช้ที่ดินตามลักษณะของกลุ่มชุดดินที่มีอยู่ในตำบล สามารถแยกพืชที่ปลูกออกได้ดังนี้

ตารางที่ 4.5 จำนวนพืชและพื้นที่เพาะปลูกตำบลผักไหม

ที่	ชื่อพืช	พื้นที่ปลูก(ไร่)	คิดเป็น%ของพื้นที่ทั้งหมด	หมายเหตุ
1	ข้าว	12,827	78.16	คิดจากพื้นที่ทั้งหมด 14,650 ไร่
2	เกษตรผสมผสาน	17	0.10	
3	พืชไร่ผสม	130	0.74	
4	ยางพารา	325	1.84	
5	ยูคาลิปตัส	297	1.68	
6	มะม่วง	23	0.13	
7	อื่นๆ	31	0.18	
รวม		14,650	82.83	

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพและรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแต่หลังจากเสร็จสิ้นฤดูกาลเกษตรจะมี การอพยพเข้าไปทำงานรับจ้างในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ ดังนั้นประชาชนในตำบลจะมีรายได้จากการประกอบอาชีพด้านการเกษตรเป็นหลัก และอาชีพเสริมภายในครัวเรือน เช่น การทอผ้า ไหม ทำขนม และหัตถกรรมแกะสลักประดิษฐ์ การเลี้ยงไก่ นอกจากนี้ในชุมชนยังมีการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน ตำบลผักไหม อ.ห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิคุณภาพ ตามมาตรฐานกรมการข้าวโดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบล ผักไหม เกิดจากการรวมตัวกันของเกษตรกรในตำบลผักไหม ที่มีปัญหา เดียวกัน โดยการร่วมกันวิเคราะห์สภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร จึงพบว่าปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ต้นทุนการผลิตสูง ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกสภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ที่ดี ขาดองค์ความรู้การผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีส่งผลให้มีผลผลิตต่ำกว่าเกณฑ์ ผลผลิตมีคุณภาพต่ำ ซึ่งจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกษตรกรกลุ่มนี้ได้มองหาทางออกร่วมกันว่า “ปัญหาที่ต้องแก้ปัญหาด้วยตัวเอง” จึงได้รวมตัวกันตั้งเป็นกลุ่มเกษตรกรและยกระดับ

เป็นวิสาหกิจชุมชน ในลำดับต่อมา โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน ตำบลผักไหม” โดยมีเป้าหมายในระยะแรก คือ แก้ไขปัญหาในเรื่องพันธุ์ การปรับปรุงบำรุงดิน และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ได้มาตรฐานสากล ภายใต้ความร่วมมือที่เรียกว่า “ทฤษฎี 3 ขา” คือ

1) ภาคเกษตรกร ต้องมีการรวมตัวให้เข้มแข็ง ใช้มติของกลุ่มในการแก้ไขปัญหา มีระเบียบ กฎเกณฑ์ของกลุ่มที่เกิดจากเสียงส่วนใหญ่ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม มีการมอบหมายและแบ่งบทบาทหน้าที่ของกรรมการและสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจน กลุ่มร่วมกันจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา และกำหนดเป้าหมายไว้เป็นระยะ และดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามระยะเวลาที่กำหนด จากปี 2541 ที่เริ่มรวมกลุ่ม จึงเห็นลำดับความก้าวหน้าของการพัฒนา อย่างชัดเจน

2) ท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้หมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม **ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพเกษตรกร** มีการกำหนดยุทธศาสตร์และตัวชี้วัดในการพัฒนาด้านการเกษตรอย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินการของกลุ่มมีแรงสนับสนุนที่สำคัญ

3) หน่วยงานภาคี ซึ่งในที่นี้หมายถึงภาครัฐและเอกชน หน่วยงานภาครัฐ เห็นความมุ่งมั่นของการพัฒนา โดยเฉพาะกรมส่งเสริมการเกษตร โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ ได้ให้การสนับสนุนให้เกิดกระบวนการกลุ่ม การยกระดับกลุ่ม และเป็นพี่เลี้ยงในการบริหารจัดการ พร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนา ซึ่งมียุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัดรองรับ พร้อมทั้งประสานหน่วยงานภาคี ได้แก่ กรมการข้าว ในการพัฒนาและยกระดับข้าวหอมมะลิทั้งเมล็ดพันธุ์และ ผลผลิตให้ได้มาตรฐานสากลทั้ง GAP และ Organic รวมทั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สหกรณ์ลูกค้า ธกส.(สกต.) สหกรณ์การเกษตร และภาคเอกชน ในการบริหารจัดการ Supply Chain

2.6.2 การประมง การประมงในตำบลผักไหม ส่วนใหญ่จะนิยมเลี้ยง ปลาตูก และ กบ ลักษณะการเลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม การเลี้ยงปลา จะมีการเลี้ยงแบบพื้นเมืองอยู่บ้าง โดยเฉพาะการเลี้ยงปลาตูกและ ปลาอื่นๆ ตามธรรมชาติแต่มีอยู่ไม่มาก

2.6.3 การปศุสัตว์ การเลี้ยงสุกร เกษตรกรจะเลี้ยงแบบฟาร์มขนาดเล็ก ใช้ทุนไม่มากเลี้ยงไว้เพื่อจำหน่ายและ เพื่อบริโภคในชุมชน **การเลี้ยงไก่และเป็ด** เกษตรกรจะเลี้ยงเป็นพันธุ์พื้นเมือง ลักษณะการเลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือนและ จำหน่ายเป็นรายได้เสริม โดยจะปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ **การเลี้ยงโคกระบือ** เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลี้ยงพันธุ์พื้นเมือง บางส่วนจะเลี้ยงโคลูกผสมพื้นเมืองกับอเมริกันบรามันท์ ส่วนมากจะเลี้ยงปล่อยหาอาหารกินตามธรรมชาติให้อาหารเสริมและเกลือแร่บ้าง จะมีบางส่วนที่ เลี้ยงไว้เพื่อจำหน่ายและเพื่อบริโภคในชุมชน เกษตรกรจะเลี้ยงกระบือเพื่อจำหน่าย ซึ่งยังเหลืออยู่น้อย การเลี้ยงส่วน ใหญ่จะปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ

2.7 ทรัพยากรธรรมชาติ

2.7.1 น้ำ ที่ใช้ในการอุปโภค-บริโภค เป็นน้ำที่ได้จากน้ำฝน และน้ำดิบลำน้ำห้วยทับทัน ซึ่งจะต้องนำมาผ่าน กระบวนการของระบบประปา สำหรับน้ำใต้ดินมีปริมาณน้อย ไม่สามารถนำขึ้นมาใช้ให้พอเพียงได้ และบางแห่งเค็ม ไม่สามารถใช้ดื่มและอุปโภคได้

2.7.2 ป่าไม้ ทรัพยากรป่าไม้ของตำบลผักไหม มีจำนวน 1 แห่ง คือ 1) ป่าที่สาธารณะประโยชน์ ป่าชุมชนตำบลผักไหมมี เนื้อที่ประมาณ 1,347 ไร่ หรือร้อยละ 8.13 ของเนื้อที่ตำบลผักไหม 2) ป่าสงวนแห่งชาติ มีเนื้อที่ประมาณ 5,608 ไร่ หรือร้อยละ 31.71 ของเนื้อที่ตำบลผักไหม

2.7.3 คุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ เป็นที่ราบริมน้ำมีพื้นที่สูงแห้งแล้ง ส่วนตรงกลางของพื้นที่จะสูงกว่าที่อื่นแล้วลาดลงสู่ลำน้ำ (เหมือนกระทะคว่ำ) และมีลำห้วยไหลผ่าน จำนวน 2 สาย คือ 1) ลำห้วยวะ ที่มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาพนมดงรัก เขตอำเภอภูสิงห์ไหลผ่านมาเรื่อยๆ ผ่านตำบลตุมอำเภอปรังค์ภู ตำบลผักไหม ตำบลกล้วยกว้าง และไหลลงสู่ห้วยสำราญต่อไป 2) ลำห้วยทับทัน ที่มีต้นกำเนิดมาจากเทือกเขาพนมดงรัก เขตอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ไหล ผ่านตำบลสวาย อำเภอปรังค์ภู ตำบลผักไหม ตำบลจานแสนไชย ตำบลเมืองหลวง และไหลลงสู่ลำน้ำมูล โดยแหล่งน้ำส่วนใหญ่มักตื้นเขินในหน้าแล้งไม่สามารถ นำมาใช้ประโยชน์ได้มากนัก ประชาชนส่วนใหญ่จึงหันมาปลูกพืชบำรุงดิน ได้แก่พืชตระกูลถั่ว ถั่วเหลือง ถั่วพลั่ว และปอเทือง กระเจี๊ยบแดง มันเทศญี่ปุ่น ด้านทรัพยากรป่าไม้ มีป่าสาธารณะประโยชน์ จำนวน 200 ไร่ ที่มีความหลากหลายทางพืชพรรณ โดยส่วนใหญ่เป็นป่าไม้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ส่วนมากจะเป็นไม้ทนน้ำเกิดตามลำห้วย เช่น ไม้มะดัน

นอกจากนี้น้ำเพื่อการเกษตรและปศุสัตว์ โดยมี สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านกระเตล ฝายกั้นน้ำขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง และ สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านห้องน้อย

1) ทรัพยากรน้ำ ในอดีตแหล่งน้ำของตำบลผักไหมมี ความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารของคนในตำบล แต่ในปัจจุบันลำห้วยเกิดการตื้นเขินและแห้งแล้งมากในฤดูแล้ง ในฤดูน้ำหลากน้ำจะไหลเชี่ยวแรง ทำให้เกิดการกัดเซาะ ริมตลิ่งทำให้เกิดการตื้นเขิน บางช่วงน้ำล้นเข้าท่วมพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนในฤดูแล้งน้ำจะเหือดแห้ง ทำให้ไม่มีน้ำ เพียงพอในการทำการเกษตร 2) ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ของตำบลผักไหมมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากสาเหตุสำคัญ คือ การบุกรุก ทำลายป่า เพื่อต้องการที่ดินเป็นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร ปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหมได้จัดกิจกรรมปลูก และอนุรักษ์ป่าเป็นประจำทุกปี เพื่อให้คนในตำบลผักไหมเห็นคุณค่าของป่าไม้ สร้างจิตสำนึกในการหวงแหนและอนุรักษ์ ทรัพยากรของแผ่นดินเกิด

2.8 ผลการดำเนินโครงการในพื้นที่ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

2.8.1 ข้อมูลการคัดเลือกครัวเรือนจากที่กลุ่มตัวอย่างตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัด

ศรีสะเกษ ได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจแต่ละครัวเรือนผลที่ได้จากข้อมูลการคัดเลือกครัวเรือน คือคัดเลือกข้อมูลจากผู้ประสบปัญหา เช่น ผู้ยากไร้ ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีที่ทำกิน ครอบครัวแตกแยก มีผู้สูงอายุ ผู้พิการ รวมถึงที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นต้น

2.8.2 ข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลในระบบ ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 8 จำนวนผู้ประสบปัญหาตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ (เอกสารแนบหมายเลข 2)

2.8.3 รายงานวิเคราะห์ข้อมูลตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

2.8.3.1 สรุปผลการสอบทานและการเก็บข้อมูลคนยากจนตำบลผักไหม

จากการดำเนินการจากการดำเนินงานวิจัยที่ใช้กระบวนการสอบทานข้อมูลคนจนผ่านเวทีการประชุมกับผู้นำชุมชน พบว่า ครัวเรือนคนจนในตำบลผักไหม มีทั้งหมด 140 ครัวเรือน ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้นำชุมชนแสดงให้เห็นว่าครัวเรือนคนจนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนของกลุ่มที่ต้องสงเคราะห์ เพราะเป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการ หรือพึ่งพาลูกหลาน และสวัสดิการจากรัฐ

ตารางที่ 4.6 สรุปผลการเก็บข้อมูลคนยากจน ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ตำบล	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	จำนวน แบบทดสอบ ถาม (ชุด)	จำนวน แบบสอบถามที่ เก็บได้ (ชุด)	จำนวน แบบสอบถามที่ เก็บไม่ได้ (ชุด)	ระบุบ้านเลขที่และ เหตุผลที่เก็บไม่ได้
ผักไหม	บ้านสิงไคร	1	10	10	-	-
	บ้านผักไหมน้อย	2	8	8	-	-
	บ้านคู	3	6	6	-	-
	บ้านผักไหมใหญ่	4	4	4	-	-
	บ้านหาด	5	10	10	-	-
	บ้านกระสังข์	6	20	20	-	-
	บ้านนาทุ่ง	7	21	21	-	-
	บ้านตาทอง	8	2	2	-	-
	บ้านไสน้อย	9	3	3	-	-

ตำบล	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่	จำนวน แบบทดสอบ ถาม (ชุด)	จำนวน แบบสอบถามที่ เก็บได้ (ชุด)	จำนวน แบบสอบถามที่ เก็บไม่ได้ (ชุด)	ระบุบ้านเลขที่และ เหตุผลที่เก็บไม่ได้
	บ้านชาด	10	9	9	-	-
	บ้านกระเตล	11	10	10	-	-
	ห้องน้อย	12	12	12	-	-
	ห้วยชันพัฒนา	13	3	3	-	-
	หนองลุง	14	9	9	-	-
	ไพรพระเนาว์	15	3	3	-	-
	บ้านนาทุ่งเหนือ	16	9	9	-	-
	โคกสำโรง	17	2	2	-	-

จากการศึกษาพบว่า ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีจำนวน 17 หมู่บ้าน มีจำนวนแบบสอบถาม 140 ชุด จำนวนแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมด 140 ชุด

จากการการคืนข้อมูลการแก้ไขปัญหาความยากจน พบว่า มีข้อมูลอาชีพของตำบล คือ อาชีพหลักทำนา มีอาชีพเสริมรับจ้าง ตำบลผักไหม เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ระบบไฟฟ้าขยายทั่วถึงตำบลประชากรมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือนทำให้ประชาชนมี สิ่งอำนวยความสะดวก คือ มีเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ เกือบครบทุกครัวเรือน ประเด็นหลักของการดำรงชีพของคนจน คือการพึ่งพาลูกหลาน หรือความช่วยเหลือจากภาครัฐ อาชีพที่คนในพื้นที่ดำรงชีพคือการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงโค เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เป็นต้น และที่ประชุมยังเสนอแนวทางการช่วยครัวเรือนคนคือการส่งเสริมอาชีพและการจัดสวัสดิการต่างๆ จากภาครัฐ จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแผนงาน โครงการ/กิจกรรมแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่ โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

จุดแข็ง

1. หน่วยงานท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพชีวิต สังคม สาธารณสุข การศึกษา
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น
3. มีห้วยทับทัน ที่เป็นลำห้วยไหลผ่านที่เป็นแนวแบ่งเขตระหว่างห้วยทับทัน กับ สำโรงทาบ
4. มีเส้นทางจราจรสะดวกสบาย
5. มีพื้นที่ในการทำการเกษตรโดยเฉพาะการปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์

จุดอ่อน

1. ระบบสาธารณสุขโลกขั้นพื้นฐานยังไม่ได้มาตรฐาน
2. โครงสร้างพื้นฐานเช่น สะพาน ถนน ขำรด เนื่องจากเกิดอุทกภัยบ่อยครั้ง
3. เด็กและผู้สูงอายุ ไม่มีอาชีพ ก่อให้เกิดสังคมอ่อนแอ
4. ผู้ด้อยโอกาสกับผู้สูงอายุ ขาดทักษะความสามารถในการพัฒนาอาชีพ

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ผักไหม มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพชีวิต สังคม สาธารณสุข การศึกษา อย่างต่อเนื่อง มีเส้นทางสัญจรสะดวกสบาย มีพื้นที่ในการทำการเกษตรโดยเฉพาะปลูกข้าวและ เลี้ยงโค คนจนใน ตำบลผักไหมนั้น เกิดจากปัญหาเรื่องประชาชนบางส่วนได้รับการศึกษาไม่ถึงเกณฑ์ เด็กและผู้สูงอายุ ไม่มีอาชีพที่ สร้างรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ก่อให้เกิดสังคมอ่อนแอ ส่งผลให้มีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และปัญหาผู้มี รายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสกับ ผู้สูงอายุ ขาดทักษะความสามารถในการพัฒนาอาชีพ และระบบสาธารณสุข โลก ขั้นพื้นฐานยังไม่ได้มาตรฐาน

2.9 การวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาการท่องเที่ยว

- 1) ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการท่องเที่ยวและเร่งรัดการปรับปรุงมาตรฐานในเรื่อง สิ่งอำนวยความสะดวกความปลอดภัยและสุขอนามัยโดยคำนึง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของผู้พิการและ ผู้สูงอายุ
 - 2) พัฒนา บุรณะ และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่แล้ว ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสามารถเชื่อมโยงธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และ วิถีชีวิตของชุมชน
 - 3) ยกระดับและรักษามาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยว
 - 4) ส่งเสริม สนับสนุนตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ ทั้งจากต่างประเทศและในประเทศ
 - 5) ส่งเสริมกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว
 - 6) ผลักดันความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ
 - 7) พัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์เพื่อยกระดับ แหล่งท่องเที่ยวของไทยให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก เป้าหมายการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม
- 1) ร่วมกันฝันเพื่อปึกธงว่าเป้าหมายที่เราต้องการ ต้องการเห็นการท่องเที่ยวของเราเป็นเช่นไร?
 - มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ
 - อยากให้ตำบลผักไหมเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร
- อย่าง เต็มรูปแบบ

- อยากให้นักท่องเที่ยวประทับใจในสินค้าและบริการของคนในชุมชน
- อยากให้นักท่องเที่ยวเข้ามาทุกวัน การค้าขายจะได้ค้าขายได้ทุกวัน สินค้าที่ผลิตก็สามารถจำหน่ายได้
- อยากให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ช่วยกันดูแลรักษา
- อยากเห็นคนทั้งประเทศรู้จัก และจัดให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มิติด้านสิ่งแวดล้อม
- อยากให้ประชาชนในชุมชนเอื้อเฟื้อกันเหมือนในอดีต
- อยากให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มิติในด้านเศรษฐกิจ
- คนในท้องถิ่นมีงานทำ เศรษฐกิจในชุมชนดี
- ไม่มีปัญหาทางสังคม คนในชุมชนมีความสุข
- ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่ว

2.10 แนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนตำบลฝักไหม

การแก้ปัญหาความเดือดร้อนความยากจนต้องแก้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับครัวเรือนก่อนให้ความรู้คนในครัวเรือนยากจนให้ทราบแนวทางการดำเนินการของพฤติกรรมของบุคคลและครอบครัวเพิ่มความรู้ความสามารถให้คนยากจนในตำบล รวมทั้งจัดส่งเสริมอาชีพเพื่อเป็นทางเลือกแก่คนยากจนโดยเฉพาะ เช่น การพัฒนาด้านอาชีพ เลี้ยงไก่พื้นเมือง การทอเสื่อกก การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การทอผ้า การส่งเสริมพัฒนาร้านค้าชุมชน เป็นต้น รวมถึงเกษตรกรที่ว่างเว้นจากการทำการเกษตร โดยคำนึงถึงการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนส่วนใหญ่ทำเป็นมีการบูรณาการหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ปัญหาความยากจนโดยจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนในระดับตำบลร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

3) ตำบลตุม อำเภอลำปาง จังหวัดศรีสะเกษ

3.1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของตำบลตุม

ตำบลตุม อำเภอลำปาง จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดศรีสะเกษ ห่างจากอำเภอลำปาง 5 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดศรีสะเกษประมาณ 50 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ตามหมายเลข 2 ถนน 500 กิโลเมตร พื้นที่ตำบลตุม มีพื้นที่ 32.60 ตารางกิโลเมตร หรือ เท่ากับ 20,375 ไร่

อาณาเขตติดต่อ ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลภู อำเภอ
 ปรางค์กู๋ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลพิมายเหนือ อำเภอปรางค์กู๋ ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลสวาย อำเภอ
 ปรางค์กู๋

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลประชากรและครัวเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลตูม อำเภอปรางค์กู๋ จังหวัดศรีสะเกษ

หมู่ที่	บ้าน	จำนวนประชากร		รวม	จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง		
1	บ้านตูม	267	284	551	130
2	บ้านกระโพธิ์	388	372	760	164
3	บ้านตะเภา	264	275	539	106
4	บ้านบึง	261	243	504	100
5	บ้านบัวกระสินธุ์	228	200	428	79
6	บ้านขี้นาค	241	255	496	136
7	บ้านขี้นาคน้อย	221	237	458	116
8	บ้านร่งระ	196	206	402	108
9	บ้านพล้อง	154	142	296	61
10	บ้านตรอก	136	125	261	50
11	บ้านตูมใต้	482	492	974	210
12	บ้านตูมบุรพา	223	217	440	113
รวม		3,061	3,048	6,109	1,373

3.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

3.2.1 การคมนาคม การจราจร ทางรถยนต์ ระยะทางจากกรุงเทพมหานคร - องค์การบริหาร
 ส่วนตำบลตูม 500 กิโลเมตรระยะทางจากองค์การบริหารส่วนตำบลตูม - จังหวัด ศรีสะเกษ 50 กิโลเมตร ทาง
 รถยนต์ ผ่าน 1 สาย (จากกรมทางหลวงชนบท) ได้แก่ สายห้วยทับทัน-ปรางค์กู๋ สภาพถนนในเขตองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลตูม ปัจจุบันอยู่ในสภาพดี มีถนนที่ได้รับการปรับปรุงเป็นมาตรฐาน ส่วนถนนที่เชื่อมระหว่างหมู่บ้าน
 เป็นถนนหินคลุก และถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วนถนนลาดยางมีผ่านหมู่บ้านดังนี้ 1) ลาดยางสายปรางค์กู๋ -
 สำโรงทาบ ซึ่งตัดผ่านบริเวณบ้านบึง หมู่ที่ 4 ตำบลตูม 2) ลาดยางสายห้วยทับทัน - ปรางค์กู๋ ตัดผ่านบ้านขี้นาค
 น้อย หมู่ที่ 7 บ้านขี้นาค หมู่ที่ 6 บ้านตะเภา หมู่ที่ 3 บ้านตูม หมู่ที่ 12 ถึงอำเภอปรางค์กู๋ โดยถนนสาย

หลักที่ใช้ในการคมนาคม และสัญจร ไปมาภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตุม คือ ถนนลาดยาง (กรมทางหลวงชนบท) จากอำเภอปรังค์ภูตัดผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลถึงอำเภอห้วยทับทัน

3.2.2 แหล่งน้ำ การประปา / แหล่งน้ำ 1) มีระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่จำนวน 2 แห่ง

ได้แก่ 1) ระบบประปาผิวดินองค์การบริหารส่วนตำบลตุม สถานที่ตั้ง บ้านตะเภา หมู่ที่ 3 บริการน้ำในเขต บ้านตะเภา หมู่ที่ 3 , บ้านตุม หมู่ที่ 1 , บ้านตุมใต้ หมู่ที่ 11 และบ้านตุมบูรพา หมู่ที่ 12 2) ระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ สถานที่ตั้งบ้านขึ้นาคน้อย หมู่ที่ 7 ให้บริการน้ำแก่ประชาชนภายในเขตพื้นที่ให้บริการน้ำประปา คือ บ้านขึ้นาคน้อย หมู่ที่ 7 และบ้านขึ้นาค หมู่ที่ 6 2) มีระบบประปาหมู่บ้าน 1 แห่ง คือ บ้านบัวกระสินธุ์ หมู่ที่ 5 ให้บริการน้ำในเขตพื้นที่บ้านกระสินธุ์ หมู่ที่ 5 3) ถังกักเก็บน้ำขนาดกลาง (๘ 99) จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ บ้านรณะ หมู่ที่ 8 บ้านบึง หมู่ที่ 4 4) ฝายน้ำล้น จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ฝายน้ำล้นบริเวณบ้านขึ้นาค หมู่ที่ 6 ฝายน้ำล้นบริเวณบ้านตรอก หมู่ 10 จำนวน 2 แห่ง 5) ลำห้วยที่ตัดผ่านบริเวณพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตุม จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ห้วยวะไหลผ่านบริเวณ บ้านตุมใต้ หมู่ที่ 11 , บ้านตุมบูรพา หมู่ที่ 12 , บ้านตรอก หมู่ที่ 10 , บ้านขึ้นาค หมู่ที่ 6 และบ้านขึ้นาคน้อย หมู่ที่ 7

3.2.3 การไฟฟ้า ปัจจุบันมีระบบการจำหน่ายไฟฟ้า ให้กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วน

ตำบลตุม ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ และดำเนินงานของสำนักงานการไฟฟ้าอำเภอปรังค์ภู โดยจ่ายกระแสไฟฟ้า ภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตุม และพื้นที่ใกล้เคียงให้กับราษฎร เพื่อใช้ประกอบการในการดำรงชีวิตประจำวัน ด้านธุรกิจบริการ อุสาหกรรมและหน่วยงานราชการอย่างทั่วถึง

3.2.4 การสื่อสาร โทรศัพท์ มีการให้บริการขององค์การโทรศัพท์ ติดตั้งตู้โทรศัพท์ ให้แก่

ประชาชนในพื้นที่ ได้ใช้บริการในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งจำนวนโทรศัพท์สาธารณะในเขตพื้นที่ 7 แห่ง ได้แก่ บ้านกระโพธิ์ หมู่ที่ 2 บ้านตะเภา หมู่ที่ 3 บ้านบัวกระสินธุ์ หมู่ที่ 5 บ้านพลึง หมู่ที่ 9 บ้านขึ้นาค หมู่ที่ 6 บ้านตรอก หมู่ที่ 10 และบ้านตุม หมู่ที่ 1 ระบบเสียงตามสาย หอกระจายข่าว ระบบหอกระจายข่าวของผู้นำหมู่บ้าน สามารถให้บริการข่าวสารให้กับประชาชน ได้อย่างทั่วถึง ทำให้ประชาชนได้รับข่าวสารทางราชการได้รวดเร็ว ซึ่งภายในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลตุม มีหอกระจายข่าวครบทั้ง 12 หมู่บ้าน

3.2.5 ด้านเศรษฐกิจ 1) โครงสร้างทางเศรษฐกิจ/รายได้ประชากร ลักษณะการประกอบอาชีพ

ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตุม โดยทั่วไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับราชการ ค้าขาย และรับจ้าง ในพื้นที่ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวนผลไม้ ปลูกผัก ร้านขายของชำ ปศุสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงไก่ฟาร์ม โค กระบือ เป็ด สุกร การบริการอื่น ๆ

3.2.6 ด้านเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ร้อยละ 90 ได้แก่

การทำนา รองลงมาได้แก่อาชีพรับจ้างร้อยละ 5 และประกอบอาชีพด้านค้าขายและรับราชการร้อยละ 5

3.2.7 ลักษณะการใช้ที่ดิน ลักษณะการใช้ที่ดินของราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตุม มีดังนี้ พื้นที่พักอาศัย จำนวนร้อยละ 20 พื้นที่เกษตรกรรม จำนวนร้อยละ 75 พื้นที่อื่นๆ จำนวนร้อยละ 5

3.2.8 การพาณิชย์กรรม/การบริการ

การพาณิชย์ส่วนใหญ่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตุม มีแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธ.ก.ส.) แหล่งเงินทุนจากภาครัฐบาลในการสนับสนุนทุนในการประกอบอาชีพในรูปแบบของทุน หมุนเวียนทุกหมู่บ้าน และการสนับสนุน จาก อบต.ตุม ทั้งงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ สถานประกอบการด้าน พาณิชยกรรม มีสถานบริการน้ำมัน จำนวน 1 แห่ง และร้านค้าทั่วไป จำนวน 78 แห่ง **ด้านอุตสาหกรรม** ลักษณะอุตสาหกรรมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตุม โดยส่วนใหญ่แล้วยังเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมหรือ อุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ โรงสีข้าว มีจำนวน 41 แห่ง โรงขนมจีน มีจำนวน 1 แห่ง ปั้นหลอด มีจำนวน 2 แห่ง ร้านปะเชื่อม มีจำนวน 4 แห่ง โรงเรือนเลี้ยงไก่ มีจำนวน 1 แห่ง **การปศุสัตว์** สำหรับการปศุสัตว์ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตุม ประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ สุกร เป็ด และไก่

3.2.9 ด้านสังคม ตำบลตุม ประกอบด้วยหมู่บ้านจำนวนหมู่บ้าน 12 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่

1 บ้านตุม หมู่ที่ 7 บ้านชันนาคน้อย หมู่ที่ 2 บ้านบึงกระโพธิ์ หมู่ที่ 8 บ้านร่งระ หมู่ที่ 3 บ้านตะเภา หมู่ที่ 9 บ้าน พล้อง หมู่ที่ 4 บ้านบึง หมู่ที่ 10 บ้านตรอก หมู่ที่ 5 บ้านบัว-กระสินธุ์ หมู่ที่ 11บ้านตุมใต้ หมู่ที่ 6 บ้านชันนาค หมู่ที่ 12 บ้านตุมบูรพา

3.2.10 ศาสนา 1) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีสถานที่ประกอบพิธีกรรมทาง

ศาสนา คือ วัด จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ วัดบ้านตุม หมู่ที่ 11 วัดบ้านบึง หมู่ที่ 4 วัดบ้านชันนาค หมู่ที่ 6 วัดตุม สามัคคี หมู่ที่ 12

3.2.11 วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญของหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลตุม ดังนี้

- 1) ประเพณี สงกรานต์ เดือนเมษายน กิจกรรม มีการจัดงานสงกรานต์ในส่วนราชการและจัดงานในแต่ละหมู่บ้าน และที่วัดโดยจัดรวมที่อำเภอปรางค์กู่ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่และพระสงฆ์ตลอดจนจัดการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน
- 2) ประเพณีงานเข้าพรรษาประมาณเดือน แรม 15 ค่ำ เดือน 8 กิจกรรม มีการจัดงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ระหว่างหน่วยงานราชการ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลตุม โรงเรียน คุ่มต่างๆ โดยตั้งขบวนแห่ไปร่วมที่วัด

บ้านตูมเพื่อถวายเทียน จำพรรษา ณ ที่วัดบ้านตูม โดยมีตัวแทนจากหน่วยงาน และกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกัน หมู่บ้านที่วัดก็จะร่วมทำกิจทางศาสนาที่วัดประจำหมู่บ้านนั้น ๆ 3) ประเพณีงานวันออกพรรษา ประมาณเดือน ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 กิจกรรม จะมีการจัดงานที่วัดบ้านตูม โดยมีประชาชนหรือชาวบ้านร่วมกันจัดงาน มีมหรสพฉลอง และมีการละเล่นต่าง ๆ เพื่อหารายได้เข้าวัด ฯลฯ 4) ประเพณี วันแซนโดนตา ประมาณเดือน แรม 15 ค่ำ เดือน 10 กิจกรรม มีการจัดงานที่บริเวณวัดบ้านตูม มีการทำบุญตักบาตร อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษที่ล่วงลับ

3.2.11 สาธารณสุข มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนตำบล ตูม 1 แห่ง ตั้งอยู่ ณ บ้านตูม

หมู่ที่ 1 ตำบลตูม อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยบุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในสถานพยาบาล ดังนี้ เจ้าพนักงานสาธารณสุข จำนวน 3 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 1 คน ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 1 คน

3.2.12 ขยะ ปริมาณขยะต่อวันภายในเขตตำบลตูม มีปริมาณประมาณ 25 ตัน/วัน จะใช้วิธี

การกำจัดขยะ โดยวิธีฝังกลบ และเผาทิ้ง สถานที่สำหรับกำจัดขยะตั้งอยู่ที่ป่าสาธารณะบริเวณบ้านกระโพธิ์ หมู่ที่ 2 และบ้านบัวกระสินธุ์ หมู่ที่ 5 ประมาณเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 2 ไร่ จากทั้งหมด 193 ไร่

3.2.13 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของท้องถิ่น

บ้านตูม หมู่ที่ 1

ทุนกายภาพ สำหรับในด้านกายภาพของหมู่บ้านโดยรวมแล้วเป็นหมู่บ้านที่ค่อนข้างดีพอสมควร มีถนนคอนกรีตในการใช้สัญจรได้สะดวก มีหลุมเพียงเล็กน้อย ส่วนในสภาพบ้านเรือนของชาวบ้านส่วนใหญ่มีสภาพความมั่นคงแข็งแรง สามารถพักอยู่อาศัยได้ แต่จะมีส่วนน้อยที่สภาพบ้านทรุดโทรมแต่ยังสามารถอยู่อาศัยได้ ในส่วนของน้ำประปา ใช้น้ำประปาทุกหลังคาเรือน และมีไฟฟ้าเข้าถึงทุกหลังคาเรือน

ทุนเศรษฐกิจ ในหมู่บ้านตูม ในส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ทำนา เลี้ยงโคกระบือ และอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีรายได้ที่พอใช้ในแต่ละครัวเรือนไม่ถือว่าขาดรายได้ โดยภาพรวมแล้วค่อนข้างดี

ทุนธรรมชาติ ในส่วนทุนธรรมชาติของบ้านตูมนั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม จะมีพื้นที่ที่เป็นป่าเพียงเล็กน้อยประมาณ 10 ไร่ และมีหนองน้ำอยู่ 5 แห่ง ซึ่งมีเนื้อที่ที่ต่างกัน หนองน้ำที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ชาวบ้านเรียกกันว่า หนองถนน มีประมาณ 7 ไร่ รองลงมาชาวบ้านเรียกกันว่าหนองระหาร ประมาณ 4 ไร่ และมี 2 หนองที่มีขนาดเท่ากัน ชาวบ้านเรียกว่า หนองจะดิงทะงาย และ หนองผักไหม ส่วนหนองที่เล็กที่สุดชาวบ้านเรียกว่า หนองสะเดา 1 ไร่ 2 งาน

บ้านกระโพธิ์ หมู่ 2

ทุนกายภาพ บ้านกระโพธิ์เป็นหมู่บ้านที่เล็กมีบ้านเรือนมีทรุดโทรมคิดเป็นร้อยละ 10 ถนนส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตสลักับถนนดินและบางส่วนติดกับถนนลาดยางสายห้วยทับทัน-ปราณบุรี ถนนคอนกรีตบางพื้นที่ชำรุดและดูเป็นอันตรายในการขับขี่สัญจรในเรื่องการประปาในหมู่บ้านยังมีระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ตั้งไว้ในพื้นที่หมู่บ้านบ้านขึ้นคนน้อยอีกด้วยและในส่วนของไฟฟ้า น้ำประปา เข้าถึงทุกหลังคาเรือน

ทุนเศรษฐกิจ ชาวบ้าน บ้านกระโพธิ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ แบ่งเป็นรูปแบบได้ดังนี้ เกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ รับจ้างทั่วไป เช่น รับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น ค้าขาย เช่น ข้าวของเครื่องใช้ทั้งอุปโภคและบริโภค รับราชการ เช่น ครู ตำรวจ เป็นต้น

คิดเป็นร้อยละได้คือทำเกษตรกรรมร้อยละ80 รองลงมาคือรับจ้างทั่วไปร้อยละ10 ค้าขายและรับราชการร้อยละ10

ทุนธรรมชาติ ในส่วนทุนธรรมชาติของบ้านขึ้นคนน้อยนั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ประกอบเกษตรกรรม แต่ยังมีลำห้วยไหลผ่านคือ ลำน้ำห้วยวะ และยังมีป่าไม้บางส่วนบริเวณลำห้วย

บ้านตะเภา หมู่ 3

ทุนกายภาพ บ้านตะเภา หมู่ 3 จำนวนประชากรมีประมาณ 530 กว่าคน จำนวนครัวเรือน 106 หลังคาเรือน หมู่ติดถนนลาดยาง มีทางเข้าหมู่บ้านเป็นทางคอนกรีต และมีทางลูกรังรอบๆหมู่บ้าน บ้านเรือนมีทรุดโทรมคิดเป็นร้อยละ 20 ของหมู่บ้าน มีไฟฟ้าเข้าถึงทุกครัวเรือน ระบบน้ำประปาเข้าถึงทุกครัวเรือน

ทุนเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่จะทำเกษตรกรรม ทำนา รับจ้างทั่วไป และเป็นลูกจ้างพนักงานบริษัท และข้าราชการเล็กน้อย ในหมู่บ้านมีร้านค้าของชำ1หลัง และอาหารตามสั่ง1หลัง ร้านขายน้ำหวาน1หลัง และภายในหมู่บ้านมีการเปิดให้บริการบัตรจับปลาบริเวณลำห้วยวะเพื่อเป็นรายได้ของหมู่บ้าน

ทุนธรรมชาติ สภาพบริบทพื้นที่ของบ้านตรอกส่วยใหญ่จะเป็นที่ทำการเกษตรเสียส่วนใหญ่ โดยเป็นพื้นที่นา มีต้นไม้ มีลำห้วยวะตัดผ่านบริเวณเขตหมู่บ้าน บ้านตะเภามีระบบน้ำประปาผิวดินองค์การบริหารส่วนตำบลตูม

บ้านบึง หมู่ 4

บ้านบึงหมู่ 4 จำนวนประชากรมีประมาณ500กว่าคน จำนวนครัวเรือน100หลังคาเรือน หมู่ติดถนนลาดยางสายปราณบุรี - ลำโรงทาง ตัดผ่านหมู่บ้านหมู่บ้านแบ่งออกเป็น2ฝั่ง มีทางคอนกรีตเข้าไปในซอยหมู่บ้าน และทางลูกรังรอบๆหมู่บ้าน ไฟฟ้าเข้าถึงทุกหลังเรือน แต่ระบบน้ำภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่ใช้น้ำบาดาล

ทุนเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงฟาร์มสัตว์ รับจ้างทั่วไป และเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน
ข้าราชการเล็กน้อย ภายในหมู่บ้านมีร้านค้าของชำและร้านขายอาหาร1หลัง

ทุนธรรมชาติ

สภาพบริบทพื้นที่บ้านบึง ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ทำการเกษตร โดยจะเป็นพื้นที่ทำนา บ้านบึงจะมีถึงเก็บน้ำ
ขนาดกลาง (๘99) 1 แห่ง

บ้านบัวกระสินธุ์ หมู่ 5

ทุนกายภาพ บ้านบัวกระสินธุ์หมู่5 มีจำนวนประชากรประมาณ428คน จำนวนครัวเรือน 79 หลังคาเรือน
หมู่แยกออกจากกันแบ่งออกเป็นคุ้ม ระยะห่างประมาณ 50 เมตร ทางเข้าหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตค่อนข้าง
ขรุขระ บ้านเรือนค่อนข้างเก่าและทรุดโทรม ไฟฟ้าเข้าถึงทุกหลังคาเรือน มีระบบน้ำประปาหมู่บ้านให้บริการน้ำใน
เขตพื้นที่บ้านบัวกระสินธุ์

ทุนเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และเป็นลูกจ้างบริษัท เอกชน
ข้าราชการ เล็กน้อยประปราย

ทุนธรรมชาติ สภาพบริบทพื้นที่ของบ้านบัวกระสินส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ทำกาเกษตร ทำไร่สวน
ยางพารา และเป็นป่าไม้ มีหนองบัว1หนองบริเวณทางเข้าหมู่บ้าน

บ้านขึ้นาคน้อย หมู่ 7

ทุนกายภาพ บ้านขึ้นาคน้อยเป็นหมู่บ้านที่เล็กมีบ้านเรือนมีทรุดโทรมคิดเป็นร้อยละ10 ถนนส่วนใหญ่เป็น
ถนนคอนกรีตสลับกับถนนดินและบางส่วนติดกับถนนลาดยางสายห้วยทับทัน-ปราณคักู ถนนคอนกรีตบางพื้นที่
ชำรุดและดูเป็นอันตรายในการขับขี่สัญจรในเรื่องการประปาในหมู่บ้านยังมีระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ตั้งไว้ใน
พื้นที่หมู่บ้านบ้านขึ้นาคน้อยอีกด้วยและในส่วนของไฟฟ้า น้ำประปา เข้าถึงทุกหลังคาเรือน

ทุนเศรษฐกิจ ชาวบ้าน บ้านขึ้นาคส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับ
ราชการ แบ่งเป็นรูปแบบได้ดังนี้ ด้านเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนปลูกผัก และเลี้ยงสัตว์ รับจ้างทั่วไป เช่น
รับเหมาก่อสร้าง เป็นต้น ค้าขาย เช่น ข้าวของเครื่องใช้ทั้งอุปโภคและบริโภค รับราชการ เช่น ครู ตำรวจ เป็นต้น
คิดเป็นร้อยละได้คือทำเกษตรกรรมร้อยละ80รองลงมาคือรับจ้างทั่วไปร้อยละ10 ค้าขายและรับราชการร้อยละ 10

ทุนธรรมชาติ ในส่วนทุนธรรมชาติของบ้านขึ้นาคน้อยนั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ประกอบเกษตรกรรม แต่ยังมี
ลำห้วยไหลผ่านคือ ลำน้ำห้วยวะ และยังมีป่าไม้บางส่วนบริเวณลำห้วย

บ้านรระ หมู่ 8

ทุนกายภาพ ทุนกายภาพบ้านรระนั้นบ้านเรือนในหมู่บ้านค่อยข้างดีแต่จะมีส่วนน้อยที่ทรุดโทรม มีถนนคอนกรีตภายในหมู่บ้าน แต่ยังมีถนนคอนกรีตบางเส้นทางชำรุดมีหลุมบ้างบางเส้นทาง มีร้านค้าประจำหมู่บ้าน น้ำประปาและไฟฟ้าเข้าถึงทุกครัวเรือน

ทุนเศรษฐกิจ ทุนเศรษฐกิจในหมู่บ้านรระโดยทั่วไปมีการทำเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ การทำเกษตรกรรมตัวอย่างเช่น การทำนา ปลูกพืชการค้า เช่น มันสำปะหลัง และการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงโคกระบือ และมีส่วนน้อยที่รับราชการ

ทุนธรรมชาติ ทุนธรรมชาติบ้านรระนั้น มีพื้นที่ป่าชุมชนประมาณ 200 ไร่ ประชากรส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนในด้านการหาของป่าเพื่อประทังชีวิต และส่วนน้อยที่จะหาเพื่อจำหน่าย

บ้านพลึง หมู่ 9

ทุนกายภาพ บ้านพลึงหมู่ที่ 9 ส่วนใหญ่สภาพบ้านเรือนของประชาชนค่อยข้างดี ถนนส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีต และมีถนนลูกรังบ้างบางเส้นทาง การเดินทางค่อยข้างสะดวกสบาย ในเรื่องของน้ำประปาของหมู่บ้าน น้ำประปาสามารถเข้าถึงแล้วเพียงพอกับคนในหมู่บ้าน ส่วนเรื่องไฟฟ้าก็เช่นกันคนในชุมชนเข้าถึงไฟฟ้าได้ทั่วถึง

ทุนเศรษฐกิจ ในส่วนของทุนเศรษฐกิจบ้านพลึงนั้น ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และมีอาชีพเสริมเช่น การทำผ้าไหม การเลี้ยงสัตว์เช่นการเลี้ยงโคกระบือ เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เป็นต้น

ทุนธรรมชาติ ส่วนทุนธรรมชาติของบ้านพลึงนั้นส่วนใหญ่เป็นพื้นที่การทำเกษตรกรรม แต่จะมีพื้นที่ป่าประมาณ 200 ไร่ ร่วมกับบ้านรระใช้ทำประโยชน์ร่วมกันในด้านการหาของป่า และมีหนองน้ำชุมชนประมาณ 20 ไร่ ไร่เป็นสาธารณประโยชน์ จากกรมที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บ้านตรอก หมู่ 10

ทุนกายภาพ บ้านตรอก หมู่ 10 จำนวนประชากรมีประมาณ 260 กว่าครัวเรือน มีบ้านประมาณ 50ครัวเรือน ทางเข้าหมู่บ้านเป็นคอนกรีตค่อนข้างชำรุด และทางลูกรัง ครัวเรือนจะอยู่ห่างกัน การไฟฟ้าเข้าถึงทุกหลังคาเรือน น้ำประปาหมู่บ้านมีใช้เป็นบางหลังคาเรือนบางหลังคาเรือนใช้บาดาลที่ขุดเจาะเอง

ทุนเศรษฐกิจ บ้านตรอกอาชีพส่วนใหญ่จะเป็นการทำประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และมีทำธุรกิจส่วนตัว ร้านค้า เล็กน้อย มีการเลี้ยงไก่เลี้ยงเป็ดและปลูกผัก เป็นต้น

ทุนธรรมชาติ บ้านตรอกส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรมมีผืนป่าเล็กน้อย มีลำห้วยเวดัดผ่านในเขตของหมู่บ้าน และฝายน้ำล้นจำนวน 2 แห่ง

บ้านตูมใต้ หมู่ 11

ทุนกายภาพ สำหรับในด้านกายภาพของหมู่บ้านโดยรวมแล้วเป็นหมู่บ้านที่ค่อนข้างดีพอสมควร มีถนนคอนกรีตในการใช้สัญจรได้สะดวก มีหลุมเพียงเล็กน้อย ส่วนในสภาพบ้านเรือนของชาวบ้านส่วนใหญ่มีสภาพความมั่นคงแข็งแรง สามารถพักอยู่อาศัยได้ แต่จะมีส่วนน้อยที่สภาพบ้านทรุดโทรมแต่ยังสามารถอยู่อาศัยได้ ในส่วนของน้ำประปา ใช้น้ำประปาทุกหลังคาเรือน และมีไฟฟ้าเข้าถึงทุกหลังคาเรือน

ทุนเศรษฐกิจ ในหมู่บ้านตูมใต้ ในส่วนใหญ่ชาวบ้านจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ทำนา เลี้ยงโคกระบือ และอาชีพรับจ้างทั่วไป และมีรายได้ที่พอใช้ในแต่ละครัวเรือนไม่ถือว่าขาดรายได้ โดยภาพรวมแล้วค่อนข้างดี

ทุนธรรมชาติ ในส่วนทุนธรรมชาติของบ้านตูมใต้ในส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม จะมีพื้นที่ที่เป็นป่าเพียงเล็กน้อยประมาณ 10 ไร่ และมีหนองน้ำอยู่ 5 แห่ง ซึ่งมีเนื้อที่ที่ต่างกัน หนองน้ำที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ชาวบ้านเรียกกันว่า หนองถนน มีประมาณ 7 ไร่ รองลงมาชาวบ้านเรียกกันว่าหนองระหาร ประมาณ 4 ไร่ และมี 2 หนองที่มีขนาดเท่ากัน ชาวบ้านเรียกว่า หนองจะดิงทะงาย และ หนองผักไหม ส่วนหนองที่เล็กที่สุดชาวบ้านเรียกว่า หนองสะเดา 1 ไร่ 2 งาน

บ้านตูมบุรพา หมู่ 12

ทุนกายภาพ ทุนกายภาพโดยรวมของหมู่บ้านนั้น ถือว่าค่อนข้างดีแต่จะมีส่วนน้อยที่จะบ้านทรุดโทรมและบ้านตูมบุรพานั้นยังมีวัด อยู่ร่วมด้วย ถนนในการสัญจรในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต สามารถเดินทางได้สะดวกสบาย แต่จะมีบางแห่งที่ยังมีการชำรุดอยู่บ้าง และถนนยังเข้าไม่ถึง

ทุนเศรษฐกิจ มีร้านค้า 5 แห่ง มีโรงสีประจํารัฐใช้ทั้งตำบล แต่ส่วนใหญ่จะใช้ เฉพาะหมู่ 12 หมู่ 11 หมู่ 1

ผลพลอยได้แบ่ง 5 ส่วน แบ่งส่วนละ 20 มี สมาชิก 20 คน กรรมการ 20 คน ผู้ดูแล 20 คน คนที่ไปสีข้าว 20 คน ระบบกองทุน 20 คน ในการใช้บริการเสียค่าบริการ 1 กระสอบต่อข้าวสาร 1 กิโล เข้าส่วนกลาง กรณีที่ไม่ให้ข้าวก็จะเก็บ 20 บาท ต่อ 1 กระสอบชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร แต่จะมีส่วนน้อยในการทำไร่ทำสวน

ทุนธรรมชาติ ไม่มีป่าไม้ มีหนองน้ำสาธารณะ 2 แห่ง ห้วย 2 แห่ง ขนาดหนองน้ำ 50×50 และจะมีการลงจับปลาตลอดทุกปี

4) ตำบลบักตอง อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษ

4.1 ข้อมูลพื้นฐานตำบล

บ้านบักตอง เป็นหมู่บ้านหนึ่งตั้งอยู่ในบริเวณบ้านบักตอง อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากบริเวณ ที่ตั้งของหมู่บ้าน มีต้นไม้มงคลหนึ่ง ซึ่งภาษาพื้นเมืองเรียกว่าต้นบักตอง ภาคอีสาน บางท้องถิ่น เรียกว่าต้นไขเฒ่า ขึ้นอยู่ เป็นจำนวนมาก จึงตั้งชื่อว่า หมู่บ้านบักตอง หลักฐานที่ปรากฏในการเลือกตั้งเมือง คือ เสาหลักเมือง ซึ่งทำด้วยไม้แก่น ปลายเสาสลักเป็นรูปดอกบัว ยาวประมาณ 1.50 เซนติเมตร ปัจจุบันตั้งอยู่ที่บ้านบักตอง ตะวันตก หมู่ที่ 3 ตำบลบักตอง และหลักฐานที่ปรากฏอีกอย่างหนึ่งคือ หลักหิน ซึ่งเป็นหลักกันอาณาเขตในการปกครอง ชุมชน ในบ้าน หลักหิน มีความยาวประมาณ 1.50 เซนติเมตร กว้าง 50 เซนติเมตร ฐานบนแกะสลักเป็นรูปดอกบัวปัจจุบันเก็บไว้ที่วัด บ้านหลักหิน หมู่ที่ 2 ตำบลบักตอง

4.2 ข้อมูลแผนที่ชุมชน

ตำบลบักตอง มีเส้นทางคมนาคมของกรมทางหลวง หมายเลข 2127 เป็นถนนสายหลักเข้าสู่อำเภอบุณฑล เชื่อมต่อกับถนนหมายเลข 2335 ไปยังช่องพระพะลั้วเชื่อมต่อเขตกับตำบลละลา อำเภอกันทรลักษณ์ ด้วยถนนหมายเลข 2236 และยังมีถนนของกรมทางหลวงชนบท สาย 2341 เชื่อมระหว่างตำบลบักตองและ ตำบลห้วยจันทร์ ในเขตตำบลบักตองไม่มีรถโดยสารประจำทาง การเดินทางต้องใช้ยานพาหนะส่วนตัว

ภาพที่ 4.9 แสดงแผนที่ตั้งหมู่บ้านตำบลบักตอง

4.3 ข้อมูลทุนทางกายภาพตำบล

1) ที่ตั้งของหมู่บ้าน/ชุมชน/ตำบล - ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลบักตอง ตั้งอยู่ในเขตตำบลบักตอง อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษ โดย จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องจัดตั้งองค์การบริหารส่วน

ตำบล ลงวันที่ 19 มกราคม 2539 มีเขตตำบลถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ซึ่งเป็นเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลถูกต้อง ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลถูกต้อง ตั้งอยู่ ณ บ้านตาเส็ด หมู่ที่ 6 ตำบลถูกต้อง อำเภอบุณฑล จังหวัดศรีสะเกษซึ่งเป็นจังหวัดที่อยู่บริเวณตอนใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของประเทศไทย บริเวณที่ตั้ง สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลถูกต้อง อยู่ห่างจากอำเภอบุณฑล ไปทางทิศใต้ไปตามทางหลวง หมายเลข 2127 ประมาณ 10 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดศรีสะเกษ ประมาณ 69 กิโลเมตร - เนื้อที่ ตำบลถูกต้อง มีเนื้อที่ประมาณ 296.30 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 132,987.50 ไร่ เป็นตำบล ที่มีเนื้อที่มากที่สุดในอำเภอบุณฑล พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นป่าไม้คิดเป็นประมาณ ร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั้งหมด - อาณาเขต ทิศเหนือ จดกับ ตำบลสี ทิศใต้ จดกับ ประเทศกัมพูชา ทิศตะวันออก จดกับ ตำบลพราณ และตำบลละลาย อำเภอกันทรลักษ์ ทิศตะวันตก จดกับ ตำบลห้วยจันทร์

2) ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิประเทศโดยทั่วไปของตำบลถูกต้องเป็นที่ราบสูง และเนินเขา มีลำห้วย หนอง คลอง ธารน้ำ อยู่ ทั่วไป มีป่าไม้ประมาณ 70% ของพื้นที่ทั้งหมดทางตอนใต้ของตำบลเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาพระวิหาร และป่าฝั่งขวาห้วยศาลา มีลักษณะเป็นที่ราบสูงเชิงเขาเหมาะสำหรับทำไร่ ทำสวน ส่วนทางเหนือ และทางทิศตะวันออกของตำบลเป็นที่ราบสูง เหมาะแก่การทำไร่ ทำนา ปลูกผลไม้พืชผล ตำบลถูกต้องมีแหล่งน้ำ ธรรมชาติที่สำคัญ คือ ห้วยตาเส็ด ห้วยทา ห้วยตะแบง 3) ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศในตำบลถูกต้องมี สามฤดู คือ ฤดูร้อน ระหว่างเดือนมีนาคม - พฤษภาคม ฤดูฝน ระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม ฝนตกชุกในช่วง เดือน สิงหาคม-ตุลาคม ฤดูหนาว ระหว่างเดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์ 4) ลักษณะของดินตามข้อมูลในระบบ สารสนเทศฐานข้อมูลกลุ่ม ชุดดินของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดินที่พบในเขตตำบลถูกต้อง ส่วนใหญ่ประกอบด้วยชุด กลุ่มดิน 5 ชุด ดังนี้ กลุ่มชุดดินที่ 62 กลุ่มชุดดินที่ 61 กลุ่มชุดดินที่ 35 กลุ่มชุดดินที่ 40 กลุ่มชุดดินที่ 22 รวมเป็นพื้นที่ จำนวน 96,776.19 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 74.49 ของพื้นที่ตำบลถูกต้องทั้งหมด โดยมี รายละเอียด ดังนี้ กลุ่มชุดดินที่ 62 ดินประเภทนี้ประกอบด้วยพื้นที่ภูเขา ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า 35% ดินที่พบ ในบริเวณดังกล่าวนี้มี ทั้งดินลึกและดินตื้น ลักษณะของเนื้อดินและความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ แตกต่างกันไป แล้วแต่ชนิด ของหิน ต้นกำเนิดในบริเวณนั้น มักมีเศษหิน ก้อนหิน หรือหินพื้นโผล่ กระจัดกระจายทั่วไป ส่วนใหญ่ ยังปกคลุมด้วยป่า ไม้ประเภทต่าง ๆ เช่น ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง หรือป่าดิบชื้น หลายแห่งมีการทำไร่เลื่อนลอย โดยปราศจาก มาตรการในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดิน จนบางแห่งเหลือ แต่หินพื้น โผล่ ได้แก่ชุดดินที่ลาดชันเชิงซ้อน (Sc) กลุ่มชุดดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ ทางการเกษตร เนื่องจากมี ปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ควรสงวนไว้เป็นป่าตามธรรมชาติ เพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร ดิน ชนิดนี้ครอบคลุมพื้นที่ 25,499.83 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 19.63ของพื้นที่ตำบล บัถูกต้อง ทั้งหมด ปัญหาในการใช้ ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้คือ พื้นที่ภูเขาลาดชันมากกว่า 35 % มีการกัดกร่อน ของดินได้ง่าย ดินกลุ่มที่ 62 มี ศักยภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเพาะปลูกพืช เนื่องจากเป็นดินตื้น มีหินโผล่ที่ผิวดินเป็นส่วนใหญ่ และ พื้นที่เป็นภูเขาสูงชัน มีความลาดเทเฉลี่ยเกิน 35 % ยากต่อการชะล้าง พังทลายของดิน จึงเหมาะสมที่จะรักษาไว้

เป็นพื้นที่ป่าไม้ธรรมชาติ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและเป็นพื้นที่ ต้นน้ำลำธาร กลุ่มชุดดินที่ 61 ดินนี้มีการผสมของดินหลายชนิด ซึ่งเกิดจากการผุพังสลายตัวของหินต้นกำเนิด ชนิดต่าง ๆ แล้วถูกพัด พามาทับถมบริเวณที่ลาดเชิงเขา เหมาะสมที่จะคงเป็นธรรมชาติ มีบางแห่งทำ ไร่เลื่อนลอย มีสภาพพื้นที่เป็นลูก คลื่นลอนลาดถึงลอนชัน มีความลาดชันประมาณ 6-20 % ดินชนิดนี้ครอบคลุมพื้นที่ 24,123.91 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 18.57 ของพื้นที่ตำบล บักดองทั้งหมด สภาพพื้นที่ของดินกลุ่มนี้เป็นลูกคลื่น ลอนลาดถึงลอนชัน มีการ กัดกร่อนของดินที่มีความลาดชันสูง ความเหมาะสมหรือศักยภาพของดินกลุ่ม นี้เพื่อ ใช้ประโยชน์ต่อการ เพาะปลูกพืช แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความลึกของดิน เนื้อดิน สภาพพื้นที่และความลาดเท ในการประเมินความ เหมาะสมของดิน จึงได้ใช้ชั้นความลาดเทของพื้นที่เป็นหลักในการประเมิน เพราะค่อนข้างจะมีความสัมพันธ์กับ ความลึกของดิน ปัญหาการชะล้างพังทลายและระดับความชื้นในดิน กลุ่มชุด ดินที่ 35 เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนดินล่างเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย สีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง เกิด จากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ หรือเกิดจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ ดินที่มี ลักษณะเป็นลูกคลื่นจนถึงที่ลาดเชิงเขา ส่วนใหญ่มีความลาดชันประมาณ 3-20% และบางส่วนมีความ ลาดชัน ประมาณ 20-35% เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 1.50 เมตรตลอดปี มีความอุดม สมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ pH ประมาณ 4.5-5.5 ได้แก่ ชุดดินดอนไร่ ไคราช สะตึก วาริน ยโสธร และด่านซ้าย มาบบอน ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ ต่าง ๆ เช่น มันสำปะหลัง ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย ปอ งา และถั่ว บางแห่งใช้ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นบางชนิด ดินชนิด นี้ครอบคลุมพื้นที่ 22,882.96 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 17.61 ของพื้นที่ตำบลบักดองทั้งหมด เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย มีการอุ้มน้ำต่ำถึงปานกลาง น้ำใต้ดินลึก มีการกัด กร่อนของดินปานกลางถึงรุนแรง บริเวณที่มีความลาดชันสูงเสี่ยงต่อ การขาดแคลนน้ำ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ กลุ่มชุดดินที่ 35 มีศักยภาพในการปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น ตลอดทั้งพัฒนา ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ มากกว่าที่จะนำมาใช้ทำนา หรือปลูกข้าวที่ต้องการน้ำขัง เนื่องจากเป็นที่ดอน สภาพพื้นที่ ลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชันเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะเนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายถึงดินร่วนเหนียว ปนทราย การระบายน้ำดี เนื้อดินมีความพรุนมาก เก็บกักน้ำไม่ค่อยอยู่ กลุ่มชุดดินที่ 40 เนื้อดินเป็นพวกดิน ร่วนปนทราย ดินสีน้ำตาลอ่อน สีเหลืองหรือแดง บางแห่งอาจพบจุดประสีในดินชั้นล่าง เกิดจากวัตถุต้นกำเนิด พวกตะกอนลำน้ำหรือจากการสลายตัวของหินเนื้อหยาบ พบบริเวณพื้นที่ ค่อนข้างราบเรียบ จนถึงพื้นที่ลาด เชิงเขาส่วนใหญ่มีความลาดชันประมาณ 2 - 20 % และบางส่วนมีความ ลาดชันประมาณ 20-35 % เป็นดินลึก มีการระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินอยู่ลึกกว่า 1 เมตรตลอดปี มีความ อุดมสมบูรณ์ตาม ธรรมชาติต่ำ pH 4.5-5.5 ได้แก่ชุดดินสันป่าตอง เขาพลอง ชุดดินหุบกะพง และชุดดินยาง ตลาด ชุมพาง ปัจจุบันบริเวณดังกล่าว ใช้ปลูกพืชไร่ต่าง ๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพด และถั่ว บางแห่งมีสภาพเป็น ป่าละเมาะ หรือทุ่งหญ้าธรรมชาติ ดินชนิดนี้ครอบคลุมพื้นที่ 12,577.45 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.68 ของพื้นที่ ตำบลบักดองทั้งหมด ลักษณะเนื้อดินเป็นทรายจัด น้ำซึมผ่านชั้นดินได้เร็วมาก ดินอุ้มน้ำต่ำ ระดับน้ำใต้ดิน ต่ำมาก ดินมีการกัดกร่อน ในบริเวณที่มีความลาดชันสูง ความอุดมสมบูรณ์ ของดินต่ำ กลุ่มชุดดินที่ 40 มีความ เหมาะสมในการปลูกพืชไร่ และไม้ผล ค่อนข้างไม่เหมาะสมที่จะนำมาปลูก พืชผักและไม่

เหมาะสมที่จะใช้ ใน การทำนา เนื่องจากเนื้อดิน ค่อนข้างเป็นทรายและสภาพพื้นที่ไม่อำนวย แต่สามารถใช้ประโยชน์ในการปลูก ไม้โตเร็วและปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้ดี กลุ่มชุดดินที่ 22 หน่วยที่ดินเป็นกลุ่ม ชุดดินที่มีเนื้อดิน เป็นพวกดินร่วน ปนทราย ดินทรายปนดินร่วนสีพื้น เป็นสีเทาหรือ น้ำตาลปนเทา มีจุดประสี น้ำตาลปนเหลือง หรือสีเหลืองปน น้ำตาลอ่อน และอาจพบศิลาแลงอ่อน ในดินชั้นล่าง มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ เป็นดินลึกมีการระบายน้ำ ค่อนข้างเร็ว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตาม ธรรมชาติต่ำปฏิกิริยาดิน เป็นกรดจัดถึงเป็นกรดแก่ ค่าความเป็นกรด เป็นด่างประมาณ 4.5-5.5 บริเวณดังกล่าว ส่วนใหญ่ในฤดูฝนใช้ ปลูกข้าว บางแห่งยังคงสภาพเป็น ป่าอยู่หรือใช้ ปลูก ไม้ยืนต้น แต่ถ้ามีปัญหาเรื่องการแข่งขันของ น้ำในช่วงฤดูฝน ตัวอย่างชุดดินที่อยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินน้ำ กระจาย ชุดดินสีทน ชุดดินสนทราย และชุดดินชัยภูมิดินชนิดนี้ ครอบคลุมพื้นที่ 11,692.04 ไร่ คิดเป็น ร้อย ละ 9.00 ของพื้นที่ตำบลบักดองทั้งหมด ปัญหาสำคัญในการ ใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยที่ดินนี้ ได้แก่ ดิน ค่อนข้างเป็นทราย มีความสามารถในการอุ้มน้ำ ต่ำและมีความ อุดม สมบูรณ์ต่ำ โดยทั่วไปศักยภาพของกลุ่ม ชุด ดินที่ 22 เหมาะที่จะใช้ในการทำนาเนื่องจากสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบมีน้ำขังแช่ในช่วงฤดูฝนแต่ สามารถ ปลูกพืชไร่หรือพืชผักเช่น ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ข้าวโพด ยาสูบ กระเทียม มะเขือเทศ ฯลฯ ก่อนและ หลังการปลูกข้าว ถ้ามีน้ำชลประทานหรือมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ในเขตฝนตก ชุก เช่น ภาคใต้ และภาคตะวันออก ใช้ปลูกยางพารา และไม้ผล

4.4 ข้อมูลทางเศรษฐกิจตำบล

1) การเกษตร จากรายงานข้อมูล จปฐ ปี 2562 ประชากรจำนวน 4,137 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.62 ประกอบ อาชีพเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจสำคัญในตำบลบักดอง คือ ยางพาราและข้าว รองลงมาคือ มันสำปะหลัง ข้าวโพด ถั่วลิสง และนอกจากนี้ยังมีการปลูกผลไม้ทางเศรษฐกิจ คือทุเรียน เงาะ ฝรั่ง ทางทิศใต้ของตำบล

2) การประมง จากรายงานข้อมูล จปฐ ปี 2562 ในตำบลบักดองมีเกษตรกร ทำการประมง จำนวน 1 ราย ประกอบ กับเขตตำบลบักดองมีลำห้วยธรรมชาติ ประชาชนจึงหาปลาและสัตว์น้ำอื่นๆ มาเพื่อบริโภค มีการเลี้ยง ปลาในกระชังเพื่อเป็นรายได้เสริมและมีการเลี้ยงปลาในแหล่งน้ำขนาดเล็กตามไร่นาเพื่อเป็นอาหารด้วย

3) การปศุสัตว์ จากรายงานข้อมูล จปฐ ปี 2562 ในตำบลบักดอง มีเกษตรกรประกอบอาชีพปศุสัตว์ จำนวน 3 ราย นอกจากนั้นแล้วมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภค และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม สัตว์ที่นิยมเลี้ยง คือ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่

4) การบริการ ธุรกิจการบริการในตำบลบักดอง มีดังนี้ ร้านอาหารประเภทก๋วยเตี๋ยวและอาหารตามสั่ง ทุกหมู่บ้าน /บริการน้ำมันเชื้อเพลิง 2 แห่ง ได้แก่ บีม ฌ บ้านตระกูลชัย และบ้านหนองบัวเรณ /บริการล้างอัด ฉีด หรือคาร์แคร์ 2 แห่ง ได้แก่ ร้าน ฌ บ้านหลักหินใหม่และบ้านบักดอง ตะวันตก /บริการซ่อมบำรุงรถยนต์ รถจักรยานยนต์ /บริการอ็อก เชื่อม กลิ้ง เหล็ก /บริการติดตั้งประตูหน้าต่างอลูมิเนียม

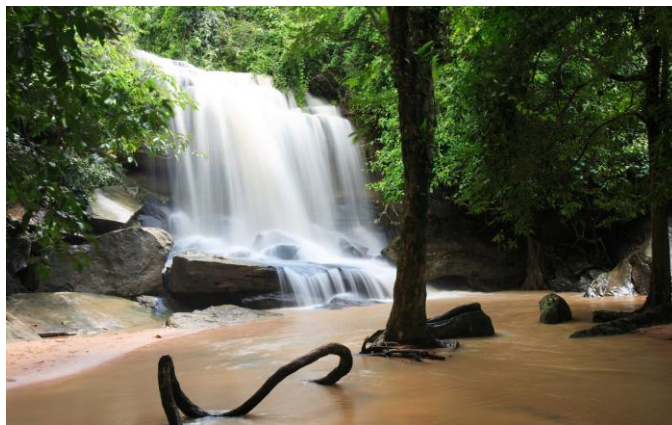
5) การท่องเที่ยว ตำบลบักตอง มีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นป่าเขา มีลำห้วย หนอง คลอง บึงอยู่ทั่วไป มีสภาพเป็น ป่าไม้และภูเขาด้านทิศใต้ของตำบลเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารจึงมีภูมิทัศน์ที่สวยงามเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง นิเวศน์ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาแล้ว ได้แก่ น้ำตกสำโรงเกียรติและวัดสำโรงเกียรติแหล่งท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพที่ควรปรับปรุงให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว ประจำ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ น้ำตกพรหมวิหาร น้ำตกบักตอง เขื่อนห้วยทา ปราสาทตำหนักไทรน้ำตก พรหมโลก น้ำตกถ้ำพระพุทธรูปทุ่งกะบาลกะโบ สวนผลไม้

ภาพที่ 4.10 หลวงพ่อพระตาตน (วัดสำโรงเกียรติ)

หลวงพ่อพระตาตน เป็นพระพุทธรูปแบบขอมปางสะดุ้งมาร ขนาดหน้าตักกว้าง 4 นิ้ว สูง 5 นิ้ว สร้างด้วยเกสรดอกไม้ผสมครั้ง หรือยางชันปั้นเป็นรูปพระ หลวงพ่อตาตน ประดิษฐานอยู่ที่วัดสำโรง เกียรติบ้านสำโรงเกียรติ หมู่ 8 ตำบลบักตอง อำเภอ ขุนหาญจังหวัดศรีสะเกษพระพุทธรูปมีชื่อเรียกว่า“หลวงพ่อตาตน”ตาม ชื่อคนนำมาถวายตามประวัติว่า ตาตนเป็นคนเขมรตำมีญาติอยู่บ้าน สำโรงเกียรติไปมาหาสู่กันเป็นประจำวันหนึ่งแกเอาไข่ไปดักปลาที่ ร่องน้ำที่เชิงเขาทางทิศใต้บ้านสำโรงเกียรติรุ่งขึ้นได้ไปกู้ไข่ที่ดักไว้ ไม่พบปลาแม้แต่ตัวเดียว แต่เห็น พระองค์หนึ่งติดไข้อยู่ จึงเอาออกแล้ว โยนทิ้งไป และเอาไข่ดักปลาไว้ที่เดิม ครั้นวันหลังไปกู้ไข่อีกก็เห็นพระ พุทธรูป ดังกล่าวติดไข้อยู่อีก จึงได้พิจารณาเห็นเหตุการณ์ที่ว่าโยนทิ้งน้ำไปแล้วกลับมาติดอีก น่าจะเป็นพระที่ศักดิ์สิทธิ์ จึงนำพระพุทธรูปนั้นไปฝากไว้บ้านญาติครั้งตกตอนกลางคืนทั้งแก และญาติฝันว่าเอาพระเข้าบ้านจะ ไม่เป็นมงคลให้เอาไปฝากไว้ที่วัด รุ่งขึ้นตาตนได้นำพระพุทธรูปเกสรไปถวายวัด ภาพหลวงพ่อพระตาตน สำโรงเกียรติเพื่อเป็นสมบัติของวัดต่อไป เจ้าอาวาสจึงได้แจ้งให้ประชาชนและชาวบ้านใกล้เคียงทราบ ต่างพากันมานมัสการกันอย่างคับคั่ง และเรียกกันว่า“หลวงพ่อตาตน”แต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2402 พระ ยาชุนันท์ภักดีศรีนครลำดวน เจ้าเมืองขุขันธ์จะอาราธนาหลวงพ่อไปประดิษฐานไว้ ณ เมืองขุขันธ์จึงได้จัดขบวน ช้างไปอาราธนาอย่างเอิกเกริก อาราธนาหลวงพ่อตาตนขึ้นบนหลังช้าง พอเคลื่อนขบวนออกจากวัดสำโรง เกียรติข้ามห้วยทาไปเพียงเล็กน้อย ก็เกิดลมพายุ พัดมาทั้ง 4 ทิศ ฝนตกลงมาอย่างหนัก ช้าง ม้าหมอบกราบลงพื้น เสียงฟ้าคำรามราวแผ่นดินจะถล่ม เจ้าเมืองขุขันธ์เชื่อในความศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์จึงประกาศว่าถ้าลม ฝนหยุดจะนำพระพุทธรูปไปไว้ที่เดิม พอประกาศเสร็จ ลมและฝนก็เบาบางลงทันทีเจ้าเมืองขุขันธ์จึงได้นำ ขบวนหลวงพ่อตาตนไปประดิษฐานไว้ที่เดิม ณ วัดสำโรงเกียรติ ต่อมาไม่นานก็ได้เกิดไฟไหม้กุฏิที่หลวงพ่อตาตน ประดิษฐานอยู่ ไหม้จนหมดสิ้นไม่มีอะไรเหลืออยู่ หลายคนเข้าใจว่าหลวงพ่อตาตน

คงถูกไฟไหม้อย่างแน่นอน คืบวันต่อมามีชาวบ้านเห็นหลวงพ่อยู่นในบ่อลึก และบอกว่าหนาว แต่ผู้ฝันจำไม่ได้ว่า อยู่บ่อไหน และได้เล่า ความฝันให้คนฟังแต่ไม่มีใครเชื่อเพราะผู้ฝันเป็นเด็ก ครั้นเย็นวันหนึ่งชาวบ้านได้มาตักน้ำที่บ่อ น้ำภายในวัด มอง ลงไปในบ่อเห็นหลวงพ่อลอยน้ำอยู่คิดว่าเป็นกบ เมื่อถึงถึงน้ำขึ้นมาเห็นหลวงพ่อยู่นในถ้ำน้ำ จึงร้อง อุทานด้วย ความดีใจ ชาวบ้านแตกตื่นพากันมาดูเป็นจำนวนมาก แล้วอาราธนาไปประดิษฐานไว้ที่วัดสำโรงเกียรติ ตามเดิม ต่อมาสามเณรรูปหนึ่งได้อาราธนาหลวงพ่อใส่พานถือ ไปบนกุฏิได้สะอาดพื้น หลวงพ่อดกกลงมากระแทกพื้น จนพระเกศหักต้องเอายางไม้มาต่อพระเกศ สังเกตเป็นรอยต่อทุกวันนี้ ต่อมาไม่นานสามเณรรูปนั้นได้มรณภาพลง คงเป็นเพราะเสียใจในความบกพร่อง ของตนเอง เหตุหลวงพ่อดกตนมีอิณิหารดังกล่าว จึงมีผู้มาเคารพนับถือ มาก ขึ้นตามลำดับ ส่วนมากจะมาขอพร และบนหลวงพ่อบ้างไว้ ทราบว่าการบนบานที่เป็นผลสัมฤทธิ์อย่างดีนั้น ต้องบน ด้วยการขอพรชั่วคราวหรือตลอดไป จะทำให้การบนบานเห็นผลอย่างดียิ่ง ทั้งจักเป็นกุศลต่อตนเอง และเป็นการสืบทอดพระศาสนาอีกด้วย

ภาพที่4.11 น้ำตกสำโรงเกียรติ

น้ำตกสำโรงเกียรติ หรือเรียก อีกอย่างหนึ่งว่า น้ำตกปีศาจ ตามชื่อ หน่วยทหารพรานที่เข้ามาตั้งฐานปฏิบัติการก่อนนี้อยู่ภายในเขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่าพนมดงรัก พื้นที่หมู่ 20 บ้านสำโรงเกียรติได้ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ มีต้น กำเนิดสายน้ำจากภูเขากันตุง บน เทือกเขาพนมดงรัก เป็นน้ำตกขนาด กลางสูงประมาณ 8 เมตร ในฤดูฝน น้ำตกแห่งนี้จะดูสวยงามมากการ เดินทางให้ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 2127 เชื่อมกับเส้น 2236

ภาพที่ 4.12 น้ำตกพรหมวิหาร

น้ำตกพรหมวิหาร อยู่ในพื้นที่ หมู่ 16 บ้านน้ำมุด ตำบลบักดอง อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามอีกแห่งหนึ่งของอำเภอบางบาล น้ำตกแห่งนี้มีน้ำไหลตลอดทั้งปี ใกล้กับน้ำตกพรหมวิหาร นั้น จะเป็นหน้าผาสูง ซึ่งสามารถมองเห็นทิวทัศน์ของภูเขา และทัศนียภาพได้อย่างชัดเจน หน้า ผา นี้เรียกว่า ผาพรหมวิหาร การเดินทางเข้าน้ำตกนั้น จากอำเภอบางบาล ใช้ทางหลวงหมายเลข 2127 แล้วเลี้ยวขวาบริเวณ สามแยกหน้า โรงเรียนบ้านหนองบัวเรณู ไปตาม ทางหลวงหมายเลข 2341 ประมาณ 10 กิโลเมตร ระยะทาง ห่างจากอำเภอบางบาลรวมประมาณ 22 กิโลเมตร

ภาพที่ 4.13 ปราสาทตำหนักไทร

ปราสาทตำหนักไทร ตั้งอยู่ที่บ้านตำหนักไทร หมู่ 7 ตำบลบักดอง อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ริมทางหลวง หมายเลข 2127 (ขุนหาญ-บ้านสำโรงเกียรติ) ห่างจาก อำเภอบางบาล 20 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 81 กิโลเมตร ปราสาทตำหนักไทร เป็นปราสาทอิฐหลังเตี้ยบนฐานศิลาทราย พื้นทึบรอบๆ มีการปรับสภาพจนราบเรียบ ปราสาทก่อด้วยอิฐเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดกว้าง-ยาว 4 เมตร ย่อมุมไม้สิบสองมีประตูเข้าออก ได้ด้านเดียว คือ ด้าน ทิศตะวันออก ซึ่งเป็นด้านหน้า อีก 3 ด้าน เป็นประตูหลอก คือ สลักเป็นรูปบานประตู

ลงในเนื้ออิฐ บริเวณทางเข้ามีสิงห์ จำหลักสองตัว เฉพาะด้านหน้ากรอบประตูเป็นหินทราย แต่ เดิมเคยมี ทับหลัง เป็นภาพพระนารายณ์ บรรทมสินธุ์มีพระ ชายาลักษณะนั่งอยู่ที่ปลายพระบาท และมีพระพรหมผุดมา จากพระนาภี สองข้างพระพรหมเป็นรูปฤๅษีและบุคคลนั่งใน ชุ่มเรือนแก้ว ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติพิมาย ปราสาทตาหนักโทรเป็นเทวาลัยในศาสนา พราหมณ์ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 16-17

ภาพที่ 4.14 ทุ่งกะบาลกะใบ

ทุ่งกะบาลกะใบ เป็นทุ่งหญ้าสลับลานหินและกลุ่มป่าขนาดเล็กบนภูเขา อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พนม ดงรัก ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีพื้นที่ด้านทิศใต้ติดกับป่าประเทศกัมพูชาตามแนว เทือกเขาพนมดงรัก ลักษณะพื้นที่ประกอบด้วยทุ่งหญ้า พลาญหิน สายน้ำขนาดเล็ก กลุ่มป่าขนาดเล็กใน พื้นที่ เนื้อที่ประมาณ 2,000 ไร่ พื้นที่รอบนอกเป็นป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรังที่มีความอุดม สมบูรณ์ การเดินทาง เข้าไปในทุ่งกะบาลกะใบ ใช้ทางหลวงหมายเลข 2127 เชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 2336 และ ถนนดินบนเขา จึงควรใช้รถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ และเนื่องจากทุ่งกะบาลกะใบ อยู่ในเขตหวงห้าม ในเขตรักษา พันธุ์สัตว์ป่าพนม ดงรัก จึงยังจำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้นำทางเข้าไปชม

ภาพที่ 4.15 น้ำตกสามหลั่น

น้ำตกสามหลั่น เป็นน้ำตกขนาดกลางในบริเวณทุ่งกะบาลกะใบ บนเทือกเขาพนมดงรัก ลักษณะ สายน้ำที่ไหลลาดลงมาตามแนวโขดหิน จากชั้นบนลงสู่เบื้องล่าง โดยมีชั้นน้ำตกสามชั้นที่มีความสวยงาม สามารถเล่นน้ำได้มีน้ำไหลช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนธันวาคม น้ำตกสามหลั่นอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าพนม ดงรัก พื้นที่หมู่ 13 บ้านสันติสุข ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

4.5 ข้อมูลทรัพยากรทางธรรมชาติ

1) น้ำ ตำบลบักดองมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ ลำห้วยทา ลำห้วยตาเส็ด ห้วยตะแบง และมีหนองคลอง อยู่ทั่ว ๆ ไป ดังภาพ เป็น แผนภาพสายน้ำตามธรรมชาติในเขตตำบลบักดอง แหล่งน้ำธรรมชาติ ตำบลบักดองมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ คือ ห้วยตาเส็ด คลองช้างแทง ห้วยทา ห้วยตะแบง และมีหนอง คลอง บึง อยู่ทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่แหล่งน้ำเหล่านี้มักประสบปัญหาน้ำแห้ง ขาด หรือมีสภาพตื้นเขินในฤดูแล้ง ไม่สามารถ นำน้ำ มา ใช้เพื่อประโยชน์การเกษตรได้ตลอดปีแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลบักดอง มีการสร้างฝายทดน้ำและ อ่างเก็บ น้ำไว้ใช้ ประโยชน์ในการเกษตร ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ ห้วยทา, อ่างเก็บน้ำห้วยตะแบง,อ่างเก็บน้ำ ห้วยตา แปะ และยังมี การปรับปรุง พัฒนา หนองน้ำขนาดเล็ก เช่น หนองอาเกาะ หนองตา ตราว หนองมือช้าง หนองตาคำ หนองตาบัน หนองกน และหนองหว้า เป็นต้น หมู่บ้านที่มีปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการ เกษตรใน ฤดูแล้ง ได้แก่ หมู่ที่ 3, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 และ 22 และทุกหมู่ บ้านยัง ประสบ ปัญหาขาด แคลนน้ำสำหรับอุปโภค ในครัวเรือน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บ้านทับทิมสยาม07 และบ้าน สันติสุข อ่างเก็บน้ำห้วยทา อ่างเก็บน้ำห้วยทามี่ ขนาดใหญ่ ครอบคลุม พื้นที่บางส่วนของ หมู่ที่ 7 ,หมู่ที่ 8 หมู่ที่ 12 และหมู่ที่ 15 ตำบลบักดอง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการ ชลประทาน ศรีสะเกษ สำนักชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2546 ลักษณะเป็น เขื่อนดิน ความสูง 36 เมตร ความยาวของเขื่อน 1,300 เมตร เป็นโครงการอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ปริมาณน้ำที่ ระดับเก็บกักปกติ 30 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ปริมาณน้ำที่ระดับ เก็บกักต่ำสุด 2.40 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ปริมาณ น้ำที่ระดับเก็บกักสูงสุด 33 ล้าน ลูกบาศก์เมตร อัตราระบาย น้ำสูงสุด 231 ลูกบาศก์เมตร/วินาที พื้นที่ โครงการ 11,644 ไร่ พื้นที่ส่งน้ำเพื่อ ปลุกพืชฤดูฝน 10,732 ไร่ พื้นที่ส่งน้ำเพื่อปลูกพืชฤดูแล้ง 5,400 ไร่ นอกจากนี้แล้ว อ่างเก็บน้ำ เขื่อนห้วยทา มีทัศนียภาพ สวยงาม เหมาะแก่ การส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 4.16 สายน้ำตามธรรมชาติในเขตตำบลบักดอง

ภาพที่ 4.17 อ่างเก็บน้ำห้วยทา

อ่างเก็บน้ำห้วยตะแบง ตั้งอยู่หมู่ที่ 13 บ้านสันติสุข ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วยระบบส่งน้ำ และอาคารประกอบ จำนวน 2 สาย แยกเป็นคลองส่งน้ำสาย RMC ยาว 10.279 กิโลเมตร และคลองส่งน้ำสาย 1L-RMC ยาว 3.211 กิโลเมตร รวมความยาว 13.490 กิโลเมตร สร้างเพื่อประโยชน์ระยะยาว ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรและเป็นการสนับสนุนแนวนโยบายการพัฒนาพื้นที่เพื่อความมั่นคงของชาติ โดยการพัฒนาชนบทในพื้นที่ชายแดน ไทย-กัมพูชาส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในเขตตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ ประมาณ 3,800 ไร่

อ่างเก็บน้ำบ้านภูดิน ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 บ้านภูดินพัฒนา ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอ่างเก็บน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทาน ศรีสะเกษ สำนักชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2536 ปริมาณกักเก็บน้ำ 0.05 ล้านลูกบาศก์เมตร ความสูงของอ่าง 8 เมตร

อ่างเก็บน้ำหนองบัวเรณ ตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัวเรณ หมู่ที่ 5 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอ่างเก็บน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความ รับผิดชอบ ของโครงการชลประทาน ศรีสะเกษ สำนักชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2531 ปริมาณกักเก็บน้ำ 0.02 ล้านลูกบาศก์เมตร - อ่างเก็บน้ำวังน้ำเย็น ตั้งอยู่หมู่ที่ 15 หมู่บ้านทับทิมสยาม07 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษเป็นอ่างเก็บน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทาน ศรีสะเกษ สำนักชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2539 ปริมาณกักเก็บน้ำ 0.21 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ความสูงของอ่าง 14 เมตร

อ่างเก็บน้ำซับพนมพะโน ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านทับทิมสยาม 07 หมู่ที่ 15 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอ่างเก็บน้ำ โครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบ ของโครงการชลประทานศรีสะเกษ สำนักชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2539 ความสูงของอ่าง 1 เมตร - ฝายบ้านตาปรก ตั้งอยู่ที่บ้านตาปรก หมู่ที่ 1 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เป็น ฝาย ทดน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทานศรีสะเกษ สำนัก ชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2534 ลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำเขื่อนดิน ตัวฝายทดน้ำ เป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก ความสูงของฝาย 5 เมตร

อ่างเก็บน้ำบ้านหลักหิน ตั้งอยู่ที่บ้านหลักหิน หมู่ที่ 2 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอ่างเก็บน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบ ของโครงการชลประทานศรีสะเกษ สำนัก ชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2536 ความสูงของอ่าง 6 เมตร

อ่างเก็บน้ำบ้านน้ำมุด ตั้งอยู่ที่บ้านน้ำมุด หมู่ที่ 16 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เป็น อ่างเก็บน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบ ของโครงการชลประทานศรีสะเกษ สำนัก ชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2537 ปริมาณกักเก็บน้ำ 0.04 ล้านลูกบาศก์เมตร ความสูงของอ่าง 7 เมตร

อ่างเก็บน้ำบ้านสำโรงเกียรติดังตั้งอยู่ที่บ้านสำโรงเกียรติ หมู่ที่ 8 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษ เป็นอ่างเก็บน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทาน ศรีสะเกษ สำนักชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2526 ปริมาณกักเก็บน้ำ 0.12 ล้าน ลูกบาศก์เมตร

อ่างเก็บน้ำบ้านตาเส็ด ตั้งอยู่ที่บ้านตาเส็ด หมู่ที่ 6 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอ่างเก็บน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทานศรีสะเกษ สำนัก ชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2545 ปริมาณกักเก็บน้ำ 0.06 ล้านลูกบาศก์เมตร ความสูงของอ่าง 6 เมตร

ฝายบ้านหนองบัวเรณ ตั้งอยู่ที่บ้านหนองบัวเรณ หมู่ที่ 5 ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัด ศรีสะเกษ เป็นฝายทดน้ำโครงการชลประทานขนาดเล็ก อยู่ในความรับผิดชอบของโครงการชลประทาน ศรีสะเกษ สำนักชลประทานที่ 8 นครราชสีมา สร้างแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2546 2) ป่าไม้ พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลบักดอง เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติในเทือกเขาพนมดงรัก ป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่า โปรง ประกอบด้วย ป่ายาง ไม้เต็ง ไม้ ประดู่ ไม้พะยุง ไม้แดง ไม้กระบาก และไม้เบญจพรรณ เป็นแหล่งต้นน้ำที่ มีผลต่อกิจกรรมการเกษตร การ ประมงในเขตท้องที่ ตำบลบักดอง ป่าไม้ที่สำคัญ ประกอบด้วยป่าสงวนแห่งชาติ ฝั่งขวาห้วยศาลา เนื้อที่ 410,150 ไร่ และป่าสงวนแห่งชาติป่า เขาพระวิหารเนื้อที่ 35,000 ไร่ นอกจากนี้ แล้วยังมีสวนป่าขุนหาญ และ ป่าชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนด้วย

4.6 ผลการดำเนินโครงการในพื้นที่ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

4.6.1 ข้อมูลการคัดเลือกครัวเรือน

จากที่กลุ่มตำบลบ้านบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ลงพื้นที่เพื่อสำรวจแต่ละครัวเรือนผลที่ได้จากข้อมูลการคัดเลือกครัวเรือน คือคัดเลือกข้อมูลจากผู้ประสบปัญหา เช่น ผู้ยากไร้ ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีที่ทำกิน ครอบครัวแตกแยก มีผู้สูงอายุ ผู้พิการ รวมถึงที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นต้น

4.6.2 ข้อมูลการจัดเก็บข้อมูลในระบบ ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 11 ข้อมูลครัวเรือนผู้ประสบปัญหา ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ (เอกสารแนบหมายเลข 3)

4.7 รายงานวิเคราะห์ข้อมูลตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

4.7.1สรุปผลการสอบถามและการเก็บข้อมูลคนยากจนตำบลบักดอง

จากการดำเนินการจากการดำเนินงานวิจัยที่ใช้กระบวนการสอบถามข้อมูลคนจนผ่านเวทีการประชุมกับผู้นำชุมชน พบว่า ครัวเรือนคนจนในตำบลบักดองมีทั้งหมด 319 ครัวเรือน ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้นำชุมชนแสดงให้เห็นว่าครัวเรือนคนจนส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนของกลุ่มที่ต้องสงเคราะห์ เพราะเป็นผู้สูงอายุ ผู้พิการมีอาชีพรับจ้าง หรือพึ่งพาลูกหลาน และสวัสดิการจากรัฐ

ตารางที่ 4.8 สรุปผลการเก็บข้อมูลคนยากจน ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับที่	ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวน แบบสอบถาม (ชุด)	จำนวน แบบสอบถาม ที่เก็บได้ (ชุด)	จน. แบบ สอบถาม ที่เก็บไม่ได้ (ชุด)	ระบุบ้านเลขที่ และเหตุผลที่ เก็บไม่ได้
1	บ้านตาปรก	1	13	13	-	-
2	บ้านหลักหิน	2	5	5	-	-
3	บ้านบักดองตะวันตก	3	28	28	-	-

4	บ้านปักดองตะวันออก	4	3	3	-	-
5	บ้านหนองบัวเรน	5	6	6	-	-
6	บ้านตาเสียด	6	10	10	-	-
7	บ้านตำหนักไทร	7	23	23	-	-
8	บ้านสำโรงเกียรติ	8	11	11	-	-
9	บ้านสำโรงเก่า	9	17	17	-	-
10	บ้านชำบันได	10	3	3	-	-
11	บ้านภูดินพัฒนา	11	3	3	-	-
12	บ้านโนนตูมถาวร	12	13	13	-	-
13	บ้านสันติสุข	13	25	25	-	-
14	บ้านตระกูลชัย	14	5	5	-	-
15	บ้านทับทิมสยาม07	15	35	35	-	-
16	บ้านน้ำมุด	16	14	14	-	-
17	บ้านสวนป่า	17	16	16	-	-
18	บ้านหลักหินใหม่	18	12	12	-	-
19	บ้านคำเจริญ	19	5	5	-	-
20	บ้านสำโรงใต้	20	31	31	-	-
21	บ้านสำโรงใหม่ไทยเจริญ	21	26	26	-	-
22	บ้านปักดองใต้	22	20	20	-	-
รวม			322	313	-	-

จากการศึกษาพบว่า ตำบลบักตอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ มีจำนวนหมู่บ้าน 22 หมู่ มีจำนวนแบบสอบถาม 322 ชุด จำนวนแบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมด 313 ชุด

จากการค้นข้อมูลการแก้ไขปัญหาความยากจน พบว่า มีข้อมูลอาชีพของตำบล คือ อาชีพหลักทำนามีอาชีพเสริม รับจ้าง ตำบลบักตอง เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ระบบการไฟฟ้าขยายทั่วถึงทั้งตำบลประชากรมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือนทำให้ประชาชนมี สิ่งอำนวยความสะดวก คือ มีเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ เกือบครบทุกครัวเรือนประเด็นหลักของการดำรงชีพของคนจน คือการพึ่งพิงลูกหลาน หรือความช่วยเหลือจากภาครัฐ อาชีพที่คนในพื้นที่ดำรงชีพคือการเลี้ยงสัตว์ เช่น เลี้ยงโค เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เป็นต้น และที่ประชุมยังเสนอแนวทางการช่วยครัวเรือนคนคือการส่งเสริมอาชีพและการจัดสวัสดิการต่างๆ จากภาครัฐ จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแผนงาน โครงการ/กิจกรรมแก้ไขปัญหาความยากจนระดับพื้นที่ โดยมีรายละเอียดสำคัญ ดังนี้

จุดแข็ง

- 1) หน่วยงานท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบักตอง มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพชีวิต สังคม สาธารณสุข การศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น
- 3) มีห้วยทา มีลำน้ำธรรมชาติไหลผ่าน
- 4) มีเส้นทางสัญจรสะดวกสบาย
- 5) มีการพัฒนาส่งเสริมด้านสาธารณสุขอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุกหมู่บ้าน
- 6) มีพื้นที่ในการทำการเกษตรโดยเฉพาะการปลูกข้าวและเลี้ยงโค

จุดอ่อน

- 1) ระบบสาธารณสุขประเภชขั้นพื้นฐานยังไม่ได้มาตรฐาน
- 2) โครงสร้างพื้นฐานเช่น สะพาน ถนน ขำรุด เนื่องจากเกิดอุทกภัยบ่อยครั้ง
- 3) เด็กและผู้สูงอายุ ไม่มีอาชีพ ก่อให้เกิดสังคมอ่อนแอ
- 4) ผู้ด้อยโอกาสดูกับผู้สูงอายุ ขาดทักษะความสามารถในการพัฒนาอาชีพ

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบักตอง มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพชีวิต สังคม สาธารณสุข การศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีเส้นทางสัญจรสะดวกสบาย มีพื้นที่ในการทำการเกษตรโดยเฉพาะปลูกข้าวและเลี้ยงโค คนจนในตำบลบักตองนั้น เกิดจากปัญหาเรื่องประชาชนบางส่วนได้รับการศึกษาไม่ถึงเกณฑ์ เด็กและผู้สูงอายุ ไม่มีอาชีพ ก่อให้เกิดสังคมอ่อนแอ ส่งผลให้มีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น และปัญหาผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสดูกับผู้สูงอายุ ขาดทักษะความสามารถในการพัฒนาอาชีพ และระบบสาธารณสุขประเภชขั้นพื้นฐานยังไม่ได้มาตรฐาน

4.7.2 การวิเคราะห์ข้อมูล livelihood strategy

ตารางที่ 4.9 วิเคราะห์ข้อมูล livelihood strategy

บริบท-แนวโน้มการ วิเคราะห์บริบท (เน้นกระบวนการ เปลี่ยนแปลง)	การวิเคราะห์ “ทุนดำรงชีพ” ครัวเรือนยากจน	การวิเคราะห์กลไกเชิง สถาบัน (การเข้าถึง- การมีส่วนร่วม)	การวิเคราะห์กลกล ยุทธการดำรงชีพ	การวิเคราะห์ผลลัพธ์ การดำรงชีพค้นหา ทางเลือก
บริบทพื้นที่ตำบล - ตำบลบักดอง มี จำนวน 22 หมู่บ้าน - สภาพเศรษฐกิจ ตำบลบักดอง มี สภาพเศรษฐกิจแบบ สังคมชนบท มี รายได้ จากการทำนา ปลูกพริก เลี้ยงโค เลี้ยงไก่ และรายได้ จากลูกหลานรวมทั้ง บัตรสวัสดิการ - สภาพสังคม มีการ ช่วยเหลือกันใน รูปแบบชนบท - สภาพสิ่งแวดล้อม โดยรวมพื้นที่มี ความอุดมสมบูรณ์มี	จำนวนคนจนที่ สอบทาน 313 ครัวเรือน จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนคน จนมีทุนมนุษย์และ ทุนด้าน การการเงินที่ต่ำ เนื่องจาก เป็นผู้พิการ ผู้สูงอายุ ดำรงชีพด้วย สวัสดิการ ของรัฐ	ภาคส่วนทางการ 1. องค์การบริหารส่วน จังหวัดศรีสะเกษ 2. องค์การบริหารส่วน ตำบลบักดอง 3. สำนักงานเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ 4. สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ ภาคส่วนไม่เป็น ทางการ 1. สภาองค์กรชุมชน ตำบลบักดอง 2. วิสาหกิจชุมชน แปลงใหญ่ข้าว	การรวมกลุ่ม 1. กลุ่มสตรี 2. กลุ่มกองทุน สวัสดิการ 3. กลุ่มแปลงใหญ่ข้าว 4. กลุ่มชุมชนพอเพียง (โคเนื้อ) 5. กลุ่มปลูกพริก 6. กลุ่มทำพรมเช็ด เท้า 7. กลุ่มทำ ดอกไม้จันทน์	อยู่ดี กินดี เครือข่าย-สมดุล (ความยั่งยืนในมิติต่าง ๆ)

บริบท-แนวโน้มการ วิเคราะห์บริบท (เน้นกระบวนการ เปลี่ยนแปลง)	การวิเคราะห์ “ทุนดำรงชีพ” ครัวเรือนยากจน	การวิเคราะห์กลไกเชิง สถาบัน (การเข้าถึง- การมีส่วนร่วม)	การวิเคราะห์กลไก ยุทธศาสตร์ดำรงชีพ	การวิเคราะห์ผลลัพธ์ การดำรงชีพค้นหา ทางเลือก
เป้าหมายสำคัญ เป็นแหล่งท่องเที่ยว				

จากการดำเนินการวิจัย พบว่า ตำบลบักตอง มีการประชุมประชาคมท้องถิ่นระดับตำบล เพื่อให้ชุมชนได้เสนอแนวทางการพัฒนาตำบล ข้อเสนอในการพัฒนาควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพ ชีวิต สังคม สาธารณสุข การศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการกำหนดนโยบายในการพัฒนาทักษะ อาชีพ การเพิ่มช่องทางการมีอาชีพใหม่ๆ โดยเฉพาะอาชีพเกษตรที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้สูงอายุ หากวิเคราะห์ถึงอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่ตำบล พบว่า การส่งเสริมการเลี้ยงโค จะเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับพื้นที่มากที่สุด เนื่องจากการเลี้ยงโคนั้นใช้พื้นที่สาธารณะบริเวณป่าห้วยสำราญได้ หรือส่งเสริมการปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงโคได้ สอดคล้องกับนโยบายของ องค์การบริหารส่วนตำบลบักตองที่มีศูนย์ส่งเสริมการเลี้ยงโค โดยมีแนวทางให้งบประมาณหมู่บ้านละ 100,000 บาท ในการสร้างอาชีพนอกจากนี้ยังมีอาชีพที่น่าส่งเสริมในชุมชน ได้แก่ การทอผ้า ที่สามารถให้ผู้สูงอายุ มาร่วมในกระบวนการทอผ้าได้ การทำดอกไม้จันทน์ส่งขายก็เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่น่าส่งเสริม รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อให้ชุมชนมีกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการองค์กรภายในชุมชนรณรงค์ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการ

การพัฒนาการท่องเที่ยว

(1) ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการท่องเที่ยวและเร่งรัดการปรับปรุงมาตรฐานในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกความปลอดภัย และสุขอนามัย โดยคำนึง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของผู้พิการและผู้สูงอายุ

(2) พัฒนาบูรณะ และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่แล้ว ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสามารถเชื่อมโยงธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน

(3) ยกระดับและรักษามาตรฐานบริการด้านการท่องเที่ยว

(4) ส่งเสริม สนับสนุนตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ ทั้งจากต่างประเทศและในประเทศ

(5) ส่งเสริมกิจกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อสร้างคุณค่า และมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว

(6) ผลักดันความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

(7) พัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ส่งเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ

ภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์เพื่อยกระดับแหล่งท่องเที่ยวของไทยให้เป็นที่รู้จักทั่วโลก

เป้าหมายการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลบักดอง

(1) ร่วมกันฝันเพื่อปึกธงว่าเป้าหมายที่เราต้องการ ต้องการเห็นการท่องเที่ยวของเราเป็นเช่นไร มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ อยาให้ตำบลบักดองเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรอย่าง

เต็มรูปแบบ

- คนบักดองมีแหล่งรายได้ทางการท่องเที่ยวเสริม
- อยาให้นักท่องเที่ยวประทับใจในสินค้าและบริการของคนในชุมชน
- อยาให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาทุกวัน การค้าขายจะได้ค้าขายได้ทุกวัน สินค้าที่ผลิตก็สามารถ

จำหน่ายได้

- อยาให้คนในชุมชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ช่วยกันดูแลรักษา
- อยาเห็นคนทั้งประเทศรู้จัก และจัดให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของ

ประเทศ

มิติด้านสิ่งแวดล้อม

- อยาให้ประชาชนในชุมชนเอื้อเฟื้อกันเหมือนในอดีต
- อยาให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์

มิติในด้านเศรษฐกิจ

- คนในท้องถิ่นมีงานทำ เศรษฐกิจในชุมชนดี
- ไม่มีปัญหาทางสังคม คนในชุมชนมีความสุข
- ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่ว

3.3 แนวทางการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนตำบลบักดอง

การแก้ปัญหาความเดือดร้อนความยากจน ต้องแก้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับครัวเรือนก่อนให้ ความรู้คนในครัวเรือนยากจน ให้ทราบแนวทางการดำเนินการของพฤติกรรมของบุคคลและครอบครัว เพิ่มความรู้ ความ สามารถให้คนยากจนในตำบล รวมทั้งจัดส่งเสริมอาชีพเพื่อเป็นทางเลือกแก่คนยากจนโดยเฉพาะ เช่น การ เลี้ยงไก่ การปลูกพริก การทอผ้า การทำดอกไม้จันทน์ เป็นต้น รวมถึงเกษตรกรที่ว่างเว้นจากการทำการเกษตร โดยคำนึงถึงการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนส่วนใหญ่ทำเป็น มีการบูรณาการหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความยากจนในระดับตำบล ร่วมกับ แผนพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

4.2 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่

ในการเสริมสร้างสมรรถนะในด้านของการวางแผนพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและหน่วยงาน คณะวิจัยได้เชิญกลุ่มเป้าหมาย เข้าประชุมร่วมในการออกแบบเพื่อทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูลและกระบวนการเก็บข้อมูลในระดับพื้นที่ มีผู้แทนหน่วยงานเข้าร่วม 30 คน กลุ่มเป้าหมายระดับท้องถิ่น มีตัวแทนหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำ ท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มผู้นำชุมชนในองค์กรต่างๆ อสม. และอาสาสมัครเก็บข้อมูลชุมชน 5 ตำบล ตำบลละ 30 คน โดยการใช้เครื่องมือการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครนักจัดการข้อมูลมีวิธีการดำเนินการอบรมพัฒนาทักษะการเก็บ การวิเคราะห์ข้อมูล คนจนของนักจัดการข้อมูล การนำเข้าข้อมูล การจัดการข้อมูลเช่น ระบบข้อมูล ภาพบ้าน เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่ สำรวจข้อมูล ชี้นำเป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนำร่อง ระบบการให้ความช่วยเหลือ ระบบการติดตามข้อมูล ระบบการเพิ่มเติมข้อมูล รวมถึงระบบการส่งต่อข้อมูลในระดับพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ในการวางแผนระดับท้องถิ่นเชื่อมโยงกับระดับอำเภอและจังหวัด ส่งต่อระบบข้อมูลเพื่อสร้างนวัตกรรมตัวแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยทุนชุมชน (วัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม เครือข่ายชุมชน เศรษฐกิจชุมชน) โดยเน้นรูปธรรมนวัตกรรมการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคนจนกับแหล่งงาน เป็นโมเดลแก้จนของจังหวัด และพัฒนา ข้อมูลเชิงนโยบายที่เป็นรูปธรรม ในลักษณะกิจกรรม แผนงานโครงการระดับหน่วยงาน

กระบวนการดังกล่าวนี้ทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีได้รับทราบแนวทางการพัฒนาอาชีพครัวเรือนเป้าหมาย เกิดแผนพัฒนาชุมชน ภายใต้ดำเนินโครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ การนำเข้าระบบข้อมูลและการวิเคราะห์จำแนกปัญหาครัวเรือนโดยระบบสารสนเทศ และการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนคนจน โดยมีวิทยากรภายนอกร่วมในการวิเคราะห์การส่งต่อระบบฐานข้อมูล และได้มีกระบวนการ สอบทานข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย(targeting) และได้มีการทดสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลชุมชน แลกเปลี่ยนระดมความคิดร่วมกัน เพื่อทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวางแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ 5 ตำบล เป้าหมาย

หลังจากการดำเนินการในกระบวนการวิจัย คณะผู้วิจัยได้มีการคืนข้อมูลให้กับชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การจัดทำแผนในระดับตำบลในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นครัวเรือนเปราะบาง

4.3 เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

คณะวิจัยได้พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับบริหารข้อมูลตำบลเป็นแนวทางที่จะสนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพ เพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยเชิงพื้นที่ รวมถึงการออกแบบกลไก กระบวนการวิจัยและเครื่องมือในการ

พัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสนับสนุนและขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีกระบวนการสังเคราะห์ความรู้สู่การนำไปใช้ประโยชน์ของพื้นที่ตำบลพื้นที่ เป้าหมาย และนำข้อมูลไปการวิเคราะห์และวางแผน จัดทำนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนงาน โครงการ/กิจกรรมการพัฒนา อันเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ได้ต่างตามเป้าหมายและความต้องการของประชาชน โดยเลือกพื้นที่ดำเนินการดังนี้ 1) ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ 2) ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ 3) ตำบลตูม อำเภอปรังค์กู 4) ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน 5) ตำบลเป้าะอำเภอบึงบูรพ์

โดยมีกระบวนการในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระดับพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยมีขั้นตอนกระบวนการดังนี้

กิจกรรมที่ 1 เวทีทำความเข้าใจและหาแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ 1) ผลการดำเนินการวิจัยปัญหาความยากจนจังหวัดศรีสะเกษ จากระบบสารสนเทศ ที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 3 ระบบ ประกอบด้วย 1) ฐานข้อมูล Livingonnewpace 2) ระบบ PPP CONNEXT 3) ระบบ Big Data Sisaket 2) การสังเคราะห์ข้อมูลทางออกจากความยากจนโดยการนำทุนศักยภาพชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมในการออกแบบโมเดลแก้ไขปัญหาความยากจน 3) แผนขั้นตอนการ ดำเนินโครงการในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมการอบรมนักจัดการข้อมูล ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วย เครื่องมือแบบสอบถาม การนำเข้าระบบข้อมูล เช่น ระบบข้อมูล ภาพบ้าน เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่ สืบหาข้อมูล ชี้เป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนำร่อง ซึ่งแนวทางการดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวผู้เข้าร่วมเกิดความเข้าใจและวางแผนเพื่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไป

กิจกรรมที่ 2 ได้สอบถามข้อมูลครัวเรือนคนจนในพื้นที่เป้าหมาย 5 พื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย 1) ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ 2)ตำบลเป้าะ อำเภอบึงบูรพ์ 3)ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน 4)ตำบลตูม อำเภอปรังค์กู 5)ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ และได้สอบถามข้อมูล 6 ด้าน ซึ่งพบจำนวนคนจนที่เก็บและลงระบบ <https://rdiskru.com/bigdata> จำนวน 693 ครัวเรือน ประกอบด้วย

1.ตำบลตูม อำเภอปรังค์กู จำนวน 121 ครัวเรือน พบคนจนแยกรายหมู่บ้านดังนี้ 1)บ้านตูม หมู่ 1 จำนวน 7 ครัวเรือน 2)บ้านกระโพธิ์ หมู่ 2 จำนวน 24 ครัวเรือน 3)บ้านตะเภา หมู่ 3 จำนวน 20 ครัวเรือน 4)บ้านบึง หมู่ 4 จำนวน 10 ครัวเรือน 5)บ้านบัวกระสินธุ์ หมู่ 5 จำนวน 4 ครัวเรือน 6)บ้านขึ้นาค หมู่ 6 จำนวน 2 ครัวเรือน 7)บ้านขึ้นาคน้อย หมู่ 7 จำนวน จำนวน 3 ครัวเรือน 8)บ้านรุงระ หมู่ 8 จำนวน 12 ครัวเรือน 9)บ้านพล้อง จำนวน 11 ครัวเรือน 10)บ้านตรอก หมู่ 10 จำนวน 6 ครัวเรือน 11)บ้านตูมใต้ หมู่ 11 จำนวน 8 ครัวเรือน 12)บ้านตูมบูรพา หมู่ 12 จำนวน 13 ครัวเรือน

2.ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน เป้าหมาย 17 หมู่บ้าน จำนวน 144 ครัวเรือน ประกอบด้วย

1)บ้านสิงไคร จำนวน 10 ครั้วเรือน 2)บ้านผักไหมน้อย จำนวน 8 ครั้วเรือน 3)บ้านดู่ จำนวน 6 ครั้วเรือน 4)บ้านผักไหมใหญ่ จำนวน 4 ครั้วเรือน 5)บ้านหาด จำนวน 4 ครั้วเรือน 6)บ้านกระสังข์ จำนวน 20 ครั้วเรือน 7)บ้านนาทุ่ง จำนวน 21 ครั้วเรือน 8)บ้านตาทอง จำนวน 2 ครั้วเรือน 9)บ้านไธน้อยจำนวน 3 ครั้วเรือน 10)บ้านชาต จำนวน 9 ครั้วเรือน 11)บ้านกระเตลจำนวน 10 ครั้วเรือน 12)บ้านฮ่องน้อย จำนวน 12 ครั้วเรือน 13)บ้านห้วยชันพัฒนา จำนวน 3 ครั้วเรือน 14)บ้านหนองลุง จำนวน 8 ครั้วเรือน 15)บ้านไพรพะเนาว์ จำนวน 3 ครั้วเรือน 16)บ้านทุ่งเหนือ จำนวน 12 ครั้วเรือน 17)บ้านโคกสำโรง จำนวน 2 ครั้วเรือน

3.ตำบลบักตอง อำเภอขุนหาญ เป้าหมาย 22 หมู่บ้าน จำนวน 313 ครั้วเรือน ประกอบด้วย 1)บ้านตาปรก จำนวน 12 ครั้วเรือน 2)บ้านหลักหิน จำนวน 5 ครั้วเรือน 3)บ้านบักตองตะวันตก จำนวน 28 ครั้วเรือน 4)บ้านบักตองตะวันออก จำนวน 3 ครั้วเรือน 5)บ้านหนองบัวเรณ จำนวน 7 ครั้วเรือน 6)บ้านตาเล็ด 10 ครั้วเรือน 7)บ้านตำหนักไทร จำนวน 24 ครั้วเรือน 8)บ้านสำโรงเกียรติ จำนวน 11 ครั้วเรือน 9)บ้านสำโรงเก่า จำนวน 17 ครั้วเรือน 10)บ้านซำบันได จำนวน 3 ครั้วเรือน 11)บ้านภูดินพัฒนา 12)บ้านโนนตูมถาวร จำนวน 14 ครั้วเรือน 13)บ้านสันติสุข จำนวน 25 ครั้วเรือน 14)บ้านตระกูลชัย จำนวน 5 ครั้วเรือน 15)บ้านทับทิมสยาม 07 จำนวน 32 ครั้วเรือน 16)บ้านน้ำมุด จำนวน 13 ครั้วเรือน 17)บ้านสวนป่า จำนวน 15 ครั้วเรือน 18)บ้านหลักหินใหม่ จำนวน 7 ครั้วเรือน 19)บ้านคำเจริญจำนวน 6 ครั้วเรือน 20)บ้านสำโรงเกียรติใต้ จำนวน 31 ครั้วเรือน 21)บ้านสำโรงใหม่ไทยเจริญ จำนวน 25 ครั้วเรือน 22)บ้านบักตองใต้ จำนวน 17 ครั้วเรือน

4.ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ เป้าหมาย 9 หมู่บ้าน 1)บ้านโนนลาน หมู่1 จำนวน 5 ครั้วเรือน 2)บ้านโนนลาน หมู่ 9 จำนวน 8 ครั้วเรือน 3) บ้านหนองคูน้อย หมู่8 จำนวน 7 ครั้วเรือน 4)บ้านหนองคูใหญ่ หมู่ 7 จำนวน 9 ครั้วเรือน 6)บ้านหนองคูใหม่ หมู่ 15 จำนวน 7 ครั้วเรือน 7)บ้านม่วงหมู่ 4 จำนวน 3 ครั้วเรือน 8)บ้านม่วงงาม หมู่10 จำนวน 5 ครั้วเรือน 9)บ้านโนนแดง หมู่5 จำนวน 10 ครั้วเรือน

5.ตำบลหนองแก้ว เป้าหมาย 7 หมู่บ้าน จำนวน 59 ประกอบด้วย 1) บ้านหนองแก้ว หมู่1 จำนวน 6 ครั้วเรือน 2) บ้านหัวนา หมู่ 2 จำนวน 11 ครั้วเรือน 3) บ้านกอก หมู่ 3 จำนวน 5 ครั้วเรือน 4) บ้านเปือย หมู่ 4 จำนวน 5 ครั้วเรือน 5) บ้านหนองแก้ว หมู่ 5 จำนวน 8 ครั้วเรือน 6) บ้านเปือย หมู่ 6 จำนวน 13 ครั้วเรือน 7) บ้านกอก หมู่ 7 จำนวน 10 ครั้วเรือน

กิจกรรมที่ 3 การสังเคราะห์ข้อมูลทางออกจากความยากจนโดยการนำทุนศักยภาพชุมชนสร้างการมีส่วนร่วมในการออกแบบโมเดลแก้ไขปัญหาความยากจน โดยพบข้อมูลเบื้องต้นจากการระดมข้อมูลในเวทีพบวาศักยภาพพื้นที่ตำบลผักไหม มีศักยภาพทุน ที่โดดเด่น ดังนี้

(1) ด้านการบริหารท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหมมีรายได้ในการอุดหนุนปี 2565 ได้มีการบรรจุข้อบัญญัติท้องถิ่นในการการส่งเสริมกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน ซึ่งประกอบด้วยโรงทอผ้า โรงเย็บผ้า กลุ่มจักสาน สนับสนุนให้มีสถานที่ในการรวมกลุ่มและดำเนินกิจกรรม

(2) ด้านกลุ่มองค์กรสังคม มีกองทุนออมบุญ กองทุนช่วยเหลือคนจน สนับสนุนงบประมาณในการช่วยเหลือคนจนด้านพาหนะรับ-ส่งไปโรงพยาบาล การสงเคราะห์เด็ก 1-3 ปี จัดหานมสำหรับเด็ก สงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสรายละ 2,000 บาท ซ่อมแซมบ้านผู้ด้อยโอกาส จำนวน 60,000 บาท จำนวน 3 หลัง โดยมีการสมทบร่วมกับชุมชน การช่วยเหลือด้านอาชีพ อบรมอาชีพผู้พิการ อบรมอาชีพผู้สูงอายุ อบรมอาชีพสตรี โดยมีกลุ่มองค์กรดังนี้ กลุ่มดอกไม้ กลุ่มตะกร้า กลุ่มดอกไม้จันทร์ กลุ่มเสื่อกก กลุ่มผ้าไหม กลุ่มปักเสว กลุ่มปลูกผัก กลุ่มเลี้ยงปูนา กลุ่มตะกร้าจากพลาสติก กลุ่มทอผ้าฝ้าย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน

(3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมี ลำห้วยวะและห้วยทับทัน

(4) แผนขั้นตอนการ ดำเนินโครงการในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการอบรมนักจัดการข้อมูล ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วย เครื่องมือแบบสอบถาม การนำเข้าระบบข้อมูล เช่น ระบบข้อมูล ภาพบ้าน เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่ สสำรวจข้อมูล ชี้เป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนาร่อง ซึ่งแนวทางการดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวผู้เข้าร่วมเกิดความเข้าใจและวางแผนเพื่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมในครั้งต่อไป

กิจกรรมที่ 4 อบรมนักจัดการข้อมูลให้ได้รับทราบแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชน

เพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ ความเป็นมาของโครงการและความเข้าใจขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ กระบวนการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลครัวเรือนกลุ่มเป้าหมาย โดยมีอาจารย์สาขาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และดิจิทัล คณะศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เป็นวิทยากรและได้มีกระบวนการเตรียมความพร้อมในการสำรวจ สอบทานข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย(targeting) และได้มีการทดสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลชุมชน แลกเปลี่ยนระดมความคิดร่วมกันเพื่อทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวางแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ 4 ตำบล เป้าหมาย

1.ตำบลตูม อำเภอปรางค์กู่ ประกอบด้วย 1)บ้านตูม 2)บ้านกระโพธิ์ 3)บ้านตะเพา 4)บ้านบึง 5)บ้านบัวกระสินธุ์ 6)บ้านขึ้นาค 7)บ้านขึ้นาคน้อย 8)บ้านร่งระ 9)บ้านพลึง 10)บ้านตรอก 11)บ้านตูมใต้ 12)บ้านตูมบุรพา

2.ตำบลฝักไหม อำเภอห้วยทับทัน เป้าหมาย 17 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1)บ้านสิงไคร 2)บ้านฝักไหมน้อย 3)บ้านตู 4)บ้านฝักไหมใหญ่ 5)บ้านหาด 6)บ้านกระสังข์ 7)บ้านนาทุ่ง 8)บ้านตาทอง 9)บ้านไธน้อย 10)บ้านชาด

11)บ้านกระเตล 12)บ้านฮ่องน้อย 13)บ้านห้วยชันพัฒนา 14)บ้านหนองลุง 15)บ้านไพรพะเนาว์ 16)บ้านทุ่งเหนือ 17)บ้านโคกสำโรง

3.ตำบลบักตอง อำเภอขุนหาญ ประกอบด้วย 1)บ้านตาปรก 2)บ้านหลักหิน 3)บ้านบักตองตะวันตก 4)บ้านบักตองตะวันออก 5)บ้านหนองบัวเรณ 6)บ้านตาเส็ด 7)บ้านตำหนักไทร 8)บ้านสำโรงเกียรติ 9)บ้านสำโรงเก่า 10)บ้านจำบันได 11)บ้านภูดินพัฒนา 12)บ้านโนนตูมถาวร 13)บ้านสันติสุข 14)บ้านตระกูลชัย 15)บ้านทับทิมสยาม 07 16)บ้านน้ำมุด 17)บ้านสวนป่า 18)บ้านหลักหินใหม่ 19)บ้านคำเจริญ 20)บ้านสำโรงเกียรติใต้ 21)บ้านสำโรงใหม่ไทยเจริญ 22)บ้านบักตองใต้

4.ตำบลเปือาะ อำเภอบึงบูรพ์ 1)บ้านโนนลาน หมู่1 2)บ้านโนนลาน หมู่3)บ้านโนนลาน หมู่13 4)บ้านหนองคูน้อย หมู่8 5)บ้านหนองคูใหญ่ หมู่ 7 6)บ้านหนองคูใต้ หมู่ 12 7)บ้านหนองคูใหม่ หมู่ 15 8)บ้านหมากยางเหนือ หมู่16 9) บ้านหมากยาง หมู่ 3 10)บ้านม่วงหมู่ 4 11)บ้านม่วงงาม หมู่10 12)บ้านโนนแดง หมู่5

5.ตำบลหนองแก้ว เป้าหมาย 7 หมู่บ้าน จำนวน 59 ประกอบด้วย 1) บ้านหนองแก้ว หมู่1 จำนวน 6 ครั้วเรือน 2) บ้านหัวนา หมู่ 2 จำนวน 11 ครั้วเรือน 3) บ้านกอก หมู่ 3 จำนวน 5 ครั้วเรือน 4) บ้าน

กิจกรรมที่ 5 สอบทานข้อมูลครัวเรือนคนจนในพื้นที่เป้าหมาย 5 พื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย 1)ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ 2)ตำบลเปือาะ อำเภอบึงบูรพ์ 3)ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน 4)ตำบลตูม อำเภอปรางค์กู่ 5)ตำบลบักตอง อำเภอขุนหาญ และได้สอบถามข้อมูล 6 ด้าน ซึ่งพบจำนวนคนจนที่เก็บและลงระบบ <https://rdisskru.com/bigdata> จำนวน 693 ครัวเรือน ประกอบด้วย **1) ตำบลตูม อำเภอปรางค์กู่** จำนวน 121 ครัวเรือน พบคนจนแยกรายหมู่บ้านดังนี้ 1)บ้านตูม หมู่ 1 จำนวน 7 ครัวเรือน 2)บ้านกระโพธิ์ หมู่ 2 จำนวน 24 ครัวเรือน 3)บ้านตะเภา หมู่ 3 จำนวน 20 ครัวเรือน 4)บ้านบึง หมู่ 4 จำนวน 10 ครัวเรือน 5)บ้านบัวกระสินธุ์ หมู่ 5 จำนวน 4 ครัวเรือน 6)บ้านขึ้นาค หมู่ 6 จำนวน 2 ครัวเรือน 7)บ้านขึ้นาคน้อย หมู่ 7 จำนวน 3 ครัวเรือน 8)บ้านรณะ หมู่ 8 จำนวน 12 ครัวเรือน 9)บ้านพลึง จำนวน 11 ครัวเรือน 10)บ้านตรอก หมู่ 10 จำนวน 6 ครัวเรือน 11)บ้านตูมใต้ หมู่ 11 จำนวน 8 ครัวเรือน 12)บ้านตูมบูรพา หมู่ 12 จำนวน 13 ครัวเรือน **2.ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน** เป้าหมาย 17 หมู่บ้าน จำนวน 144 ครัวเรือน ประกอบด้วย

1)บ้านสิงไคร จำนวน 10 ครัวเรือน 2)บ้านผักไหมน้อย จำนวน 8 ครัวเรือน 3)บ้านตู จำนวน 6 ครัวเรือน 4)บ้านผักไหมใหญ่ จำนวน 4 ครัวเรือน 5)บ้านหาด จำนวน 4 ครัวเรือน 6)บ้านกระสังข์ จำนวน 20 ครัวเรือน 7)บ้านนาทุ่ง จำนวน 21 ครัวเรือน 8)บ้านตาทอง จำนวน 2 ครัวเรือน 9)บ้านไฮน้อยจำนวน 3 ครัวเรือน 10)บ้านชาด จำนวน 9 ครัวเรือน 11)บ้านกระเตลจำนวน 10 ครัวเรือน 12)บ้านฮ่องน้อย จำนวน 12 ครัวเรือน 13)บ้านห้วยชันพัฒนา จำนวน 3 ครัวเรือน 14)บ้านหนองลุง จำนวน 8 ครัวเรือน 15)บ้านไพรพะเนาว์ จำนวน 3 ครัวเรือน 16)บ้านทุ่งเหนือ จำนวน 12 ครัวเรือน 17)บ้านโคกสำโรง จำนวน 2 ครัวเรือน

3.ตำบลบักตอง อำเภอขุนหาญ เป้าหมาย 22 หมู่บ้าน จำนวน 313 ครัวเรือน ประกอบด้วย 1)บ้านตาปรก จำนวน 12 ครัวเรือน 2)บ้านหลักหิน จำนวน 5 ครัวเรือน 3)บ้านบักตองตะวันตก จำนวน 28 ครัวเรือน 4)บ้านบักตองตะวันออก จำนวน 3 ครัวเรือน 5)บ้านหนองบัวเรณ จำนวน 7 ครัวเรือน 6)บ้านตาเส็ด 10 ครัวเรือน 7)บ้านตำหนักไทร จำนวน 24 ครัวเรือน 8)บ้านสำโรงเกียรติ จำนวน 11 ครัวเรือน 9)บ้านสำโรงเก่า จำนวน 17 ครัวเรือน 10)บ้านชำบันได จำนวน 3 ครัวเรือน 11)บ้านภูดินพัฒนา 12)บ้านโนนตูมถาวร จำนวน 14 ครัวเรือน 13)บ้านสันติสุข จำนวน 25 ครัวเรือน 14)บ้านตระกูลชัย จำนวน 5 ครัวเรือน 15)บ้านทับทิมสยาม 07 จำนวน 32 ครัวเรือน 16)บ้านน้ำมุด จำนวน 13 ครัวเรือน 17)บ้านสวนป่า จำนวน 15 ครัวเรือน 18)บ้านหลักหินใหม่ จำนวน 7 ครัวเรือน 19)บ้านคำเจริญจำนวน 6 ครัวเรือน 20)บ้านสำโรงเกียรติใต้ จำนวน 31 ครัวเรือน 21)บ้านสำโรงใหม่ไทยเจริญ จำนวน 25 ครัวเรือน 22)บ้านบักตองใต้ จำนวน 17 ครัวเรือน

4.ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ เป้าหมาย 9 หมู่บ้าน 1)บ้านโนนลาน หมู่1 จำนวน 5 ครัวเรือน 2)บ้านโนนลาน หมู่ 9 จำนวน 8 ครัวเรือน 3) บ้านหนองคุน้อย หมู่8 จำนวน 7 ครัวเรือน 4)บ้านหนองคูใหญ่ หมู่ 7 จำนวน 9 ครัวเรือน 6)บ้านหนองคูใหม่ หมู่ 15 จำนวน 7 ครัวเรือน 7)บ้านม่วงหมู่ 4 จำนวน 3 ครัวเรือน 8)บ้านม่วงงาม หมู่10 จำนวน 5 ครัวเรือน 9)บ้านโนนแดง หมู่5 จำนวน 10 ครัวเรือน

5.ตำบลหนองแก้ว เป้าหมาย 7 หมู่บ้าน จำนวน 59 ประกอบด้วย 1) บ้านหนองแก้ว หมู่1 จำนวน 6 ครัวเรือน 2) บ้านหัวนา หมู่ 2 จำนวน 11 ครัวเรือน 3) บ้านกอก หมู่ 3 จำนวน 5 ครัวเรือน 4) บ้านเปือย หมู่ 4 จำนวน 5 ครัวเรือน 5) บ้านหนองแก้ว หมู่ 5 จำนวน 8 ครัวเรือน 6) บ้านเปือย หมู่ 6 จำนวน 13 ครัวเรือน 7) บ้านกอก หมู่ 7 จำนวน 10 ครัวเรือน

กิจกรรมที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางการพัฒนาอาชีพครัวเรือนเป้าหมาย เกิดแผนพัฒนาชุมชน

ภายใต้ดำเนินโครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ การนำเข้าสู่ระบบข้อมูลและการวิเคราะห์จำแนกปัญหารายครัวเรือนโดยระบบสารสนเทศ และการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนคนจน โดยมีวิทยากรภายนอกร่วมในการวิเคราะห์การส่งต่อระบบฐานข้อมูล และได้มีกระบวนการ สอบทานข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย(targeting) และได้มีการทดสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลชุมชน แลกเปลี่ยนระดมความคิดร่วมกันเพื่อทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวางแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลระดับพื้นที่ 5 ตำบล เป้าหมาย สรุปผลการดำเนินโครงการ และทดลองปฏิบัติการพัฒนาต่อยอดอาชีพโดยเลือกอาชีพการเลี้ยงไก่เพื่อหาทางเลือกทางรอดที่เหมาะสมให้กับคนจนที่ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งพบว่าตำบลนี้มีกลไกท้องถิ่นที่มีการขับเคลื่อนในพื้นที่ และยังมีทุนด้านทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง และคนจนมีความต้องการอยากเลี้ยงจึงได้ทำการทดลองเลี้ยงไก่ จำนวน 54 ราย ซึ่งโครงการได้สนับสนุนความรู้และวัสดุอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ในเบื้องต้นเพื่อเป็นทุนในการพัฒนาอาชีพ

4.4 เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

การวิจัยเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในครั้งนี้คณะวิจัยได้ศึกษาทุนในระดับชุมชนพื้นที่ 5 ตำบล เพื่อวางแผนและเลือกพื้นที่นำร่องทำงานร่วมกับหน่วยงาน โดยคณะวิจัยได้มีการวิเคราะห์ศักยภาพหน่วยงานท้องถิ่นที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการวิจัยเพื่อวางแผนการแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่นตำบล

กลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนที่สำคัญคือ ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และกลุ่มเป้าหมายครัวเรือนจนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมหาทางออกจากความยากจน จากการวิเคราะห์คณะวิจัยได้เลือกพื้นที่ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน ในกระบวนการวิเคราะห์นี้ผู้เข้าร่วมเวทีได้รับทราบแนวทางการพัฒนาอาชีพครัวเรือนเป้าหมาย เกิดแผนพัฒนาชุมชน ภายใต้ดำเนินโครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ การนำเขาระบบข้อมูลและการวิเคราะห์จำแนกปัญหาครัวเรือนโดยระบบสารสนเทศ และการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนคนจน โดยมีวิทยากรภายนอกร่วมในการวิเคราะห์การส่งต่อระบบฐานข้อมูล และได้มีกระบวนการ สอบทานข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย(targeting) และได้มีการทดสอบเครื่องมือการเก็บข้อมูลชุมชน แลกเปลี่ยนระดมความคิดร่วมกันเพื่อทำความเข้าใจเครื่องมือการเก็บข้อมูล และวางแผนการดำเนินการเก็บข้อมูลระดับพื้นที่

ตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ มีทุนศักยภาพในเรื่องของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง มีการเลี้ยงในพื้นที่บริเวณบ้าน ทำเล้าในบริเวณพื้นที่เดียวกัน โดยพันธุ์พื้นบ้านได้มาจากเพื่อนบ้าน ในชุมชนรอบข้าง

ต้นน้ำ ประสพการองค์ความรู้ประสพการณ์การเลี้ยงไก่ การคัดเลือกสายพันธุ์ อาหารทางเลือกการลดต้นทุน เช่น พืชท้องถิ่น

กลางน้ำ ความรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ วัคซีน การวางแผนการผลิต การวางแผนการแปรรูป ความรู้การตลาด

ปลายน้ำ การบริโภค การออกแบบการตลาด การแปรรูปขายในชุมชน การขายตลาดออนไลน์ ส่วนมูลของไก่สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักขาย ภาควิชาหน่วยงานภายนอกสนับสนุน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ คือ 1) เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ 2) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ 3) เพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนงานเชิงพื้นที่ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่าย 4) เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง คณะวิจัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ทั้ง 4 ข้อ ดังที่ได้นำเสนอในบทที่ 4 ที่มีการศึกษาศักยภาพของชุมชนและสภาพปัญหารวมถึงผลการศึกษาที่พบจากการวิจัยในครั้งนี้ คณะวิจัยได้สรุปผลและอภิปรายผลสู่การจัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ ทั้งนี้ใช้แนวคิดทฤษฎีแนวคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยระบบสารสนเทศ โดยการนำสารสนเทศช่วยในการวิเคราะห์ชุมชนเป็นเครื่องมือเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการมีส่วนร่วมในข้อมูลชุมชนตั้งแต่การเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นเจ้าของข้อมูลด้วยตนเองและนำใช้ข้อมูลเอง

การศึกษานี้ได้ใช้เครื่องมือที่สำคัญคือระบบสารสนเทศช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพชุมชนและสภาพปัญหาความต้องการของพื้นที่เพื่อเสริมสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยมีประเด็นปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่เป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการศึกษา

5.1 สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและใช้กระบวนการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบฐานข้อมูลความถูกต้องในการเก็บข้อมูลจากแบบสำรวจข้อมูลก่อนการนำเข้าระบบ ในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้มีการจัดเวทีสอบถามความถูกต้องร่วมกับผู้นำชุมชน โดยมีการประมวลผลข้อมูลประเด็นปัญหาของจังหวัดศรีสะเกษ จากระบบข้อมูล 6 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ประเด็นด้านสุขภาพ 2) ประเด็นสาธารณสุข 3) ประเด็นที่อยู่อาศัย 4) ประเด็นครอบครัว 5) ประเด็นที่ดินทำกิน 6) ประเด็นเศรษฐกิจและตรวจทานข้อมูลรายครัวเรือนครัวเรือน นอกจากการเก็บข้อมูลประเด็นปัญหา 6 ด้าน และยังได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อดำเนินการในพื้นที่โมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงตำบลนำร่อง 1 ตำบล ได้แก่ ตำบลผักไหม อำเภอยะหา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นตำบลที่มีศักยภาพ มีทุนทางสังคม ในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาของชุมชน มีภาคีหน่วยงานท้องถิ่นร่วมมือในการบูรณาการแก้ไขปัญหาของชุมชน

จากการดำเนินการวิจัยตามแผนงาน คณะวิจัยได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชนในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

1.1. การจัดเก็บข้อมูลในระดับตำบล ด้านศักยภาพ สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน

โครงการวิจัยนี้มีกลุ่มเป้าหมาย 5 ตำบลประกอบด้วยตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ ตำบลเปือ อำเภอบึงบูรพ์ ตำบลผักไหม อำเภอยักษ์ทับทัน ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู ตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ งานวิจัยมีกระบวนการศึกษาข้อมูลเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาตามความต้องการของชุมชน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

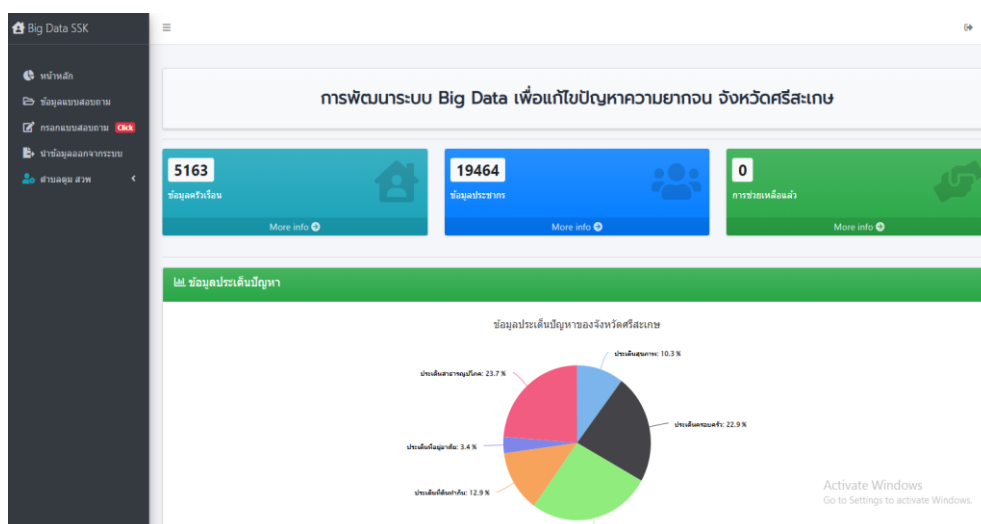
1) จัดเวทีประชุมเพื่อวางแผนการเก็บข้อมูล ประชุมทีมวิจัยเพื่อวางแผนการดำเนินงาน เป็นเวทีที่สร้างความเข้าใจในพื้นที่ โดยมีหน่วยงานในพื้นที่หลักคือท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน(อสม.) เข้าร่วมประชุมเพื่อทำความเข้าใจโครงการและวางแผนการทำงานร่วมกัน โดยกระบวนการวางแผนการเก็บข้อมูลนั้นได้มีการกำหนดเกณฑ์ลักษณะความยากจนของพื้นที่ร่วมกันซึ่งในบริบทพื้นที่แต่ละตำบลจะมีความแตกต่างกัน หลังจากนั้นจะมีการจำแนกรายชื่อและวางแผนการลงพื้นที่โดยขั้นตอนการเก็บข้อมูลจะเป็นอาสาสมัครนักจัดการข้อมูลเก็บร่วมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2) ประชุมพัฒนาทีมวิจัยและออกแบบกระบวนการวิจัยและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

3) ลงพื้นที่เก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบ

4) สร้างระบบฐานข้อมูล Family folder ในตำบลนำร่อง จัดอบรมอาสาสมัครนักจัดการข้อมูล ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือ แบบสอบถามนำเข้ระบบข้อมูล เช่น ระบบข้อมูล ภาพบ้าน เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลครัวเรือนในระดับพื้นที่

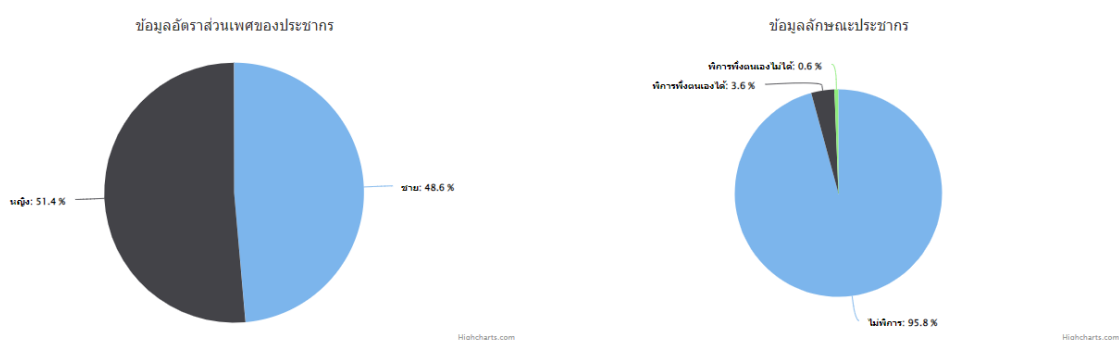
ซึ่งแบ่งข้อมูลแบบจัดเก็บข้อมูล 8 ข้อคำถาม และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลในระบบ <https://rdisskru.com/bigdata> เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากระบบข้อมูล 6 ด้าน ในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ที่แบ่งปัญหารายครัวเรือนออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ประเด็นด้านสุขภาพ 2) ประเด็นสาธารณสุขปโรค 3) ประเด็นที่อยู่อาศัย 4) ประเด็นครอบครัว 5) ประเด็นที่ดินทำกิน 6) ประเด็นเศรษฐกิจและตรวจทานข้อมูลรายครัวเรือนครัวเรือน

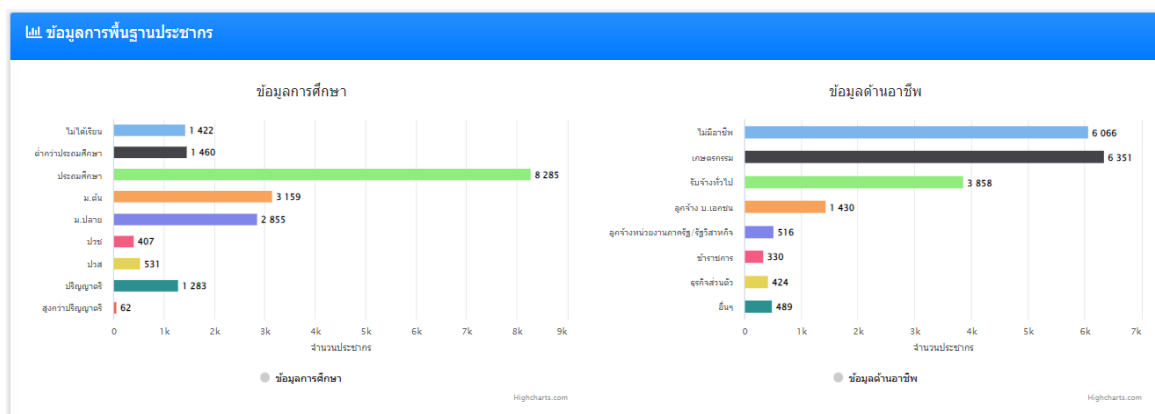
ภาพที่ 5.1 ระบบ BIG DATA

หลังจากการเก็บข้อมูล และนำเข้าสู่ระบบข้อมูลคณะนักวิจัยได้มีการนำเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและแยกสภาพปัญหาที่พบทั้ง 6 ประเด็น

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ข้อมูลภาพข้อมูลครัวเรือนที่เก็บทั้งจังหวัด จำนวน 5,163 ครัวเรือน จำนวนประชากร 19,464 คน แยกข้อมูลประเด็นปัญหา 6 ด้าน ดังนี้ 1) ประเด็นสุขภาพ 1,824 ราย 2) ประเด็นครอบครัว 4,059 ราย ประเด็นสาธารณสุข 4,215 ราย 3) ประเด็นที่อยู่อาศัย 610 ราย 4) ประเด็นที่ดินทำกิน 2,291 ราย 5) ประเด็นเศรษฐกิจ 4,760 ราย

ภาพที่ 5.2 ข้อมูลครัวเรือนที่เก็บทั้งจังหวัด

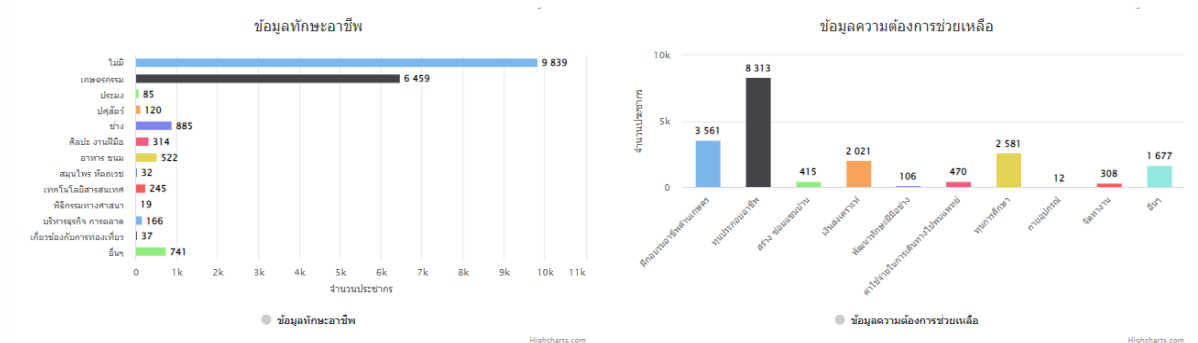
ภาพที่ 5.3 ข้อมูลประชากรที่จัดเก็บ

ข้อมูลอัตราส่วนเพศของประชากรส่วนใหญ่พบว่าเป็นเพศหญิง จำนวน 51.4% และชาย 48.6% และลักษณะประชากรส่วนใหญ่ไม่พิการ มีจำนวน 95.8% พิกการพึ่งตนเองได้ 3.6 % และพิการพึ่งตนเองไม่ได้ 0.6 %

จากข้อมูลประชากร พบว่าข้อมูลด้านการศึกษามีประชากรที่อยู่ในวัยที่ได้รับการศึกษาอยู่ในช่วงประถมศึกษา มากถึง 8,285 คน มัธยมศึกษาตอนต้น 3,159 คน มัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 2,855 คน ต่ำกว่าประถมศึกษาจำนวน 1,460 คน ไม่ได้เรียน 1,422 คน ปริญญาตรีจำนวน 1,283 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพสูง จำนวน 531 คน ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 407 คน และสูงกว่าปริญญาตรี 62 คน

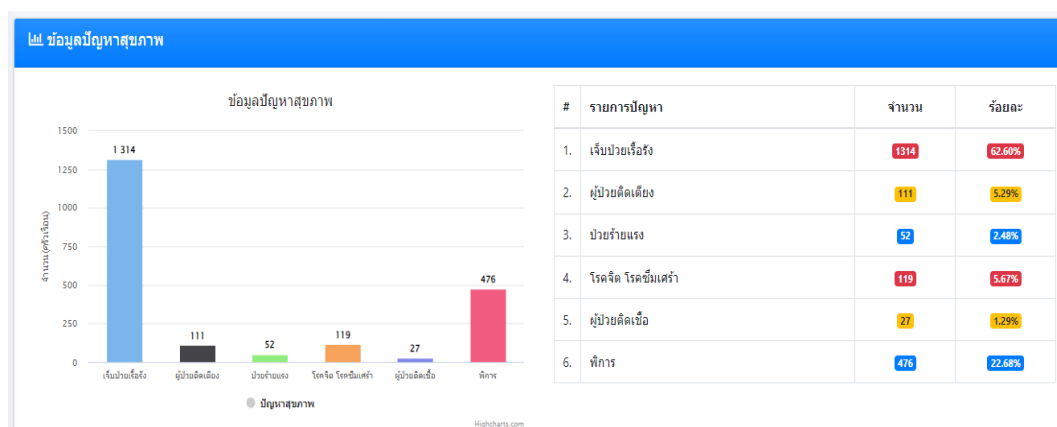
ข้อมูลแสดงผลด้านอาชีพ พบว่าประชากรส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพจำนวน 6,066 คน อาชีพเกษตรกรรม 6,351 คน รับจ้างทั่วไป 3,858 คน ลูกจ้างบริษัทเอกชน 1,430 คน ลูกจ้างหน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ 516 คน ข้าราชการ 330 คน ธุรกิจส่วนตัว 424 คน และอื่นๆ 489 คน

จากข้อมูลสามารถสรุปผลสาเหตุของความยากจน ดังนี้คือ 1) คนจนขาดอาชีพที่สร้างรายได้และส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมที่ไม่สามารถทำการผลิตได้มากเพียงพอต่อรายจ่ายในครัวเรือน และพบว่าส่วนใหญ่ระดับการศึกษาน้อยกว่ามัธยมศึกษา

ภาพที่ 5.4 ข้อมูลทักษะอาชีพ

ด้านทักษะอาชีพพบว่าประชากรส่วนใหญ่มีทักษะอาชีพด้านการช่าง 885 คน รองลงมาคือ อาหาร 522 ศิลปะงานฝีมือ 314 คน เทคโนโลยีสารสนเทศ 245 คน บริหารธุรกิจ การตลาด 166 คน ปศุสัตว์ 120 คน ประมง 85 คน การท่องเที่ยว 37 คน สมุนไพร หัตถเวช 32 คน และอื่นๆที่ไม่ได้ระบุหรือไม่มีทักษะอาชีพมากถึง 741 คน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพในการยกระดับให้เกิดการต่อยอดและสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนต่อไป และในข้อมูลพบว่าข้อมูลความต้องการช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพสูง 8,313 คน ฝึกอบรมอาชีพด้านเกษตร 3,561 คน ทุนการศึกษา 2,581 คน เงินสงเคราะห์ 2,021 คน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปพบแพทย์ 470 คน สร้างซ่อมแซมบ้าน 415 คน จัดหางาน 308 คน พัฒนาทักษะฝีมือช่าง 106 คน กายอุปกรณ์ 12 คน และอื่นที่ไม่ระบุ 1,677 บาท

ภาพที่ 5.5 ข้อมูลปัญหาสุขภาพ

ข้อมูลด้านสุขภาพพบว่า มีการเจ็บป่วยเรื้อรังสูงถึง 1314 คน พิการจำนวน 476 คน โรคซึมเศร้า 119 คน ผู้ป่วยติดเตียง 111 คน ป่วยร้ายแรง 52 คน ผู้ป่วยติดเชื้อ 27 คน

ข้อมูลด้านครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านภาระหนี้สิน 2994 คน ต้องดูแลบุคคลในครอบครัว 1005 คน เป็นผู้ประสพภัย 506 คน อยู่ตามลำพัง 408 คน พ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว 154 คน ครอบครัวแตกแยก 115 คน ถูกทอดทิ้ง ไม่มีคนดูแล 98 คน ครอบครัวเลี้ยงดูไม่เหมาะสม 51 คน มารดาวัยรุ่น 28 ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว 20 คน ตั้งครรภ์นอกสมรส 3 คน

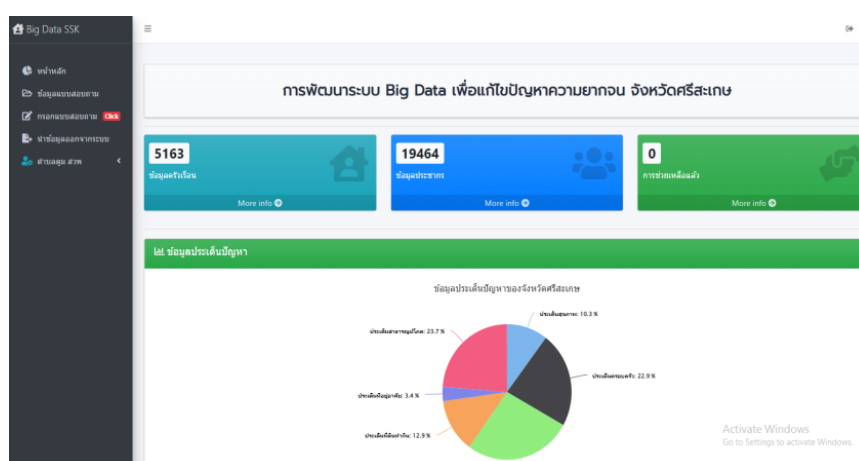
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจพบว่าส่วนใหญ่รายได้ไม่พอรายจ่าย จำนวน 3,273 คน รายได้ไม่แน่นอน จำนวน 2,987 คน ไม่มีทุนประกอบอาชีพ 1,654 คน ไม่มีรายได้ 823 คน และว่างงาน 710 คน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อสังคมให้แก่บุคลากรในจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่

1) สํารวจข้อมูล ชี้เป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder ใน 5 พื้นที่ 1) จัดเวทีทำความเข้าใจสอบถามข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย 2) วิเคราะห์และจำแนกจัดกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการส่งต่อระบบความช่วยเหลือ และเลือกตำบลนำร่อง 1 ตำบล

นักจัดการข้อมูล สามารถลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วย เครื่องมือแบบสอบถาม การนำเข้าระบบข้อมูล เช่น ระบบข้อมูล ภาพบ้าน เชื่อมโยงกับระบบข้อมูลครัวเรือนยากจนในระดับพื้นที่ สำรวจข้อมูล ซึ่เป้าหมาย เพื่อจัดทำฐานข้อมูล Family folder การออกแบบโมเดลวิเคราะห์การเชื่อมโยงข้อมูลตำบล โดยหน่วยงานท้องถิ่น ทั้ง 5 ตำบลมีความสนใจในระบบข้อมูลที่น่าไปสู่การวางแผนช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง มีตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้นำข้อมูลครัวเรือนคนจนทั้ง 59 ครัวเรือนไปสู่การวางแผนท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลือคนจน และตำบลผักไหม อำเภอยักษ์ทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ ได้นำข้อมูลครัวเรือนคนจนไปสู่การจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นจำนวน 144 ครัวเรือน และมีการช่วยเหลือสวัสดิการเบื้องต้นในด้านที่อยู่อาศัย ฉุกเฉินยืมชีพ จำนวน 24 ราย และมีการพัฒนาอาชีพร่วมกับโครงการจำนวน 54 ครัวเรือน

ในระบบข้อมูลสารสนเทศนี้ถูกออกแบบให้เห็นถึงข้อมูลรายครัวเรือนและข้อมูลรายสมาชิกทำให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนง่ายขึ้น และข้อมูลดังกล่าวนี้ถูกรับรองร่วมกันของคนในชุมชนในการช่วยเหลือในแต่ละด้าน โดยระบบ BIG DATA นี้ ได้มีการนำเข้าข้อมูลและนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ ตรงกับความต้องการของหน่วยงานท้องถิ่น ดังรายละเอียดที่ได้เสนอไว้

ข้อมูลประเด็นปัญหา

#	รายการปัญหา	จำนวนปัญหา(ครัวเรือน)
1.	ประเด็นสุขภาพ	1824
2.	ประเด็นครอบครัว	4059
3.	ประเด็นเศรษฐกิจ	4760
4.	ประเด็นที่ดินทำกิน	2291
5.	ประเด็นที่อยู่อาศัย	610
6.	ประเด็นสาธารณูปโภค	4215

2.ตำบลผักไหม อำเภอยะหริ่ง เป้าหมาย 17 หมู่บ้าน จำนวน 144 ครัวเรือน ประกอบด้วย 1)บ้านสิงไคร จำนวน 10 ครัวเรือน 2)บ้านผักไหมน้อย จำนวน 8 ครัวเรือน 3)บ้านตุ้ จำนวน 6 ครัวเรือน 4)บ้านผักไหมใหญ่ จำนวน 4 ครัวเรือน 5)บ้านหาด จำนวน 4 ครัวเรือน 6)บ้านกระสังข์ จำนวน 20 ครัวเรือน 7)บ้านนาทุ่ง จำนวน 21 ครัวเรือน 8)บ้านตาทอง จำนวน 2 ครัวเรือน 9)บ้านไฮ้อยจำนวน 3 ครัวเรือน 10)บ้านชาต จำนวน 9 ครัวเรือน 11)บ้านกระเตล จำนวน 10 ครัวเรือน 12)บ้านฮ้อยน้อย จำนวน 12 ครัวเรือน 13)บ้านห้วยชันพัฒนา จำนวน 3 ครัวเรือน 14)บ้านหนองลุง จำนวน 8 ครัวเรือน 15)บ้านไพรพะเนาว์ จำนวน 3 ครัวเรือน 16)บ้านทุ่งเหนือ จำนวน 12 ครัวเรือน 17)บ้านโคกสำโรง จำนวน 2 ครัวเรือน

เมื่อได้ข้อมูลครัวเรือนคนจนแล้วคณะผู้วิจัยได้นำข้อมูล BIG DATA ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ นำข้อมูลนี้เสนอต่อหน่วยงานและผู้นำชุมชนในพื้นที่เพื่อร่วมกันสอบถามและจัดทำแผนของชุมชน โดยมีแผน 3 ระดับ ได้แก่ 1)แผนระดับครัวเรือน 2)แผนระดับชุมชน 3)แผนระดับตำบล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เกิดแผนพัฒนาชุมชน ภายใต้ดำเนินโครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ การนำเข้าระบบข้อมูลและการวิเคราะห์จำแนกปัญหารายครัวเรือนโดยระบบสารสนเทศ และการส่งต่อความช่วยเหลือครัวเรือนคนจน โดยใช้ ระบบ ฐานข้อมูล BIG DATA <https://rdisskru.com/bigdata> และในระดับพื้นที่มีกลไกการทำงานร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น 5 ตำบล เป็นกลไกที่ไม่เป็นทางการแต่กลไกดังกล่าวนี้ได้เข้ามามีส่วนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาของคนจนในชุมชนร่วมกัน ระบบฐานข้อมูลที่ได้มีการเก็บและนำเข้าในระบบฐานข้อมูล BIG DATA เกิดระบบฐานข้อมูลกลางของจังหวัด และระบบสอบถามข้อมูลคนจนต้นแบบในระดับพื้นที่ตำบล 1 ตำบล ได้แก่ตำบลผักไหม ที่เป็นเกิดกลไกการพัฒนาและนำข้อมูลไปสู่การจัดทำแผนงาน และโครงการความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความยากจนร่วมมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยสนับสนุนความรู้ และนำผลที่เกิดขึ้นไปสู่การขยายผลสู่พื้นที่อื่น เพื่อให้เกิดการนำข้อมูลสู่การจัดทำแผนข้อบัญญัติท้องถิ่น นอกจากนี้ยังนำไปสู่การเกิดเครือข่ายการทำงานของมหาวิทยาลัยแก่จน ที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานราชการในจังหวัดและท้องถิ่น เกิดการส่งต่อระบบความช่วยเหลือคนจนในพื้นที่ให้ได้รับความช่วยเหลือด้านสวัสดิการในระดับหน่วยงานท้องถิ่น โดยหน่วยงานท้องถิ่นวางแผนการช่วยเหลือการซ่อมแซมบ้านให้กับคนจนที่มีที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง และด้านเศรษฐกิจมีการวางแผนการพัฒนาอาชีพการเสริมรายได้ในด้านการประกอบอาชีพเลี้ยงไก่พื้นเมือง ในพื้นที่ตำบลนาร่องตำบลผักไหม อำเภอยะหริ่ง จังหวัดศรีสะเกษ

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษา คณะผู้วิจัยได้สรุปไว้ในส่วนที่กล่าวมาแล้ว พบประเด็นที่สำคัญในการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนเพื่อเสริมสมรรถนะภาคีเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้โครงการยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยโดยแยกการอภิปรายดังนี้

5.2.1 การเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทุนศักยภาพทุนด้านมนุษย์

คณะวิจัยพบว่าประชากรส่วนใหญ่ มีการศึกษาน้อยกว่ามัธยมศึกษา และไม่มีอาชีพมากถึง 6,053 คน และมีอาชีพเกษตรกรรม 6,345 คน ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในครัวเรือน และพบว่าข้อมูลความต้องการความช่วยเหลือด้านทุนการประกอบอาชีพสูงถึง 8,313 คน ดังนั้นจึงพบว่า การสร้างโอกาสให้คนได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อต่อยอดทักษะ ฝึกอบรมอาชีพในด้านต่างๆ อาทิ ด้านเกษตรกรรม ประมง ปศุสัตว์ ช่าง ศิลปะ งานฝีมือ อาหาร ขนม สมุนไพร หัตถเวช เทคโนโลยีสารสนเทศ บริหารธุรกิจ การตลาด การท่องเที่ยว

5.2.2 การพัฒนาระบบฐานข้อมูล BIG DATA

การพัฒนาระบบฐานข้อมูล เป็นการใช้กระบวนการจัดเก็บข้อมูลที่ต้องอาศัยกลไกระดับหมู่บ้าน ตำบล เพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมายรายครัวเรือน และเก็บข้อมูลเพื่อนำเข้าระบบ โดยการแสดงผลของระบบข้อมูลระบบ BIG DATA เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดศรีสะเกษ ในระบบมีข้อมูลครัวเรือน ข้อมูลประชากร และข้อมูลประเด็นปัญหา แยกรายการปัญหาออกเป็น 6 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) ประเด็นสุขภาพ 2) ประเด็นครอบครัว 3) ประเด็นเศรษฐกิจ 4) ประเด็นที่ดินทำกิน 5) ประเด็นที่อยู่อาศัย 6) ประเด็นสาธารณูปโภค ซึ่งในแต่ละประเด็นปัญหาได้มีข้อมูลพื้นฐานประชากร ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ลักษณะประชากร ทักษะอาชีพ ความต้องการช่วยเหลือ การพัฒนาระบบข้อมูลดังกล่าวเพื่อมุ่งให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นได้นำไปสู่การใช้วิเคราะห์เพื่อนำไปใช้วางแผนในการแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

5.3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา/แนวทางการพัฒนา

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการพัฒนา

1) พัฒนาทุนศักยภาพทุนด้านมนุษย์เพิ่มโอกาสให้คนจนได้รับการพัฒนาต่อยอดอาชีพ เช่น พัฒนาทักษะความสามารถตามความถนัด

2) พัฒนาระบบฐานข้อมูล BIG DATA ระดับตำบล

3) ควรมีการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุและผู้พิการให้ครอบคลุมถ้วนหน้าทุกคน

3) ควรสร้างกลไกระดับหมู่บ้านเพื่อให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในระดับพื้นที่

5.3.2 แนวทางการพัฒนา

พัฒนาระบบฐานข้อมูล BIG DATA ให้สอดคล้องกับหน่วยงานที่ใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

5.3.3 สิ่งที่จะดำเนินการต่อยอดในปีต่อไป

ศรีสะเกษ

1) พัฒนาระบบฐานข้อมูล BIG DATA เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ศรีสะเกษ

2) จัดเก็บข้อมูลพื้นที่งานบริการวิชาการในทุกมิติ ตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

3) นำข้อมูลเข้าสู่ระบบ BIG DATA มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

ธิดิษฐ์ ภูภัทรกิจ, et al. การศึกษาการออกแบบกรอบการพัฒนาระบบงานข้อมูลเพื่อรองรับข้อมูลขนาดใหญ่:

กรณีศึกษาธนาคารแห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2017.

เผด็จ จินดา. "ระบบสารสนเทศชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน." Journal of Information Science 28.1

(2010): 93-106.

พัชรภรณ์ ปันแก้ว. การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

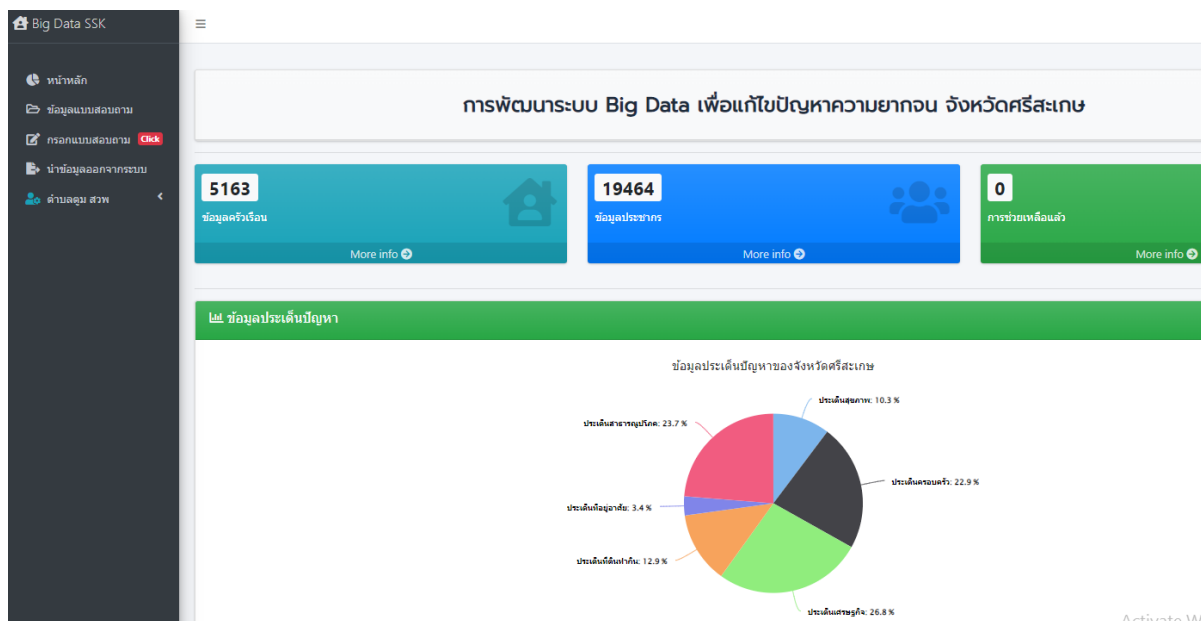
จังหวัดน่านผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ต= Development of information system for publicizing local art and cultural knowledge of Nan Province on the internet.

พิชิต พวงภาคีศิริ, นารีวรรณ พวงภาคีศิริ และ สุรพล ชุ่มกลิ่น. (2554). การพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิปัญญา

ชาวบ้านตำบลน่านกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. การประชุมสัมมนาวิชาการราชภัฏนครสวรรค์
วิจัย ครั้งที่ 1 (น. 277-290). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ภาคผนวก

การพัฒนาระบบ Big data เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดศรีสะเกษ

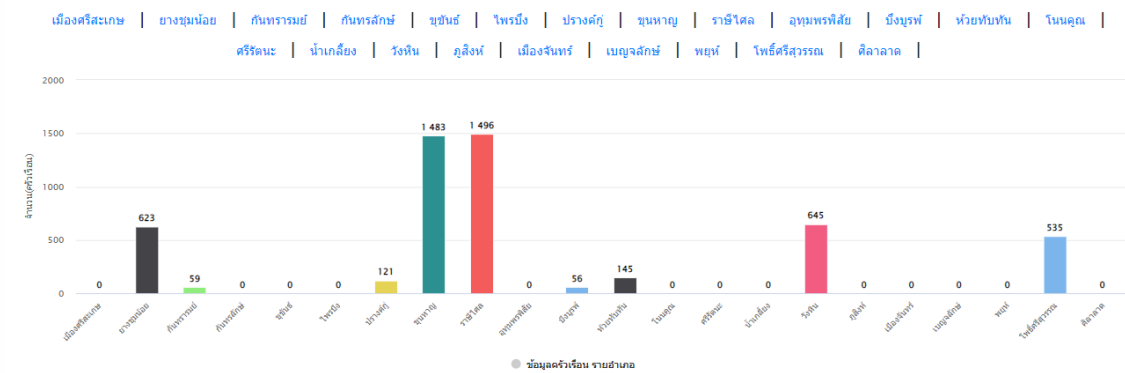

ภาพแสดง 1 ภาพรวมข้อมูลครัวเรือนทั้งหมด จังหวัดศรีสะเกษ

#	รายการปัญหา	จำนวนปัญหา(ครัวเรือน)
1.	ประเด็นสุขภาพ	1824
2.	ประเด็นครอบครัว	4059
3.	ประเด็นเศรษฐกิจ	4760
4.	ประเด็นที่ดินทำกิน	2291
5.	ประเด็นที่อยู่อาศัย	610
6.	ประเด็นสาธารณสุข	4215

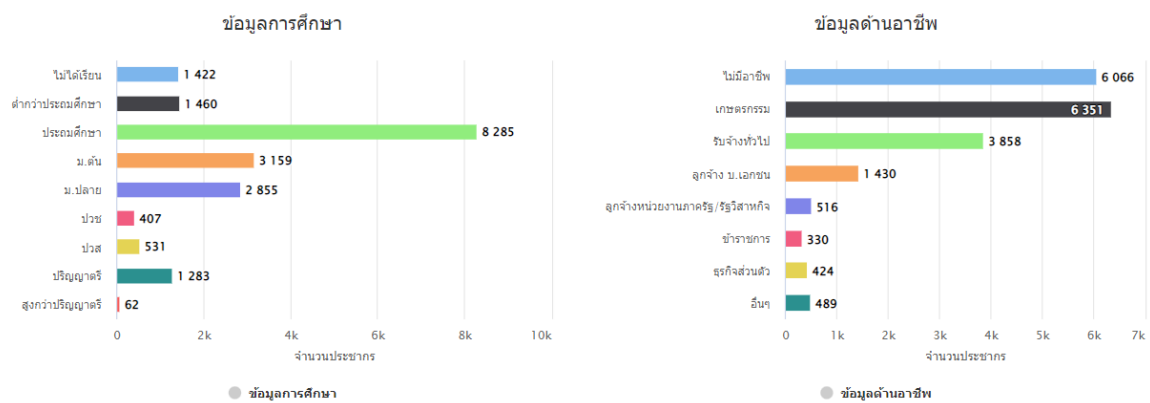
ภาพแสดง 2 รายการประเด็นปัญหา 6 ประเด็นปัญหา

๒.๒ ข้อมูลครัวเรือนแยกรายอำเภอในระบบ

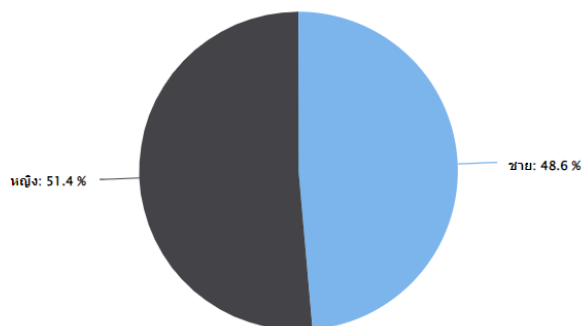
ภาพแสดง 3 ข้อมูลครัวเรือนแยกรายอำเภอในระบบข้อมูลพื้นฐานประชากร

๒.๒ ข้อมูลการพื้นฐานประชากร

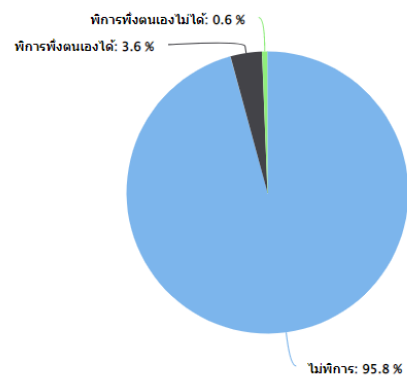

ภาพแสดง 4 ข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษา/ด้านอาชีพ

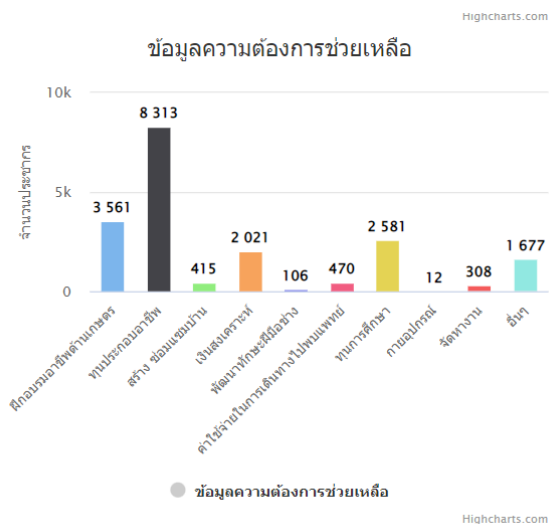
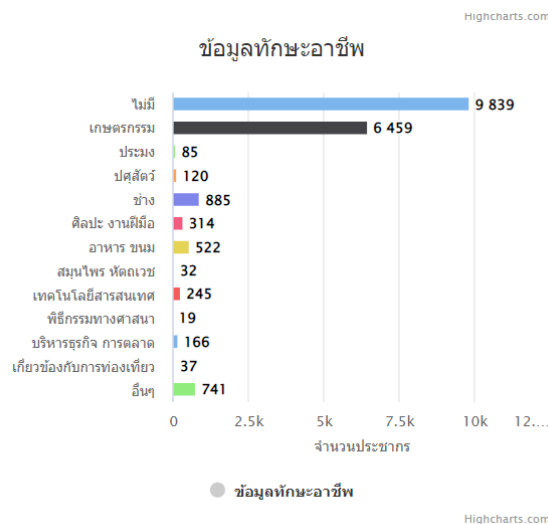
ข้อมูลอัตราส่วนเพศของประชากร

ข้อมูลลักษณะประชากร

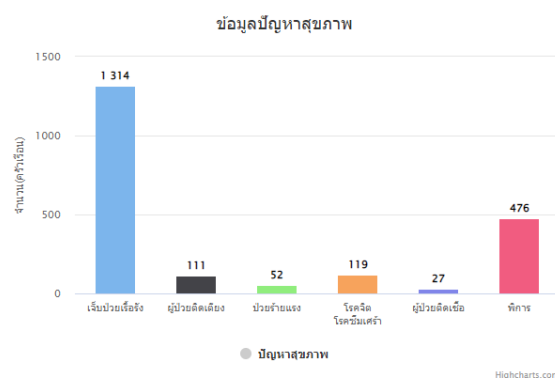

ภาพแสดง 5 ข้อมูลอัตราส่วนเพศของประชากรและข้อมูลลักษณะประชากร

ภาพแสดง 6 ข้อมูลทักษะอาชีพและข้อมูลความต้องการช่วยเหลือ

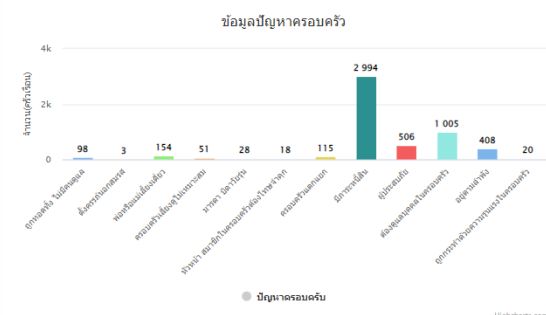
๕. ข้อมูลปัญหาสุขภาพ

#	รายการปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1.	เจ็บป่วยเรื้อรัง	1314	62.60%
2.	ผู้ป่วยติดเตียง	111	5.29%
3.	ป่วยร้ายแรง	52	2.48%
4.	โรคจิต โรคซึมเศร้า	119	5.67%
5.	ผู้ป่วยติดเชื้อ	27	1.29%
6.	พิการ	476	22.68%

ภาพแสดง 7 ข้อมูลปัญหาด้านสุขภาพ

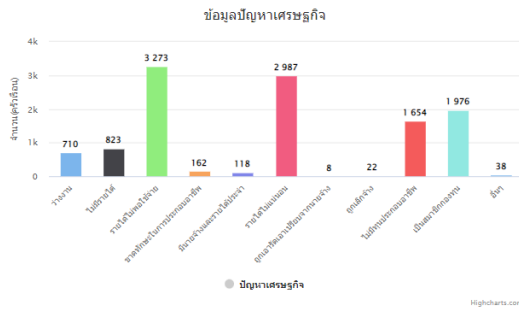
๕. ข้อมูลปัญหาครอบครัว

#	รายการปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1.	ถูกทอดทิ้ง ไม่มีคนดูแล	98	1.81%
2.	ดึงครกกันออกสมรส	3	0.06%
3.	พ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว	154	2.85%
4.	ครอบครัวเลี้ยงดูไม่เหมาะสม	51	0.94%
5.	มารดา ติดยาเสพติด	28	0.52%
6.	หัวหน้า สมาชิกในครอบครัวต้องโทษจำคุก	18	0.33%
7.	ครอบครัวแตกแยก	115	2.13%
8.	มีภรรยาอื่น	2994	55.44%
9.	ผู้ประสบภัย	506	9.37%
10.	ต้องดูแลบุคคลในครอบครัว	1005	18.61%
11.	อยู่ตามลำพัง	408	7.56%
12.	ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	20	0.37%

ภาพแสดง 8 ข้อมูลปัญหาด้านครอบครัว

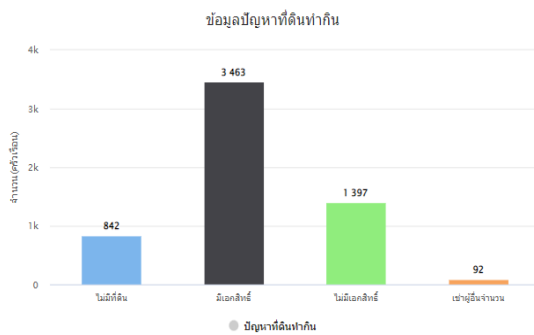
๒๒ ข้อมูลปัญหาเศรษฐกิจ

#	รายการปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1.	ว่างงาน	710	6.03%
2.	ไม่มีรายได้	823	6.99%
3.	รายได้ไม่พอใช้จ่าย	3273	27.81%
4.	ขาดทักษะในการประกอบอาชีพ	162	1.38%
5.	มีหนี้จ้งและรายได้ประจำ	118	1.00%
6.	รายได้ไม่แน่นอน	2987	25.38%
7.	ถูกเอาเปรียบจากนายจ้าง	8	0.07%
8.	ถูกเลิกจ้าง	22	0.19%
9.	ไม่มีทุนประกอบอาชีพ	1654	14.05%
10.	เป็นสมาชิกกองทุน	1976	16.79%
11.	อื่นๆ	38	0.32%

ภาพแสดง 9 ข้อมูลปัญหาด้านเศรษฐกิจ

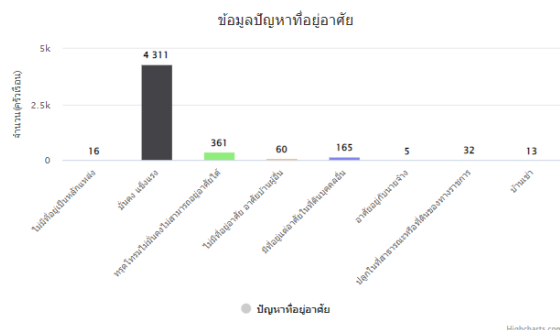
๒๓ ข้อมูลปัญหาที่ดินทำกิน

#	รายการปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1.	ไม่มีที่ดิน	842	14.53%
2.	มีเอกสารสิทธิ์	3463	59.77%
3.	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	1397	24.11%
4.	เข้าผู้อื่นจำนวน	92	1.59%

ภาพแสดง 10 ข้อมูลปัญหาด้านที่ดินทำกิน

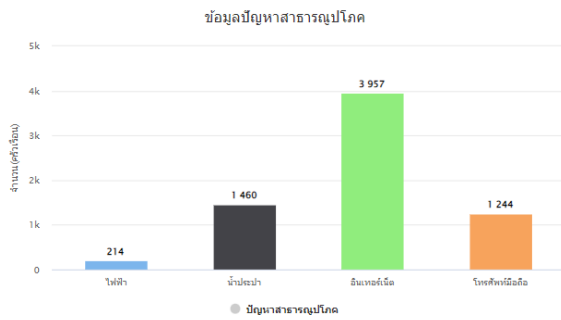
๒๔ ข้อมูลปัญหาที่อยู่อาศัย

#	รายการปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1.	ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง	16	0.32%
2.	มีเงิน แต่ไม่มี	4311	86.86%
3.	ทรัพย์สินไม่พอใช้หนี้บ้านหรือเช่าบ้าน	361	7.27%
4.	ไม่มีที่อยู่อาศัย อาศัยบ้านผู้อื่น	60	1.21%
5.	มีที่อยู่แต่อาศัยในที่ดินบุคคลอื่น	165	3.32%
6.	อาศัยอยู่กับนายจ้าง	5	0.10%
7.	ปลูกในที่สาธารณะหรือที่ดินของทางราชการ	32	0.64%
8.	บ้านเช่า	13	0.26%

ภาพแสดง 11 ข้อมูลปัญหาด้านที่อยู่อาศัย

๒๒ ข้อมูลปัญหาสาธารณสุขปโค

#	รายการปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
1.	ไฟฟ้า	214	3.11%
2.	น้ำประปา	1,460	21.24%
3.	อื่น ๆ	3,957	57.56%
4.	โทรศัพท์มือถือ	1,244	18.09%

ภาพแสดง 12 ข้อมูลปัญหาด้านสาธารณสุขปโค

ภาพจัดกิจกรรมโครงการ โครงการประชุมร่วมกับหน่วยงานเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายของมหาวิทยาลัย
ที่รับผิดชอบ วันที่ 14-15 กุมภาพันธ์ 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลเป้าะ อำเภอบึงบูรพ์
จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการประชุมร่วมกับหน่วยงานเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่
รับผิดชอบ วันที่ 2-3 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลฝักไถ่ อำเภอยางชุมน้อย
จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการประชุมร่วมกับหน่วยงานเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่
รับผิดชอบ ตำบลบักดอง อำเภอยางชุมน้อย วันที่ 4-5 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วน
ตำบลบักดอง อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการประชุมร่วมกับหน่วยงานเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายของมหาวิทยาลัยที่
รับผิดชอบ ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ วันที่ 9-10 เมษายน 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการอบรมอาสาสมัครนักจัดการข้อมูลตำบลหนองแก้ว ตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ วันที่ 11 เมษายน 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแก้ว อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการอบรมอาสาสมัครนักจัดการข้อมูลตำบลตูม วันที่ 28 เมษายน 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลตูม ตำบลตูม อำเภอปรังค์ภู จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการอบรมอาสาสมัครนักจัดการข้อมูลตำบลผักไหม วันที่ 29 เมษายน 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการอบรมอาสาสมัครนักจัดการข้อมูลตำบลบักดอง วันที่ 2 พฤษภาคม 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลบักดอง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการอบรมอาสาสมัครผู้จัดการข้อมูลตำบลเป่าะ ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2565 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการวิเคราะห์และจำแนกจัดกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่ม เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการส่งต่อความช่วยเหลือและเลือกตำบลนำร่อง 1 ตำบล วันที่ 28-31 กรกฎาคม ๒๕๖๕

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการออกแบบโมเดลวิเคราะห์ การเชื่อมโยงข้อมูลตำบลนาร่อง วันที่ 7-9 สิงหาคม 2565

ภาพกิจกรรมโครงการ โครงการประชุมร่วมกับหน่วยงานพื้นที่ พัฒนาผลิตภัณฑ์ส่งเสริมอาชีพในชุมชน จากข้อมูลในระบบ

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
319 ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000
โทร : 045-613600-5 ต่อ 9411 -9412